

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3257/A

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3257/A

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3257/A

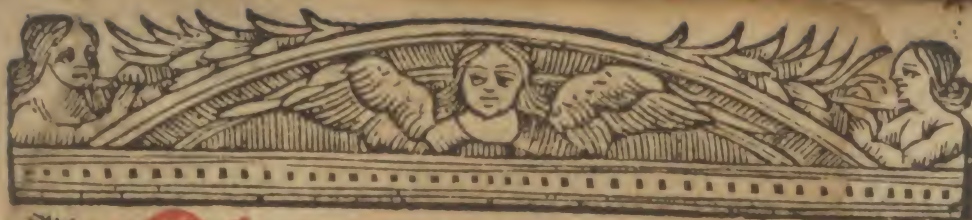

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
3257/A

3257

A

F. IX. b

Mentagra.

Mentagra / siue tractatus
excellēs de causis p̄seruatiuis / regimi-
ne / et cura morbi Gallici: siue (vt Galli
dicūt) Hicapolitani: capita. xviij. ac rece-
pta quinq; / necnō varia vnguēta conti-
nens: ingenio / peritia / et experiētis ar-
tium / medicine doctoris studiū Bono-
niēsis approbatissimi / Quēdelini bock
de Brackenau / exactissimis studio / et
diligentia comportatus.

Eiūsde peritilis tractatus de curan-
dis vlceribus hunc morbū / vt plurimū
consequētibus: capita. vi. complectēs.

Antoris cōclusio ad illustrissimū du-
catū Quirtēbergen. p̄cipē Adalricū.

Index contentorum in hisce tracta-
tibus / Mentagre / et curandorum
vulcerum iuxta seriem alphabeti.

1531

Illustrissimo ducati⁹ Quirtebergensi. principi Adal-
rico/Quedelin⁹ hoch de Brachcnau artiu⁹ & medici-
ne Doctor/subiectionē humilem & debitam offert.

Considerāti mibi illustrissime pnceps cō-
munē pedū pñe/ vey & toti⁹ Germanie/
addā & vniuersi ferme orbis xpiani labē/
quā vulg⁹ morbū gallicū appellat: nō po-
tui nō cōpassiōib⁹ affici: perire inter tot
medicīne pfectores crimios/ tā egregie geniture de-
c⁹/ac idies eo morbo hoies miserabili⁹ cruciari: dis-
simulātib⁹ illis quoz interest saltē si nō cura manua-
li/ pñlio tñ & documētis adesse. Reliquēs ergo fines
Italie/post lōgas medice artis haustas disciplinas
Bononie ad doctoral⁹ byrbi pñfirmationē/ac ad pra-
xim nō posterior ceteris ei⁹ pñfessionis Rome pbat⁹
(qđ citra iactātiā dixeris/ illustris pnceps) aut⁹ suz &
ipē calamū larās cōi bono pñsulere: tractatu hoc bre-
ui lz/ attñ nimirū fructuoso/ pñfertiz bñ grati: docēdo
oēs ei⁹ morbi cām radicis⁹ dimonēdā: & id qđ dē demō-
stratiōib⁹ phie ppter qđ certissimis/ nō ad vētū aut
aure motu platis. Placuit etiā eo stilū diuertere: vt
in curādis vlcērib⁹ (qđ in pñmis necessariū vidim⁹)
morē qñ chirurgicorū subiucim⁹: ne i quopiā efferuē-
tis mali reliqas pullulare sinerem⁹. Ihūc autē laborē
nrm illustris. magnificētie tue in pñmis dedicam⁹ le-
gendū/ approbādū: si dign⁹ sit. sin: priuatus pereat.
Verū speram⁹ p rāto illū magnifi. tue placiturū: vt
indignū ducas/ eundē cōmuni publico subtrahere.
Vale principū decus/ doctorūq; asylum. Argentora-
ci ad decimū Marcij. Anno Christi. 1514.

Mentagra/sive Tractatus De
morbo Gallico Quendelini hoch de Brachze
nau/artium z medicine Doctoris studij
Bononiensis approbatissimi.

Intendimus hoc Tractatu per. xvij. capita
docere curam Mentagre. Et quia ipsaz vt in
plurimū varia vlceru genra sequūtur: tra-
ctatum de curandis vlceribus subnectemus.

Cap. i. medicine laudē z excellētiā: vite cau-
sas naturales ac corruptibilitatē hoīs expōit

Quoniam oīne animal
salutem tueri conetur/
mortē perniciēq; deuī-
tet: nō abs re arbitroz/
mortalib⁹ medicine co-
gnitiones apprime ne-
cessariā: quā nō imme-
rito veteres a dīs imor-
talibus fuisse expertas

sunt opinati. Diuinū nāq; potius q̄ humanū
videt: varias humani corporis intelligere di-
spōitiōes. Diuina deniq; ipsius medici ope-
ratio: vel diuine saltē operationi q̄ simillima.
Itaq; artium medicina erit preclarissima: cui
homo sit altissim⁹ corpore/rōne mixtiōis ele-
mētōrū: eo qđ subtilius sunt cōtexta: z in ipso
ēqlitatē pōderis studiosi⁹ insequit/ Quidio
teste. Pronāq; cū spectent aīalia cetera terrā/
Os hoī sublimē dedit: celumq; videre Iussit.

Leus
z exce
lentia
medic
ine.
Quis
dicit

Tractatus Montagre.

hō rēpānō

vesti
Arat?

medic
ine re
pento

fortuna dea

erectos ad sidera tollere vult. Donauit et hōi
cōplexionē tēperatiōrē q̄ in hoc mūdo foret
possibile inuenire. Et ipsa de duob⁹ securitatē
prebet: scz putrefactiōis penitus p̄hibitionē:
et hūiditatis defensionē: ne celeriter resoluatur.
Eaz ob rē medicia artū preclarissima me
rito appellari debet: et eruditi medici honorā
di et venerādi sunt. Quid si antiquos medicos
cōmemorē: Hicomachū Aristotelis patrem/
Alexātri imperatoris medicū excellētissimū:
Quid Carneadē Athenicū medicū egregiū:
Cōspice itē medici mirādū ingeniū: Hecistra
tus medicus illustris/pulsu cognouit amātē.
P̄terea cōplurimos in vitis sanctorū cano
nizatos et ab ecclesia approbatos cōperio. In
ter quos vide Joānem Damascenū/ Cosmū/
Damianū/ Panthaleonē/ Ursinū/ Basilicū
Quid si Apollinē primū medicine repertorē
cōmemorē: qui ob eius scientie celsitudinē in
Deorū numerū receptus est: Bene viuere/ac
felicitatē appetūt oēs: sed hāc adipiscendi his
quidē potestas/illis quidē nō: p̄pter fortunā
quādā/aut naturā. Unde Romani quōdā for
tunā diuinū quodā numē existimabāt: qd̄ p̄
libitu suo/hoīz meritis nō p̄sideratis alijs bo
nā/alijs mala largit. Impiuz tñ et fieri nre in
micū/p̄ncip̄s etiaz philosophicis omnino
cōtrariū/ca alicui p̄ter q̄ prouidentie diuine
alcribere: que iustis occultisq̄ iudicijs scēda

✠ Caput primum. ✠

fo. iij.

et aduersa cōicat prout voluerit. Viuere autē
et beari/bonū extat summū. Cū ergo Peripa-
tēti et sacre medicine Doctores cōcordent: a
corde profluere vitā in totū: volūt hoc fieri nō
nisi per fluxū ab eo primorū instrumētō vitē:
cū quibus primū viuificat/tāq̃ habētib⁹ oēm
vim anime. Et anima ipsa essentialiter in cor-
de essē dicitur: virtualiter autē in ceteris mē-
bris. Merito ergo cor primū dicitur oīm vir-
tutū pncipiū. Spiritus autē erit ab vniuerso
corde: sicut lumē a sole. Sicut sol est fons lumi-
nis: sic et cor spiritus. Sol est et pncipiū gene-
rationis et corruptionis/et vniuersaliter vitē per
motū et emissionē ipsius viuificātis totū. Viue-
re autē viuētis ē forma. Et de Anima. 2. viuere
viuētis est esse. et vniēs et ligās aīaz corpori/ca-
lor naturalis dī. Aristoteles. Sicut ergo aīa
nō est vita toti⁹/sed cā: ita nec potētia est vita
partis/sed causa. Est ergo sūm hoc oīs opatio
quodāmodo vita organi oīa perficientis. Tūc
vita oculi est sūm q̃ est oculus est videre: auris
audire: lingue autē sūm qd̃ hūmōi loqui et gusta-
re: cordis vero spiritū vitālē corpori benigni-
ter dare. Et omnino hoīs sūm qd̃ est homo/est
intelligere. Et hoc est q̃ Phūs ait. 2. de aīa: si
alicui aliquid horū insit/ipsus viuere esse dici-
mus: vt intellectus/sensus/mot⁹ et status sūm
locū/et adhuc motus sūm alimentū. Motus et
status sūm locū sunt operatiōes virtutis mor-

vitel p
fluxus

anime
sedes.

hūis est mte
phil
soph⁹

A iij

Tractatus Montagne.

Idem.

Vive-
re qd
sit.

Philo-
soph.

tiue: motus autem secundum alimentum est operatio virtu-
tis nutritiue. Similiter ergo et intellectum et sen-
sum posuit pro operationibus et non pro poten-
tijs. Propter quod recte in primo Ethicorum voca-
uit somnum dimidium vite. dormientes enim non di-
cuntur vivere secundum operationes sensus et motus/
qui somno ligantur: sed secundum operationes vege-
tationis: que non solum tunc non ligantur sed ma-
gis vigent. Sed ex his non scitur nisi in communi quid
sit vita: queramus ergo specialius. Manifestum
est: quod vivere est continuus actus viventis/nullo
modo interceptus. Nam vita non cessat nisi per
mortem: a qua non fit reditus secundum naturam/nisi sicut
de privatione ad habitum. Animal enim vivit quando
non vigilat et oculus quando non videt et auris quan-
do non audit et homo quando non intelligit. et ideo
hoc communis animatum est. Animatum autem ab inanimato
differt in vivendo. sicut Philosophus ait. Si ergo est
aliqua anime operatio non intercepta dum ani-
ma inest corpori/illa proculdubio maxime et prin-
cipalissime dicitur vita. unde manifestum est/ quod
hec est nutritio. Et in principio secundi de anima
ait: Dico autem vitam per se alimentum/id est alimen-
tum. Si enim mors est corruptio viventis: oportet
quod vita sit generatio quoddam. talis autem est alitio.
Unde quicumque aluntur et in finem veniunt quousque
possunt suscipere alimentum. dum vero alimentum non sus-
cipiunt: sequitur mors: que est corruptio viven-
tis. Et possibile est/ ut hoc contingat licet raro/

Caput primum fo. iiij.

ex ordinata cōsumptione humidi radicalis &
 substantifici. & tūc moritur homo morte natu-
 rali: & viuit vsq; ad determinatam peryodus.
 Ad huc & o a natura nō intēditur: cū nihil sui
 ipsi corruptionez appetat: immo appetitus
 diuino & immortalitati semp intēdit. Ex quo na-
 turaliter vnūquoq; sui similis est pductiuū:
 & oē animal mortē perniciēq; morbi deuitet.
 Sed tñ omne per distare a suo principio debi-
 litatur. libro de celo & mūdo Aristotele inquiē-
 te. Natura itaq; humana ab eo qđ antiq̄tus
 fuit iacet debilitata. nā natura ip̄a humana a
 suo p̄cipio multū distat: vt puta ab Adam/
 siue a Deo. Amplius humana natura debili-
 tata est ab eo quod antiq̄tus existerat. vt ser-
 mōes legū & precipue Mosaisce resonāt. Legi-
 mus em̄ hoīes a mūdi creatione & citra pduc-
 tos lōgissime vite existētes. sicut Senescos li-
 bro colligitur. Tūc hēc natura semper in via
 & corruptione. Sz talis est etas nūc instās/se-
 ptima videlicet & vltima fm̄ legiseros/a Chri-
 sto citra. Vñ Apostolus. Nos sum⁹ in quos
 fines seculi deueniūt. Adhuc totus hic mun-
 dus infirmus senescit & corrumpitur cōtinue.
 Ratio: qz homo cōpositus est ex quatuor ele-
 mētis p̄trarijs. inest em̄ ei dolor/trāsmutatio
 & corruptio. & per cōsequēs q̄tū ad secūdū est
 corruptibilis. Preterea ex semine viri & men-
 struo mulieris generat fetus. & qz ista sperma

*morte non
 mori dicitur*

pho.

Natu-
 re debi-
 litas.

Paul.

Fetus
 gñatio

A iiij

❧ Tractatus Mentagre. ❧

Salen.

**Altera
tionis
cā du-
plex.**

**Salen^o
Auicē.**

ta sunt liqda/fluida et passibilia: per cōsequē-
 et corpora ex eis cōposita sunt trāsmutabilia.
 Unde Salenus in Tegni. Corpus humanuz
 est trāsmutabile et alterabile. Ista aut alteratio
 et trāsmutatio inest ei duplici de cā. scilicet ex
 parte suozū cōponētū: et ex parte ppositiōis/
 siue modi cōponēdi. Et ex parte cōponentiū
 dupliciter. scilicet primorum vt sunt elemēta:
 que per cōtrarietate sunt trāsmutabilia/ et red-
 dūt corp^o trāsmutabile ex eis cōpositū. et secū-
 doz. vt sunt sanguis mēstru^o/ et spermata sūm
 Auicēnam li. primo. Et sūm Salenum de ele-
 mētis. Si corp^o humanū esset cōpositū ex vno
 elemēto/ nō doleret: sed qz cōpositū est ex qua-
 tuor cōtrariis: quozū quodlibet determinat si-
 bi vnaz summā qualitātē. necessario hoī inest
 dolor/ et trāsmutatio et corruptio. Salen^o itē.
 2. de complexionib^o/ et pnceps libro primo:
 Nos sumus creati in fine siccitatis et humiditatis:
 nec ad tantā coagulationē potuerūt cor-
 pora nostra deuenire vt sunt lapides et metal-
 la. Quare cū mūdus cōtinue senescat et corrū-
 patur per distare a suo principio: videamusqz
 cōtinue nouos gñari morbos: presertiz horri-
 bilē illū Mētagre/ de quo nobis precipue in
 hoc tractatu et cura et sermo erit: īgenū nostri
 vires munere diuino tēdimus/ impertiēdo la-
 bores nostros biennales quibusuis bñ gratis
 lectoribus: quo medicine decus et splēdor enu-

electur: et hoīs cōseruatio cautior attendatur.
In hac em̄ re summo studio laborādū est/qua
humana hec nostra vita et cōplexiōis et vnita
tis imperfectione/varijs etiā ac innumerabi
libus fere morborū speciebus veratur. Sicut
et nūc istis tēporibus corpus humanū egritu
dinibus infestatur ignotis. Ab anno quippe.
1594 quidā morbus ignotus/diuersis dolo
rū speciebus/in diuersis mēbrozū partibus/
pustularū variarū in magnitudine et paruita
te in cute corporū hoīm nascētū/terribiliter
gētū multitudinē cruciat:quē Alemāi Gal
licū morbū appellāt:alij autē hoīes aliarū re
gionū alia eidē noīa iposuerūt. De quo mor
bo/ac causis eius etiā doctissimi sacre medici
ne Doctores toto terrarū orbe hacten⁹ nihil
in publicū veridice scripserūt:neq; curā eius
scriptis inseruerūt. Studebimus ergo tracta
tū tradere:quo sanos a morbo gallico preca
uere doceas:infirmos taliter liberes/vt nūq;
morbis reuertatur:neq; vt emperici faciūt/
in lecto stare cogas:nocumētū nullū in ore ac
cidere permittas:mirabiles qui reputātur qñ
q; tales morbos mirifice sanes:et in curādo fi
stulas/cācrū/scabiē quācūq; et oēs fere mor
bos melancholicos/vel ab humorib⁹ adustis
pēdētib⁹ doctus efficiaris. Necq; hoc a veri
tate alienū putes:qm̄ si bene perspexeris/ra
tione et auctoritate id verū esse comprehēdes.

Quis
menta
gre.

Inten
tio au
ctoꝝ.

Tractatus Ad entagre.

Mec me in hoc opusculo nisi multis experientijs cōprobata/visa et practicata remedia cum Rome/tū Bononie scribere credas. Quā ob rē oro/et exoratū haberi velim piū lectorē: ut si ex laboribus nostris fructū quēpiā consequatur: nō quidē mihi/sed in primis motori pmo laudē et gloriā tribuat: a quo oē datū optimū et omne donum perfectum emanat.

Ca. ij. Causam et originem nominis morbi huius varias prosequitur.

Phs p
mophi
Acop.

Inteligere
et scire
drut.

Adplus sciēdū est pro declaratio ne nri tractatus: q in qualibet sciē tia cui⁹ sunt principia/cause et elemēta/intelligere et scire oportet ea que in tali sciētia tractātur et pside ratur. Nā tūc opinamur vnūquodq scire/dū principia eius/causas et elemēta per que et ex quibus est cognoscimus. Scire ergo debes p presenti speculatione: q per principiū intelli gi debet cā efficiēs/que est principiū mot⁹: et per causam intelligenda est cā finalis/que est principalissima causarū: et per elemēta intelli gēde sunt cause formales et materiales/que in grediūtur rei pstitutionē. Et sic hec tria se ha bēt quodā ordine: ita q principiū est cōmuni⁹ q causa: et causa cōior elemēto. Pro quo intel ligēdū est/differētiā esse iter itelligere et scire nā intelligere pertinet ad simplicē apprehen sionē intellectus/pm q formatur diffinitio:

scire autem pertinet ad intellectum diuidendum et componendum et discurrendum de notis ad ignota. Ergo sequitur: quod cognitis predictis cessat omnis admiratio de quacunque re. Aduertendum tamen est: quod non contingit nos aliquid ita perfecte scire sicut de⁹ aut intelligentia. de quo nemo dubitat. nam lumen intelligentie clarius est et perspicacius quam lumen nostri intellectus: et per consequens omnia clarius videt. Est et attentione dignum: quod nostra cognitio incipit via sensus: intelligendum autem est per ea que nota sunt superius: et de cognitione ignoti deuenire ad eius cognitionem per admirationem utique que in partibus philosophie pertractatur: et sic de mirabilibus philosophie summe necessarium est admirari: nam propter admirari Greci et Egypti incepterunt philosophari: ex qua admiratione de incognito ad cognitum deuenierunt. Sic etiam in medicina contingit: quod per admirationem alicuius egritudinis nobis ignote peruenire possumus ad cognitionem ipsius. Sicut euenit hoc tempore: scilicet ab anno domini. 1494. usque ad presentem annum. 1514. quo morbus quidam contagiosus qui Gallicus appellatur / satis efferbuit. Iste enim morbus multa nomina sortitur: nam sicut gentes multorum climatium inuasit: sic diuersa nomina eidem imposita sunt. Sed in veritate dicendum est: quod iste morbus non prouenit solum a contagio: sed vera causa eius et magis appropriata fuit aliqua in-

Ad
mira-
tio oc-
casio
phie.

Causa
et origo
magna
tagre.

Tractatus Mentagre.

Joan-
nes alex-
andri.

phima-
ta exā-
tima-
ta.

pli-
nius.

mar-
cialis.

fluētia stellarū erraticarū/que visa ⁊ certifica-
ta stetit/⁊ fuit cā diuersitatis cōiūctionis pla-
netarū/eclypsis solis ⁊ lune. Preterea de hoc
morbo/aut de cā eius efficiēte/formali ac ma-
teriali nec antiqui nec moderni certam cogni-
tionē dederūt:nec de noīe ⁊ quidditate ei⁹ ali-
qd veridice dixerūt/aut scripserūt. Uerū Joā-
nes alexandrimus cōmentator. 2. epidimiarū
de quibusdā morbis noīatis phimata ⁊ exāti-
mata dixit: qd phimata sunt a profundo car-
nis egrediētia ⁊ carnē corrodeītia: Exātimata
vero que cutē solū ledūt. Sed in veritate i hoc
morbo nūc noīato nō sunt talia ⁊ cōsimilia si-
gna sicut in morbo gallico: si bene dicta Joan-
nis alexādrini scrutatus fueris. Uerūtñ Pli-
nius libro. 26. ca. primo scribit de quodā mor-
bo qui grece λικητε appellatur/latine aut mē-
tagra: qm̄ a mēto incipit: cui⁹ verba sunt hec.
Sensit ⁊ facies hoīm nouos oīq; euo priori in-
cognitos nō Italie modo/verū etiā vniuerse
prope Europe morbos. Tunc quoq; nec totā
Italiā/nec per Illiricū/Galliam/aut Hispan-
ias magnopere vagatos/aut alibi qd Rome
apparuerūt: ⁊ tāta seditate/ vt quecūq; mors
preferēda esset. Et de hoc quoq; morbo faciēs
mētionē Marcialis li. ii. epidimiarū ad Bal-
sum sic ait: Illā vlcus acre/ id est morbus acer-
rimus. pustuleq; lucētes. i. pustule plene sanie
lucēt. tales sunt in hoc morbo. nec triste mētū.

Caput secundum. fo. vij.

i. egrū mētū: qz prius incipiūt pustule a mēto.
 sordidusq; lichenes. i. fedi: qz iste morbus est se-
 cū illius. Idē Marcialis li. j. epi. de festo / q
 se interfecit ppter nimiā passionē istius mor-
 bi / sic ait: Indignas premeret pestis cū tabida
 fauces: Inq; ipsos vult⁹ serperet atra lues. id
 est labere⁹ t i ret atra lues. i. morb⁹ iste sedus
 t cōtagiosus. nā cōstat esse cōtagiosum. Idē
 Marcialis vbi supra ait: pestis tabida. i. cōta-
 giosa. Ostēdit etiā Plinius li. 7. ca. superi⁹ di-
 ctis: qz iste morbus fuit in medio imperio Ti-
 bery Claudij imperatoris. Sed sū Marciale
 11. epi. ad Bassum / hic morb⁹ peruenit ad tē-
 pora Domiciani imperatoris. Idē quoq; Pli-
 nius in li. 26. cap. 4. ponit multa remedia con-
 tra hūc morbū. Preterea verba Galeni sū p
 priā seriē adducā: vnde manifestū erit qd ad
 hoc hūc qui serpsit in populū morbū esse ele-
 phātiāsim. In libro enī de cholera nigra ait:
 Apparēt aut t aliter absq; febriēdo plurimis
 pustule sū cutim facte ingrossatā t exiccatā /
 abūdātē melācholico humore ipsuz expellēte
 foras. nā ex eius genere est elephātiāsis. Itē
 Galenus in libro de diffinitioibz. Elephas
 est passio crassa t inequalis. Itē in secūda par-
 te introductorij / anteq loquatur de diuisione
 curationis que fit per pharmacū / in ca. de ele-
 phātiāsi ait: Cutis em hac passione cōtentorū
 est crassior: est t durior: similitudinēq; habet ad

Plin⁹

Galē

Idem.

✠ Tractatus Mentagre. ✠

pellem elephātū. ideo signa sumpta a causis
huius morbi dicuntur quoquo mō sumpta ab
essentialiter inherētibus. q̄ Galen⁹ exercuit
secūdo de crisi. Cognoscitur ⁊ cā faciēs egritu
dinē rōne excuntiū. vt docuit secūdo de crisi. ⁊
rōne coloris. vt in li. de flebothomia. Inq̄t em̄.
Albiores semine albiorē sanguinē coaceruāt:

Idem. nigriores vero nigriorē ⁊ melācholorē. Kur
sus in. 14. terapentice: Differētibus tandē ali
ter tumoribus nō in colore solū/ sed in differē
tijs que s̄m calidū/ frigidū duriciē ⁊ molliciē.
Ideo si rubet quidē tumor: manifeste indicat
humorē cristere sanguineum. Vñ Galc. 3. Te

Galen. gni: Si ergo nō est i sanguine ex humorib⁹ ali
quis vincēs magis/ apostema generatur san
guineū: ⁊ est qđ vocat pblegmon. Et si magis
est vincēs cholera rubea supra sanguinē: gene
ratur ex ea apostema q̄ nominatur herisipyl:
la. Et si est magis vincēs humor melācholic⁹
generatur apostema durū. vt sepiissime cōtin
git in morbo qui Mentagra appellari pōt:
in quo videm⁹ apostemata durissima i tibijs/
brachijs/ capite ⁊ ceteris locis eorū qui hoc
morbo laborāt. Et si est magis vincēs flegma:
generatur ex eo apostema molle. Et si est vin
cens ex eo cholera nigra/ adusta/ vehementis
adustiōis: generatur ex ea cācer. Et si est san
guis grossus/ flegmaticus/ inflammatus/ ve
hementis adustionis: generatur apostema qđ

appellatur carbo et carbunculus. et est illud quod
appellatur antrax. Et secundum hoc exemplum diuersi-
ficatur nature apostematum et pustularum que in
cute apparent. Item et figura pustularum facit ad
cause cognitionem: ut Galenus in commento. 16.
septe particule aphorismorum ponit. ibi. Late
pustule incipientes et ad excrementa apparet ta-
les pustulas emittere aliquantulum sanie liuidam
non bene olentem. interdum subrubeam cum quadam li-
uiditate. que omnia ostendunt materiam talis egri-
tutinis esse aut ipsum sanguinem melancholicum/
aut nigram cholera aut crassum flegma. Et meo
iudicio: est egritudo composita ex mala complexio-
ne frigida et humida materiali cerebri: ob quam
multe materie flegmatice descendunt ad iunctu-
ras/neruos et musculos dolorem in dictis locis
facientes: que materia mixta est cum cholera dante
viam/ad est ducere ad loca per que materia
grossa transire non possit. Et ex mala complexione
calida et patis et sicca materias vrente. unde quan-
to magis materia adurit/tanto magis ad le-
pre similitudinem fit appropinquatio: et vlcera
maligniora per corpus sunt. Hic est quod aliqui
pessima patiuntur vlcera vix curabilia: alij autem
mitiora patiuntur: nonnulli autem sine vlceribus
aut paucis. Quod autem huius egritudinis causa
sit mala complexio humida cerebri et frigida/non
est dubium. Hanc facit est Rome anatomia cuius
dam qui in vita pauebatur mentagram cum dolori

Idem

Cause
mentis
grae

Epar
ca mea
tagre

anoto
mia ex
empla
ris

Tractatus Albuginis.

bus et alijs quibus huic morbo sunt solita complicari: inueniatur tamen magna copia flegmatis viscosi in iunctura. Separatisque preterea canis facie tibus iunctura exiit maior copia flegmatis. Nec poterat esse ros futuri nutrimenti: quia cur in illo et non in alio simili? Nec ros est illo modo coadunatus. Sed est aliquod irrorans membrum nutriendum: ut colligitur primo naturalium virtutum a Galeno. Similiter ossibus ibi existentibus aduenit nutrimentum per porositates musculi per propria vasa similiter membrane seipsa regenda. ut appellat Galenus. 2. tegni. Hoc tamen coadunatum modo quo de interioribus dicitur fortassis: quod est causa humectandi loca illa: quia sicca. Hoc non negatur: at tamen falsum: quod tanta humectatione indigeat. nam cur in alijs iuncturis hoc sub tanta quantitate non est inuentum? Nec obstat si dicatur: quod dextrum latus debet esse humidum ratione epistitis: quia dextra pars matricis est calidior et siccior: ut in libro de spermate ostensum est. Sed redeat sermo noster. Licet cum a Marciale et Plinio morbus contingens illo tempore appelletur grece *αλβυνη* / latine autem *metagra*: diuersisque nominibus pro locorum diuersitate appelletur: insequendo ipsius morbi quidditatem ac veritatem / dignum est redire ad ea que dicta sunt superius: scilicet quod ex admiratione studium philosophie cepit exordium: per quam admirationem per id quod ignotum est ad noticiam perueniat. Sicut enim

Galen.

Idem.

Liber
Ipsa
tam.

cut em̄ in singulis partibus philosophie de-
 mōstratur: eodē mō in singulis medicine par-
 tibus per admirationē rei ignote per rem no-
 tā fiat demōstratio. Itaq; ad notitiā morbi
 ignoti necessariū est peruenire per ea que no-
 bis nota sunt: utiq; per acci-^{dentia} morbū cōse-
 quentia. Uerūtm̄ ad sciendū nomē ⁊ quiddita-
 tem ipsius morbi gallici tempore isto cruciā-
 tis / nota Auicennā prima primi ca. 1. de subie-
 ctis medicine. ubi inquit: Quia sanitas ⁊ egritudo / ⁊ carū cause plerūq; sunt manifeste: ple-
 rūq; occulte / que nō sensu / neq; nisi per signi-
 ficationes accidentiū cōprehēdūtur. Sequitur
 ex dictis p̄cipis: q; si aliqua egritudo sit igno-
 ta ⁊ occulta: nō pōt sciri: nec cognosci demon-
 stratione ppter quid / sed demōstratiōe quia
 scilz ex signis ⁊ effectib⁹. Ergo cognitio egrit-
 tudinis ⁊ suarū causarū scitur per accidentia
 cōia ⁊ propria / que cōferūt ad cognoscēdū q;
 quid est res: ut in proemio de aīa Aristoteles. Sequitur itē ex hoc: q; nō est necessarium me-
 dico cognoscere egritudinē solū iquātū egritudo est: q; ipa nota est per sensibile operatio-
 nū lesionem quā facit in corpore humano: testis Galenus ⁊ Auicēna in pluribus locis: s; debet scire essentialiter egritudines occultā ⁊
 ignotā nobis / per accidentiū significationes: que sunt signa medico faciētia verā notitiā morbi ⁊ cause eius. Ideo bene dixit Auicenna

Auic.

Arist.

Gale.

Auic.

Idem.

B

Tractatus Mentagre

Clarie
tatem
nomis
morbi
de, clas
rat.
Huicē,

Cur
morbo
gallic

supra: quod sanitas et egritudo / et earum cause plerumque sunt manifeste / plerumque occulte: quod non sensu / nec nisi per significationes accidentium comprehenduntur. Veniendum igitur est ad rem nunc concurrentis morbi et affligentis multitudinem hominum qui nobis occultus est et ignotus. Sed licitum est essentiam et quidditatem morbi per accidentium significationes / que notificant nobis essentiam et quidditatem per effectum quem inducunt cognoscere: nam hic morbus per accidentia in principio demonstratur. Sed queso dic mihi / quare in diversis regionibus diversimode vulgus hunc morbum appellet? Scire te oportet in primis: quod nomina non solum morbis / immo rebus ad denotandum substantiam vel qualitatem earum imponuntur: hoc multifarie dicit Avicenna secunda primi doctoris. ca. 8. Nam aliqui nomen capiunt a causa: aliqui ab effectu. A causa etiam multis modis. Nam aliqui a causa materiali in qua: ut pleuresis: que denominationem capit a membro: ut a pleura / id est a puniculo costas tegente. Ita etiam morbus de quo iam fit sermo mentagra appellari potest: et sic de alijs. Aut a causa materiali ex qua: ut egritudo que dicitur melancholica: quod nomen capit ab humore melancholico. Aliqui a forma cui assimilantur. ut elephantis ab elephante: et serpigo a serpente. Et aliqui a causa formali. Et aliqui ab efficiente. In his pluribus modis ac alijs intermissis dico: quod morbus Gallicus appellatur hac de causa.

Ita Gall⁹ manu forti Italiā ingrediēs / et ma-
xime regno Neapolitano occupato / ibidē cō-
morātib⁹ Gallis hic morb⁹ detect⁹ est: fuitq³
ob id ab Italis morbus Gallicus appellat⁹:
et imaginati sunt ipsuz Gallis connaturalem
fore. In Gallia vō: q³ in reuerfione regis Ca-
roli cū suis in Galliā hic morb⁹ apparere ce-
pit: credētes eū ex Neapoli apportasse hāc ob-
cām morbū neapolitanū vocarūt. Valentini/
Catalonij post lōgā librorū indagatiōē ipm
morbū .s. Semēti vocarunt: vt in .12. li. edito a
magistro frācisco scriptū inuenerūt / similez
morbū alias orbē inuasisse. Sed isti nō parū a
veritate decuiant: nā hic morbus de quo supra
fit mentio / in regno francie rvsitatus et anti-
quatus ē. Itā sicut lepra a sancto Lazaro vul-
gus eū morbū sancti Lazari vocat: hoc eodez
mō Galli malū mortuū morbū sancti Semē-
ti appellāt: eo q³ ei⁹ auxilio implorato q³ plu-
rimi curātur: et presertim si ad eius corp⁹ per-
ueniunt pedes ambulādo et elemosynā querē-
do. Huius sancti corp⁹ in Britānia existit in
maxima veneratiōe. In vltiori vero Hispa-
nia morbū curialē vocāt: eo q³ curiā sequatur.
Et dū verā huius morbi diffinitionē perqui-
rebāt / vnusquisq³ diuersa experiri conabatur
et veritate nō reperta curā cūpericis relinque-
rūt. Preterea legimus Romanis scientiā me-
dicine per aliqua tēpora fuisse interdictā. Et

Cur
neapo-
litan⁹

Cur. s.
Semē-
ti.

Cur
morb⁹
curia-
lis.

✠ Tractatus Mentagre. ✠

In em
peris
cos.

non sine causa etiā literati (sicut istis tempo-
ribus a Doctoribus sepe videm⁹) ab hoc cru-
deli morbo fugiūt/se nihil scire p̄fidēdo. Qua-
re aromatarū herbarū collectores/ceteriq; me-
chanici ac vagabundi ⁊ trufatores (vt ita lo-
quar) huius morbi veros ⁊ perfectos curato-
res seipsos esse profitentur: ⁊ qz nihil sciūt/nī-
hil dubitāt: credūt em̄ se oīa scire: quare mira-
bilis pollicētur: quos si audires: mortuos su-
scitare crederes. Adiro: cur isti ignari circa tā
nobile subiectū sint tante audacie: cum paulo
post spes inanis erit: nā repentina ac inspera-
ta mors eos intercipit. Et si quis natura iuuā-
te/aut deo permittente cōualuerit: vnguento
rū suozū bñficio curatū predicant: ⁊ nō solum
laudibus/sed ⁊ muneribus affici volūt: medi-
cine secretas artes proz⁹ ignorātes/atq; ea tā
egregia ⁊ pene diuina sciētia penit⁹ abutētes.
¶ Ca. iij. veritatis causaz morbi huius fuisse
coniūctiones planetarū/eclipses solis ⁊ lune/
⁊ aspectus eorum: causam item durabilitatis
eius exponit.

Causa
vera
morbi.

Pro vera aut̄ noticia hui⁹ capituli
attentione dignū esse ducimus: qđ
hic morbus verius cepit exordium
anno domini. 1483. quia eo anno
mense Octobris fuerunt quatuor
planete/ videlz Juppiter/ Mars/ Sol ⁊ Mer-
curi⁹ in libra ī domo egritudinis: ⁊ significat

egritudinē ex corruptiōe sanguinis et cholere:
 et fuit ibi cōbustus iuppiter eodē signo: fuitq;
 ibidē cōiunctio Jouis et Martis et Mercurij:
 et Martis et Veneris Jouis et Mercurij et Jo-
 uis et Veneris/ de mēse octobris die prima no-
 uēbris. fuit preterea bis eclypsata luna eo an-
 no: tā in scorpione in domo egritudinis/ q̄ in
 eius opposito. fuit preterea in eodē scorpiōe
 in ipsa domo egritudinis cōbustus saturnus
 et mercurius/ cōiunctus saturnus et ven⁹: fuit
 q̄ cōiunctus saturnus et mars in vltima nouē-
 bris: et sic significauerūt corruptiones sangui-
 nis et cholere/ et cōiunctiōes oīm humorū/ et
 abūdantiā humoris melācholici tā in viris q̄
 in mulieribus. Propterea cepit iste morb⁹ in
 genitalibus viroꝝ/ precipue in principio ca-
 pitis virge: et in vulua mulierū: qz scorpio ha-
 bet dñiū in his locis: hac rōne significauit i di-
 ctis locis egritudinē ex illa humorū corruptio-
 ne et adustiōe tā sanguinis q̄ cholere: p̄cipue
 melācholice. fuitq; preterea vniuersalis: nō so-
 lū qz libra et scorpio fuerūt infortunati et signi-
 ficatiōes huius egritudinis: sed qz oēs plane-
 te participarūt in ea significatione in illis si-
 gnis. Et sic oēs orbis partes planetis ip̄is sub-
 iecte fuerunt infortunate/ participātes de di-
 cto morbo: qz planete ipsi fuerūt ibidē permi-
 xti et inuicē affecti/ idest ifortunati. Nō mirū
 autē/ si in oībus corporis partibus hic morb⁹

Quare
 i genis
 talib⁹
 oriat.

✠ Tractatus Aldebagre ✠

apparuit: quoniam planete ipsi in omnes corporis partes habent significationem et dominium et maxime in partibus melancholicis. Et fuerunt etiam tria signa infortunata: videlicet taurus per coniunctionem martis et lune in prima domo reuolutionis anni: infortunata etiam uenere eius domus per casum et retrogradationem et libra et scorpione per coniunctiones planetarum supradictorum. Et quod etiam sine respectu loci/figure annorum diuersificentur secundum climata permixtiones ipse diuersarum qualitatuum planetarum/ultra alia significata: per influentiam et proprietatem ipsorum necessario etiam significant supradictorum humorum corruptionem et adustionem. Que omnia planius et diffusius tractatibus Albumasar tractata inueniuntur. Item Albumasar dicit: quod coniunctio saturni et martis significat terribiles egritudines. Causa vero ratione durabilitatis ipsius morbi extitisse videtur: quoniam sequenti anno. 1484. dicta significatio fuit sortificata ex infortunatis ioue et saturno in eodem signo scorpionis: nam uterque fuit ibi combustus a sole: et luna venit ad oppositionem solis/saturni/iouis et ueneris existentium in eodem signo scorpionis: et ipsi saturnus et iupiter ibidem corporaliter coniuncti fuerunt: et sic debuit in eo predominari humor melancholicus/ex significatione solis/saturni et iouis et signi scorpionis. Tertio vero anno. 1485. facta fuit coadunatio planetarum. videlicet saturni/iouis/martis

Albumasar
Eadem durabilitatis
menta
gre.

tis/mercurij/et in signo sagittarij: et ibi cōiun-
ctus iuppiter: et ibidē cōiunxerūt se corporali-
ter saturnus et mars/saturnus et mercurij/et
iuppiter et mercurij: qui cū sint in sagittario
significāt corruptionē et adustionē humorū/et
abūdantiā aduste cholere et melācholie. Idcir-
co ipā corruptio humorū et morbus iste debuit
magis abūdare i cholera adusta et humore me-
lācholico: propter significatiōes et qualitates
ipsoꝝ planetarū/et signi sagittarij: et sic etiam
fuit significatio vniuersalis/respectu tot pla-
netarū cōiunctoꝝ et affectoꝝ/id est infortuna-
torū. Anno aut. 1486. idē cōfirmavit opposi-
tio martis et saturni existētiū in eodē signo sa-
gittarij: et cōiunctio iouis et martis in eodē si-
gno. 31ē anno. 1487. iterū cōfirmavit hoc con-
iunctio corporalis saturni et martis/saturni
et mercurij per sextilē/et p cōbustionē saturni
et mercurij in eodē signo sagittarij. et sic signifi-
cata coꝝ se extendūt ad plures annos fm gra-
dus planetarū in ipso signo. Nec mirādū est/si
nō incepit hic morbus in frācia/vel Neapoli:
qm̄ vt dictū est/planete hñt significatiōes in
toto orbe. Idcirco manifeste declarare intēdo
per quē modū ista particularis epidimia in
hoibus ptingat/vel ptingere possit: qui mor-
bus pluribus fuit obscurus. Eā ob rē aliqua
vtilia p veritatis noticia dicā: ostēdendo cau-
sam generalē hui⁹ morbi occulti/videlz vt in

Cā ge-
neralis
menta-
gre.

B iiij

✠ Tractatus Mentagre. ✠

Agūt
supio-
ra i hec
inferio
ra tri-
plr.

mod⁹
medi⁹.

plurimū esse a radice superiori: utiq; a cōiun-
ctiōibus septē planetarū in signis: ut iā dictū
est. Et ad hoc declarandū attētiōe dignū est:
qđ tribus modis videntē corpora superiora in
hec inferiora agere seu imprimere/vel pluri-
bus eorū/vel oībus simul. Quorum vnus mo-
dus est vnīuersalis: alius medius: tertius par-
ticularis. Vniuersalis vero modus imprimi
scilicet per lucē/sive p lumen/vel per motū/
vel per influētiā. Et dictus morb⁹ Mentagre
causari pōt a motu et a luce luminis supceles-
stis: cū corpora superiora/ut dictum est/his
duob⁹ modis in hec inferiora agere pñt. Vñ
secūdo celi et mundi: Calor et lumē a corpib⁹ ce-
lestibus generātur. Adodus vero medius est
qñ per cōplexionē operātur: nā quidā eorū di-
cūtur frigidi et sicci: ut saturnus. Cōmentator
vero. 2. celi et mūdi cōtra. Huicēnā inquit: stel-
las nō agere frigiditatē et qualitates similes
vnicuiq; elemētō: q̄uis sibi met p̄tradicat in
de substātia orbis/dicēs. Quedā utiq; calide et
humide: ut iuppiter. Intelligūt autē doctores
cōplexionē nō formalē eis inexistētē/sed effe-
ctiue: qm̄ tūc essent cōpositi ex elemētis cōtra-
riis: per cōsequēs et corruptibilis p̄plexio pla-
netarū esset. Ergo hñt cōplexionē effectiuā tē-
dentē ad caliditatē et humiditatē/ut cōplexio
humana: quā habet ex coalteratione inēbroz
principaliū: quā p̄portionātur et pōderantur

ad inuicē. Et sic cōplexio stellarū oīm ex dicta
coalteratiōe earū ad calidū ⁊ humidū tendit.
Modus vero particularis est quidā influxus
stellaris vnicuiq; indiuiduo ab alio ppria na
tiuitate differēs/aut reuolutiōe eiusdē indi
tus. Ideoq; oīs plaueta sūm diuersitatē natiui
tatis ⁊ reuolutiōis vni existit fortuna/alijs ve
ro infortuna. Et hic quidē mod⁹ est sic singu
laris ⁊ appropriatus/qđ cōuenit vni talis ef
fectus qui non cōuenit alteri: Sequit̃ ergo ex
his dictis: qđ corpora superiora agūt ī hec in
feriora altero triū modorū/vel plurib⁹ corū/
vel oīb⁹ simul: nā per lumē in instātū/vel per
motū ⁊ in tpe/vel per influentias ⁊ limitatio ⁊
certo tēpore operant̃. Ex his notatis/⁊ ex sen
tētia Doctorū antiquorū sequitur: qđ Mēta
gra potest causari ab influētia celesti: q̃ est to
ta pprietas/sive forma speciuoca cōcessa a p
ma cā: pueniēs a corporib⁹ supra celestib⁹ in
fluxu stellari vnicuiq; indiuiduo ab alio pro
pria natiuitate tēre differente: ⁊ sic est singula
ris ⁊ appropriatus/qđ cōuenit vni talis effe
ctus ⁊ nō alteri. Et talis viri⁹ est potētia acti
ua speciuoca/per quā corpa hūana patiūtur
corruptionē ⁊ pestes: ⁊ est potentia passiua in
humoribus. Ideoq; concludit Arnoldus ī li
bello de retardāda senectute ca. 8. qđ mortali
tas brutorū nō trāsīt ad hoīes: nec ecōuerso.
Sed notat Gentilis dicens: qđ aspectu deter

mod⁹
pticus
laris

mētaz
gra va
num.

Arnol
dus.

Gent.

✠ Tractatus Mentagre. ✠

Cur nō
omnes
aut om
nia lo
ca infi
ciatur

Oēs in
fici pos
se men
tagra.

minato speciuoco et appropriato correspondet
cōsignatio passiuā in his inferiorib⁹ quādo
q̄ s̄m planetas / siue loca. Et sic accidit morta
litas in vno climate / et nō in alio: etiā in vna ci
uitate vel villa / et nō in alia: et in vna domo / et
non in alia. Quāq̄ accidit s̄m species aialū. vñ
qñq̄ moriūtur in vna pestilētia hoīes: quādo
q̄ boues: et sic de alijs. Aliquotiēs est s̄z deter
minatos modos hoīm in cōplexione insequē
tē materiā. Et sic seq̄tur mors in isto hoīe ha
bēte cōplexionē insequētē materiā magis di
spositā ad epidimiā per illū aspectū vel influ
rū celestē ac determinatā speciē et proprietatē:
cui correspondet p̄signatio passiuā illi⁹ hoīs /
et nō in alijs hoīb⁹ quib⁹ nō est iste aspectus:
vel influxus speciuocus / determinatus / pro
prietari⁹. Sequitur ex his dictis: q̄ illa virt⁹
proprietary siue forma speciuoca cōcessa a p̄
ma cā ex influxu stellari pueniente / a corpori
bus supracelestibus prouenit videlz Ment
agra. Itaq̄ qd̄ cōuenit vni indiuiduo / nō cōue
nit alteri: q̄ aspectui determinate speciuoco
et appropriato correspondet p̄signatio passiuā
in his inferiorib⁹. Itacirco mētagra euenit in
vno climate / et nō in alio: et in vna ciuitate vel
villa / et nō in alia: et in vna domo / et nō in alia:
qñq̄ in vno hoīe / et non in alio. Sequit̄ ex hoc
dicto: q̄ ip̄e dictus morbus pōt prouenire in
quocūq̄ hoīe cuiuscūq̄ cōplexiōis fuerit: vii

q̄ sanguineis/flegmaticis/cholericis ⁊ melā
cholicis: hoc intelligēdo de p̄plexiōe insequē
te formā: sed in cōplexione insequēte materiā
q̄d cōuenit vni individuo/nō cōuenit alteri
individuo: rōne illius influxus ⁊ aspectus ce
lestis ⁊c. Cōcludere igitur possum⁹ ex his di
ctis: q̄ illā noticiā habere poterim⁹ nō de re
bus operātib⁹ a proprietate dēmonstratione
propter quid: sed dēmonstratiōe q̄ ab effectib⁹
quē inducūt: sicut null⁹ scire pōt q̄d magnes
attrahat ferrū/nisi experiētia visa fuerit p ap
plicationē magnetis ad ferrū ī debita p̄p̄in
quitate ei p̄portiōata: ⁊ sic de alijs reb⁹ operā
tib⁹ a proprietate/vel a forma speciuoca.

Nota.

Cap. iij. de differentia inter variolas/mor
billos ⁊ mentagram: ⁊ de signis pronosticis
ad bonum ⁊ malū: ac de quibusdam alijs infe
ctionibus cutis.

Inter variolas/mētagrā ⁊ morbil
los talis sit differētia: Hā materia
variolarū est materia sanguinea:
materia aut mētagre est grossior ⁊
multū melancholica: materia vero
morbillorū est cholericā siue sanguis choleri
cus. Preterea variolę generātur ex sanguine
grosso magis q̄ morbilli/qui generānt ex sub
tiliori ⁊ sicciori: sed mētagra generatur ex hu
more mltū melācholico adultissimo: vt fursu
res sicce ⁊ aride. Et iste pustule q̄nq̄ apparēt

Vario
le men
tagra.
Mora
billi.

✠ Tractatus De mentagre. ✠

in facie ⁊ in capite multe/in alijs autē mēbris
pauce: ⁊ qñq; multe in pectore ⁊ vētre/ ⁊ pauce
in capite ⁊ alijs extremitatibus. Melancholic⁹
vero sanguis propter sui grossiciē nō potens
penetrare/nō trāsit nisi cū difficultate ad mē
bra precipue neruosa: scilz per viā deriuatiōis.
Sed cū facilitate pertrāsūt humor melanchol
licus ad mēbra neruosa nutriēda: tibi cōgerit
in porositatibus dictorū mēbrorū neruosorū.
Signa vero demōstratiua variolarū s̄m Auicēna
sunt: qđ qñ apparēt/in carū principio fa
ciūt incurrere pruritū in mēbris: deinde appa
rēt res sicut capita acūū ī cute/ ⁊ vidētur sicut
mordicationes pulicū: deinde augētur donec
egrediātur similes milio: deinde augētur tota
liter/ ⁊ implētur sanie: ⁊ post cōplemētū resol
uunt ⁊ arescūt. faciunt em̄ crustā que exsiccat
⁊ cadit. Sic etiā in principio mētagre qñq; eue
niunt dicta signa demōstratiua: vt pustule ap
parentes nō impleantur sanie: sicut in vario
lis: imo parūssimā hñt tales pustule virulē
tiā: ⁊ illa resoluit/ ⁊ arescit et facit crustā: ⁊ ex
siccat ⁊ cadit. Ratio: qz materia ex qua gene
rātur pustule sunt melancholice/terree ⁊ valde
sicce. Hūc dicēdū est de signis pnosticis ad bo
nū: notādo vt Auicēna scribit dicēs. Si vario
la est velocioris apertiōis ⁊ processiois ⁊ ma
turatiōis: est salua. Similiter etiā si mētagra
est velocis processiois ⁊ apertiōis: pnosticat

Auicēna

Signa
prono
stica ad
bonū

✠ Caput quartum. ✠ fo. xv.

salua: et est ratio: quia si illa materia non erit tamen ter-
rea/necessitissima: immo aliquantulum habet sub-
tilitatem et porositates membrorum nervosorum: erunt
dilataati et aperti/et virtus expulsiua poterit illam
materiam melancholicam ad cutem expellere. Si vero
apertio fuerit in tertia: bona significatio erit:
et hoc verum est/si non fuerint accidentia mala: uti
quod angustia/difficultas anhelitus. Et ut pluri-
mum metagra apparet in septimo die: et est bonum
signum. Possunt etiam apparere post .9. diem: etiam post
14. et vicesimum: quia materia eius est imbibita in
porositatibus membrorum nervosorum: ideo est dif-
ficilis exitus: propter grossiciem et siccitatem ma-
terie melancholice. Et in expulsioc extra ad cu-
tem/semper sequitur aliqualis angustia/et pauca
difficultas anhelitus: sed in variolis et morbil-
lis maxima angustia et difficultas anhelitus et
febris demonstratur. Ad metagravero est salua
ut in plurimum: et raro ex eis deperdit aliquis.
Nihil appetit eorum non est debilitatus nec corru-
ptus ut in pluribus alijs egritudinibus: immo
plures eorum habent appetitum forte: quia ista materia
melancholica quam congesta est in officio stomachi
veniens a splene ad eius officium quasi promulgan-
do profluit: ut dicit Avicenna. Si autem amplior
quantitas non proportionata ad os stomachi pro-
fluat: causat appetitum caninum: et hoc semper maior
re vel minore quantitate defluxus. Sed ratio ve-
rior cur sit salua: quia materia metagre est melan-

Men-
tagra
salua.

Ani-
cenna.

Ratio
alia.

✠ Tractatus Mentagre ✠

cholica terrea/que raro putrescit et corrumpit:
propter ineptam dispositionem et contrariam putre-
factioni et corruptioni: ideo non causatur febris
putrida/continua/clusa. Idcirco raro mori-
aliquis ex mentagra: et si contingat quēpiam mori/
erit ex mala dispositione aliorum humorum existi-
tium invenis/habētium facile et aptam dispositionem
ut putrescant et corrumpantur. Et si ad intra venas
putrescant/diversas febres causabunt: si vero ad
extra expelluntur/possunt causare pustulas vel apo-
stemata maligna ab igne perficere: et ex his apo-
stematibus et pustulis potest sequi mors men-
tagre. Et que continue exeunt/et non tarde/nec diffi-
cilter/et sunt sine febre/et cum leuibus acciden-
tibus precipue doloribus/cum constantia virtutis et
appetitus bonitate: sunt bone. Signa autem pa-
nostica ad malum sunt: si mentagra occultatur su-
bito et non redeat ad exteriora: et faciat syncopam
est mala valde. Ista signa in variolis et morbil-
lis sunt signa mortis/si eis associetur malicia
anhelitus/et raucedo vocis. Cum autem videris an-
helitum patientis mentagram frequenter/casum vir-
tutis subito/et angustiam assiduam/et extrema in-
frigidantur/cum signis apostematis in diafra-
gmate: sunt signa mortis mentagre. De specie-
bus etiam malis et timorosis/que plerumque inter-
ficiunt est illa: nam quare diversificatur egressio:
scilicet que quando appareret/et quando occultatur: et pro-
prie quando pustule sunt violaces et tenaces et

Signa
menta-
gremia-
ta.

nigre/cū mortificatiōe mēbri/et cū debilitate
virtutis:tūc derelinquēd⁹ est patiēs solo mor-
tis pronostico. Sequūtur ad hec et alique alie
infectiōes cutis notatu digne. Infectiōes q̄p
pe cutis sunt morphea/albaras/pāni/lērigi-
nes/sanguis mortu⁹/gutta rosacea/scabies/
serpigo/impetigo/et malū mortuū/et cōsimi-
lia:et oēs sunt infectiōes cutis maculose:q̄ nō
differunt iste infectiōes nisi in magnitudine:
et paruitate in situ et colore/et multū i materia
Et nota:qđ iste infectiones qñq̄ sunt plane et
nō hñt inequalitatē/nec vlcerationē. Si sunt
nigre/vocātur morphea:si albe/albaras:si ru-
bea/gutta rosacea:si magne/vocātur pāni:si
parue/lentigines. Si vero nō sunt plane/sed
inequales et vlcerate:vocātur scabies/serpigi-
nes et impetigines/. Tñ omnes infectiōes cu-
tis ineq̄les et vlcerose sunt de summo botho:
vlcerosozū/incipientesq̄ parue/lenses/diuise
in multis locis:deinde vlcerant vlcerib⁹ squa-
mosis et surfurosis qñq̄ apparētib⁹:qñq̄ oc-
cultis. Et que sunt fixe/dicūtur saphati:et que
sunt mobiles/impetigines:q̄ serpiētes hinc
inde mouent. Hec dicta innuit Princeps Aui-
cenna fen. 7. quarti tractatu. 4. ca. 9. Lege igif
Principē:et videbis differentiā inter istas in-
fectiones cutis:propterea in presenti nō licet
sermōes prolōgare. Verūtñ Saphati est de
summo botho:vlcerosozū:et habet similitudinē

Clarie
lfectio
nes cu-
tis.

Aulc.

✠ Tractatus Mentagre. ✠

**Auicē.
Sapha-
si.**

quādā cū isto morbo nūc cōcurrente/p signa
posita ab Auicēna fen. 7. quarti tractatu. 3. ca.
j. vbi inq̃t: Saphati quidē incipiēs ⁊ bothor
parue/fire/lencs diuise in numeratione loco
rū: deinde vlcerañt vlcerebus crustosis: ⁊ sunt
ad rubedinē declinī: ⁊ qñq̃ emittit vir⁹: ⁊ no-
minatur saphati humida. Et qñq̃ incipiūt sa-
nie fire: ⁊ multotiēs apparēt in hyeme: ⁊ aufe-
rūtur velociter. Et cā quidē saphati est humi-
ditas acuta corrosiua/que permisceet sangui-
ni: ⁊ humores sunt grossi ⁊ mali: q̃re grossum
fit apostema: q̃ criccatur subtile. Causa ei⁹ est
humor mclācholicus plurimus: cui permisce-
tur humiditas acuta: quare expellit ad cutis/
⁊ corrūpit ⁊ corrodit eā. Verūtm̃ scabies est ife-
ctio cutis maculosa/aliquotiēs squamosa/ali-
quotiēs pruriginosa/aliquñ sicca/aliquñ humi-
da: vt plurimū in exterioribus magnā partē
cutis oīm mēbrozū occupās. Nec mirū: cū cu-
tis fm Galenū sit membrū ordinatū ad rece-
ptionē supfluitatū corporis totius. Causc sca-
biei sunt hūores corrupti in epate generati:
q̃ cōuersi in fumositatē ⁊ vaporē/a virtute re-
gitiua in corpis superficiē expelluntur. Tñ si
vapor fuerit multū subtilis euaporat insensi-
biliter: si aut nō fuerit in tāta subtilitate/ ⁊ po-
ri fuerint depressi: cōuertūtur in sudorē: si aut
fuerint grossi/generat scabies. Si corruptio
augmentatur/causat prurit⁹: si pl⁹ fortificat/
generatur

Scabi.

Gale.

Caput quintum. fo. xvij.

Generat scabies: si pl⁹/scabies feda: sic adhuc
 pl⁹/ipetigo et serpigio. Sed malū mortuum est
 quedā spēs scabiei/que oritur ex melācholia
 naturali adusta/ex permixtiōe flegmatis sal.
 si cū liuore et nigredine/et pustulis crustosis/
 magnis/sedis cū sanie et crugine/et cū quadā
 insensibilitate/et cū turpi forma in coris et ti
 bīs frequēti⁹ adueniēs. Idcirco qz omnes di
 cte infectiōes cōtra naturā adueniētes in cu
 te corporis humani: precipue vlcerose/et perma
 maxime Saphati/sunt significatiōes. i. signa
 quasi p⁹similia morbo nūc cōcurrēti: p⁹pterea
 aliqui medici voluerūt dicere et affirmare esse
 saphati: ex eo quod habz pustulas crustosas/
 diuisas/in nūcratiōe locorū. Sed in veritate
 alia signa hz morbo iste nūc p⁹currēs mētagra:
 qz lōge alia accidētia. i. signa in ipso q̄ in alijs
 infectiōib⁹ vlcerosis cutis repiunt. Hoc Aui.
 ostēdit dicēs. Quā egritudines et ear⁹ cāe p⁹ticu
 lares sunt occulte: p⁹ sua accidētia p⁹pa et cōia
 que sunt signa medico egritudinū et causarū
 earū/cognosces egritudines p⁹ticulares diui
 dendo/numerando et complendo.

malū
mortu
um.

mētagra
grādis
ferrea
sapha
ti.
Aui.
na.

Ca. v. dat regimen p⁹seruatiuū Mētagre.

Regimē cōseruatiuū ne quis incidat
 mētagram nequa⁹ a medico est ne
 gligendū. qz iusta regulatio est vite
 vniuscuiusq⁹ necessaria: cuz corpus
 nostrū sanū facile irregulatū cadat

C

Tractatus Mentagre

Sal.

in egritudinē. vt ipa docet experiētia. Hoc tñ
nō esset/nisi corp⁹ mutabile foret. Saleno nar
rāte. 3. tegni: Impossibile est mutabile corpus
semper manere in optima cōplexiōe ⁊ cōposi
tione: nam tūc nihil indigeret arte cōstituēte
ipsum. Qm̄ aut̄ immutatur/ ⁊ corrūpit ⁊ cō
uertitur nō seruās quā habebat a p̄cipio cō
sistētiā: propter hoc igitur quot modis altera
tur/ totidē ⁊ gñā pcuratiōis habebit: hoc est

**Res n̄
natura
les q̄re**

cōseruantīū causarū. Et alteratur corp⁹ a qui
busdā ex necessitate. vt sunt aer/ motus quies
cibus/ potus ⁊c. quorū singula si indigēti cor
pori adducātur/ ⁊ in cōpetēti quātitate ⁊ qua
litate/ salubre fit: applicata vero nō in p̄petēti

**Cause
conser
uatiue
sanita
tis.**

mēsurā ⁊ quātitate/ egrū cōstituūt. Amplius
notādū est pro notitia huius: q̄ cause cōserua
tiue sanitatis ille intelligēde sunt/ que debite
approximate corpori humano/ sub eadē ⁊ cōsi
mili dispositione illud permanere faciūt. So
lū tñ dicēdū est de causis recuperatiuis vel p
ducētibus sanitatē: que vocātur cause p̄ser
uatiue: q̄ faciūt corpus humanū casuz ⁊ egrit
udinē euadere. vt supra tertio Tegni canone

**Cā pre
seruati
ua mē
tagre
bina.**

⁊ cōmēto allegatis. Causa aut̄ p̄seruatiua di
cti morbi duplex est prima ē recurrere ad deū
gloriosuz/ ⁊ ad v̄ginē Mariā. Scēda cā pre
seruatiua itē duplex est. Illā quedā est: qd̄ quā
do quis incipit incurrere dictū morbū mēta
grā/ in p̄ncipio ilico succurrēdū est cū regimi

ne preseruatiuo/prohibēdo materiā malā ac
 qualitātē materie existētē in porositatib⁹ mē
 broꝝ neruosoꝝ/vel in massa sanguinea: ne
 magis corūpatur ⁊ aduāf: ⁊ siccitatē tericā
 suscipiat: ⁊ ne mala qualitas confu metur: ⁊ p
 hibere periculū eius impressiōis: ne ad termi
 nū cōfirmatiōis siccitatis ⁊ frigiditatis atin
 gat: qz qñ pfirmata est in eis ipsa cgritudo/est
 difficilis cure ⁊ quasi incurabilis. Tercū qz
 cura que debet morbo inferri/dz esse cōmix
 ta ex cura preuisiua ⁊ aliquātulū curatiua. vt
 Galen⁹ tercio Tegni: vnāquāqz causaz opoz
 tet abscindere prius: deinde venire ad cā que
 facta est: id est quomō hic dictus morbo fact⁹
 est: scilz quomō materia ipsius morbi in facto
 esse sue adustiōis fuerit: tūc cū vtī dz medic⁹
 cura curatiua/ ⁊ aliquātuluz pui siua. Alia cā
 preseruatiua est: cū eozpora hūana dispositio
 nē habeāt ad incurrēdū mētagrā: siue perue
 niat a radice supiori/ siue a radice inferiori/
 vel a radicib⁹ fil pūctis: in talib⁹ cū necessa
 rium est vt regimine preseruatiuo. Cōpletur
 autē hec preseruatio siue preuisio cum his q
 abscindunt cām primitiuā: scz influētiam su
 periorē/ ⁊ corporis dispositionē. Et hec confi
 sit circa sex res nō naturales/ sub quibus ne
 cessario vita humana dī pagēda: q sunt aer/
 cib⁹ ⁊ pot⁹/ motus et quies/ somn⁹ ⁊ vigilia/
 repletio ⁊ inanitio/ ⁊ accidentia anime.

Salē.

Preser
 uatiua
 scōa.

6. res
 nō nas
 turas
 les.

C ij

✥ Tractatus Montagre. ✥

Capitulum. vj. de Aere / et eius electione.

Medicus scire debet tēporū diuersi-
tatē / que in vnoquoq; climate com-
moueri solet. Per naturā em̄ tem-
porum anni stat sanitas plus q̄ per
alias causas: testis est Auicēna. 2. pri-

Auic.

mi: qđ etiam in libello de aere et aqua sensit /
scribēs: Si qđ ad statū medicine accedere cu-
rat: necesse est pri⁹ vt anni tēpora / et que in eis
generātur attēte requirat. De aere igit in pri-

aer pu-
rus

mis inchoātes / dicemus qđ duplex existit: scz
purus / et impurus. Purus quidē est elemētū
et corpus simplex: cuius naturalis locus est vt
fit supra aquā / et sub igne: cuius natura calida
est et humida. Et hūc aerē elemētalē apđ nos

Impu-
rus.

nō habem⁹: vt ait Auicēna prima primi. Aliū
vero aerē impurū hic existētē inspiramus: nā
sine aere inspirato nō stat vita. De quo Auicē-

Auic.

na secunda primi doc. 2. ca. 9. dicit: Aer qđ nos
circūdat nō est purus: sed est corp⁹ in sua sub-
stātia cōmixtū. et cetera de hui⁹ aeris disposi-

Medi-
co no-
tāda.

tiōibus medicus cōsiderare debet. Itā cū me-
dicus tēperātiā aeris / tēporūq; discordias
prenotauerit: sciētia sua semper erit utilis ad sa-

Gale.

nitatis ingeniū. In curādis quoq; egritudini-
bus p̄fert. Propterea Galen⁹ tertio terapēti-
ce. ca. 5. dixit: Alias qđē materias eligere et fu-
gere possum⁹: eā aut materiā que cōtinet nos
nō possibile est fugere: s; necessariū est vti ea

que est presens: licet frigida sit in cōparatiōe
 spiritus inati: vt Auicēna in. 2. primi doc..c. **Auic.**
 2. inquit: cū prohibeat spiritū ne ad igneitatē
 cōuertat: ex qua ad maliciā perueniat: existēs
 elemētū nostrorū corporū ⁊ spiritū ⁊ emana
 tio nostris adueniēs spiritib⁹. Verūtñ aer sua
 caliditate naturali ⁊ qñq; accidētali nos resol
 uit: cū calidus sit: vt cōciliator differentia. 14. **Conci**
 pbat. Et Galenus quoq; in quarto de accide **liator.**
 te ⁊ morbo cap. 4. inquit: Aer qui vicin⁹ est cu **Gale.**
 ti dissoluit mēbra sub cute existētia: itaq; ma
 niuntur. Propter hoc medic⁹ debet optimas
 qualitates aeris eligere in cōseruatione sani
 tatis / eiusq; preseruatiōe: ⁊ nocētes ipsius di
 spositiones corrigere ⁊ rectificare. Idcirco qd
 aer bon⁹ sit ⁊ quis malus dicēdū est: vt vnus
 quisq; bonū ac laudabilē a nō bono possit di
 stinguere. Ideo Auicēna. 2. pmi ca. 1. dicit: Aer **Auic.**
 quidē dū est tēperatus ⁊ clarus / neq; substan
 tia extrema cōplexiōi spūs cōtraria ei admi
 sceat: est sanitatē efficiēs: cū nō est cōtraria / cō
 trariū operatur. Valde igitur necessariū erit
 nobis vt aer corrigatur: permāxīe si hic mor
 bus ab influētia superiori puenierit. Propter
 ea ⁊ in tēpore calido sequit ignitio et adustio
 in humoribus ⁊ citius alterabilis ⁊ recepti⁹
 ab illius influētia causatiua ⁊ mouēte illā ma
 teriā mentagre. Ideo quāto pl⁹ possibile est / **Cōtra**
 minus quo poteris attrahat aer exterior dūz **aerē in**
 sectū.

C iij

✠ Tractatus Mentagre. ✠

infectus sit: et non inspiretur ad intra corp⁹: q²
tūc talis in fluētia min⁹ cōmouebit dictā ma-
teriā in porositatibus mēbrorū neruoforū/et
etiā in venis qualitatiue existēre. Verūtñ ma-
gis maliciosus magisq² cōmouēs est aer supe-
rior existēs: q² directius aspicit hoīes stātes et
loco alto expositos: et cū maiori alteratiōe me-
dij in tales hoīes agit: nā agēs fortius agit in
passuz p^pinquū dispositū/ q̄ in distās: vt Ari-
stoteles de gñatione/ et Auic. in de virib⁹ cordis
ca. de hiacyntho aiūt. Et tūc debet fieri i mora
in domibus/ve locis cōcauis et infimis et sub-
terraneis: cū sit ibi aer grossior et frigidior: nā
tali aere existēte grosso/ cū sit in maiori distā-
tia/ nō habet potentiā vel virtutē illa spēs in-
fluentie p^prietaria penetrādi illū aerē gros-
sus sicut aerez subtilē. q² facilius i eo illa spēs
p^prietaria penetrat/ et melius corp⁹ est rece-
ptiuū illius male qualitatis: vt Auicēna. 2. p^p-
mi doc. 2. ca. de naturis temporū innuit. Tūc
ergo ingrossandus est aer irrozādo sepe do-
mū cū aqua/ et aceto i eo spargēdo: et cū rosis:
p^pcipue in tpe calido. Si vero talis influētia in
tpe hyemis peruenerit: etiā est necessariū vti
infrigidātibus et ingrossantib⁹. Verūtñ quia
talis infectio in hoc morbo dicto plurimū ac-
cidit a cā superiori: et hoc s^m diuersitatē aspe-
ctuū signorū/ sub quibus cadit cōiunctio pla-
netarū et eclipses solis et lune: ita vt iste morbo

Aristo-
teles.
Auic.

Auic.
ingros-
satio
aeris.

mentagra in vna ciuitate eiusdē climatis ⁊ re-
gionis ⁊ nō in alia: ⁊ in vna domo eiusdē ci-
uitatis ⁊ nō in alia domo: vcl in vno homine
illius domus: et nō in alijs eueniat: ppter ea si
ipse morbus infecerit multitudinez hoīm: in
tali loco vel ciuitate: summo pere fuga est ne-
cessaria. Deniq; notādū est: qđ nō soluz mate-
ria mentagre mouetur ab influentia proprie-
taria stellarū: sed ⁊ cōmoueri pōt a causis exte-
rioribus: permaxime ab aere corrupto ⁊ pesti-
lentiali: ex hac autē cā malignatur ⁊ mouetur
natura: ⁊ tūc virtus expellit illā materiā men-
tagre. Propterea dicit Aui. fen. i. quarti. ca. 6.
Et de hoc est cui⁹ cā est res adueniens extrin-
secus ebullitionē faciens occultā. i. cōmouēs
occultos hūores in nobis. Pro quo nota du-
plicē ebullitionez. Unā que fit rei ebullientis
rectificatio: sicut ebullitio musti cū fit vinū de-
puratū. Alia que fit rei ebullientis corruptio:
vt cū ebullit vinū ⁊ fit acetū: ⁊ ebullit sanguis
per putrefactōez ⁊ fit ser melācholica. Et has
duas ebullitiōes notat Aui. in ca. de variolis
⁊ morbillis: qz sanguis siue ebulliat ebullitio-
ne separatiua scilz perfectiua: siue ebullitiōe
corruptiua. fit aliqua segatio. In oī em ebul-
litione perfectiua fit separatio partis bone a
mala: in ebullitione autē corruptiua fit separa-
tio hūidi a sicco: vnde termin⁹ putredinis est
incineratio. Mentagra vero habet occultos

menta-
grā
ri lab
aere
corru-
pto.

Auis-
cenna

ebulli-
tio du-
plex.

Auis-
cenna

menta-
gre oc-
cultā.

✠ Tractatus Mentagre. ✠

hūiores: videlz materiā melācholicā adustissimā: terreā: in porositatibus membrorum neruorum: ex dispositiōe occulta aeris: sic sepe in plurib⁹ pestilētis cōtingit multiplicatio variolarū: aliquñ i alia dispositiōe aeris eueniūt morbilli: et aliquñ in alia dispositiōe aeris oritur tertia species: scz alu humata. Et sub hac specie rōnabiliter aliqui Doctores mentagrā collocāt. Similiter eueniūt iste predictae dispositiones: id est species variolarū per maxime alu humata in autūno / cū aer est turbid⁹ / puluerulentus et obscurus: et flat ventus meridionalis: vt inquit Rasis. 8. cōtinentis. Et ibidez dicit: Si videris autumnū vehementis caliditatis et siccitatis / et hyemē proprie nature: expecta variolas et alias species variolarū. Confirmat hoc pnceps Aui. dicēs: Euentus earū est plus in vere q̄ in hyeme: et post ver in fine autūni: et proprie qñ estas est calida et sicca: et fuerit autūnus calidus et siccus. Cōcludamus igitur: qd aer in quocūq; tpe āni fuerit valde calidus et siccus et precipue in regionibus calidis et siccis: et in corporib⁹ calidis et siccis: dat signa euentus morbilloy: etiam mētagre: licet rarissime eueniat: qz ei⁹ materia nō mouetur nisi ab agēte forti pportioato ipsi materie morbi mentagre. Dixi superius de aere valde calido nō dicere volo / qd aer calidus noceat in cōseruatione a mentagra et cura ei⁹: immo cōtinet

Basis

Aui.

Exen-
sat se-
ipsum.

no 8. de quo medicus magnā debet habere sol
lertiā. vt. 12. cōtinētis / 2. 11. terapentice scriptū
est. Ad calidū quidē declinare debet: nā causa
faciēs hūc morbū mentagre frigida est. Et qz
op⁹ est tractione ad exterius / ne patientes in
festentur a tā seuis doloribus: 7 talis materia
est grossa 7 cōpacta / que postq̄ venerit ad ex
trinseca exiccatione indiget: ideo ad siccitatē
aer tendere debet. Et cōfirmat hoc experientia:
nā oēs qui tali morbo laborāt lōge deterius se
hnt in hyeme q̄ in estate. Licet in actu prefer
uatiuo ad temperamētū aerē alterare debea
mus / vbi icqualis fuerit / tm̄ quātū possibile
est. Et tandem ad illas qualitates debet decli
nare aer que min⁹ sint generatiue materie fa
cientis hanc egritudinem.

Rafis.
Sale.

Expe
riētia.

Ca. vii. de cibo 7 potu.

Alenus primo ad Glauconē dicit:
Per dictā aut nō soluz intelligere
debemus administrationez potus
7 cibi: verū 7 debitā administratio
nez oīm que sub rebus nō naturali
bus cōtinētur. Et ppter ea dicebat dietā quā
viuēdi regulā dicim⁹ / esse medicinā / aut me
dicine partē. Preterea licitū est volēti natura
lē calorē 7 vitā cōseruare / vt nūq̄ sine pabulo
7 nutrimento corpus reliquamus: qm̄ corpus
priuatū alimēto nō pōt diu durare: teste Sa
leno prio de clemētis ca. 1. sic inquiēt: Sine

Sale.
Dieta
quid

Neces
sitas
alimē
ti.

Sale.

Tractatus Aldentagre

Avicenna

alimento non est possibile viuere sanos/nec egros. Cuius causas ⁊ rationē assignat Rasīd 15. cōtinētis ca. 1. dicēs qđ corpora nra sunt cōtinue dissolutiōis ex aere circūferēte ⁊ caliditate innata que in nobis est. Indiget ergo nutrimento ad resistēdū ei qđ dissoluit. Hoc etiā innuit Auicēna secūda pmi doc. 2. ca. 2. vbi inquit: Nutrimento indigētes sum⁹ ⁊ nostra cōseruatio sanitatis est ex nutrimento nobis conueniēte/qđ equale existit ⁊c. Hoc idē testatur

Galen.

Galenus in libro de dissolutione p̄traria ca. 1. inquit: qđ corpora hoīm sunt ī p̄tinua dissolutione: p̄pter calozē aeris circūdātis ea ex trinsicus ⁊ calozē interius existētē: vnde necessariū est restaurare in eis qđ dissolutū est: ideo necessari⁹ est cib⁹ ⁊ potus. Testis est p̄ncip̄s

Avicenna

Avicē. 13. tertij tractatu. 2. ca. 7. vbi inqt: Necessitas cibi est: vt suppleat locū ei⁹ quod resoluit. Resolutio itaq; caloris naturalis et ab extrinseco pueniens/facit refectionē ⁊ nutrimenti necessitatē: vt deperdita eo mō quo possibile est restaurent. Propterea dicūt medici: qđ restaurata nūq; ad quātitatez/nec ad perfectionē dissolutozū attingūt: qđ ut ita sit

Galen.

patet per Galenū in primo de regimine sanitatis dicentē: Si possemus tale aliquid introducere qđ simile esset effluētī/hoc sanissimū ⁊ optimū esset: s; hoc impossibile est: q; id qđ defluit ab vnoquoq; mēbro/tale nāq; est qua

le ipsuz membrū a quo defluit/a quo sumpsit
fundamētuz. Auicēna itē prima primi doc. 3. Auicē.
ca. de etatib⁹ dicit: Amplius si hec virtus. s.
nutritiua infinita foret: semp permutationē
in corpore faceret eius qđ dissoluitur. Sed vi
dem⁹: qđ cibaria optima comedētes / et ea per
fectissime digerētes / de necessitate mori hnt
nā si possibile esset semper custodire humidā
cōplexionē corporis immortales essemus: vt
primo et sexto de regimine sanitatis Galenus Sale.
innuit: sed qđ naturalē viā cā scz que ad desic
cādū fugere nō est possibile: ppter ea senescer
e necessariū est nobis et corrūpi. Et qđuis re
ctificatio cibi et potus quātūcūq; optima nō
facit nos a morte liberos et securos. Cum sint Corru
ptiōes
natura
les. 2.
naturales corruptiōes due / quas nullū gene
ratū corp⁹ effugere pōt. Una: qđ semp corpa
nra magis desiccātur. Altera: qđ semp vniuer
sa substantia nra fluit ob innatū nobis calozē.
Ad defensionē harū duarū corruptionū na
turaliū et ne humiditas cito resoluať in ipsi⁹
quidem sortitudine cōsistit: vt ipm corpus vsq;
ad debitū tēpus pmanere faciat: puta de
terminatā peryodū. Et hoc quidem fit per re
gimē rectū restauratiōis cibi et potus: que fit
loco eius qđ dissoluitur. Si igitur hec duo me
dicus fecerit: scz qđ putrefieri non permittat:
et phibeat ne cito humiditas prima resoluať
diu sanos viuere faciet oēs qđ vsq; fuerint tali

✠ Tractatus Mētagre. ✠

Refe-
ctiōis
utili-
tas.

Auic.

Auic.

Natu-
ra cibi
mali.

restauratiōe. Et q̄ grādis sit refectionis utilitas nota: qđ corp⁹ a siccitate festina preseruat: que siccitas intātūz est corporibus n̄ris inimica atq; p̄raria/vt incessanter augēdo p̄cedat donec nos perimat. Teste Auicēna vbi supra dicente: Q̄ grādis erit refectionis cōmoditas: cū humanū corpus lōgeuū ⁊ sanū esse faciat toto suay etatū discursu ⁊c. Ex his sequit̄ cōclusiō: qđ magna est debite ac ordinate refectionis utilitas. Quas aut̄ habeat cōditiones queve debita siue ordiata dicta dici mereat/medici iudicio relinquamus: qui qđ vnicuiq; cōueniens erit iubebit offerre p̄ut regio/natura/t̄ps/cōsuetudo/etas ⁊ hmōi expetere vi debūtur: nā opz vt medicus sit prudēs: vt suo iudicio estimatiuo v̄itati adhereat. P̄terea p̄iceps. 3. p̄mi doc. 2. ca. 7. ait: Q̄ oportet vt sanitatis p̄seruatos studeat/ne cibi ipsius substātia sit ali qđ nutriētū medicinaliū. P̄terea nō sunt cibaria mala ⁊ illaudabilis substātie comedēda: q̄ merito ab oībus volētibus sanitatē p̄seruare derelinquēda sunt: permaxime in p̄seruatiōe ⁊ cura morbi mētagre. Si v̄o bone fuerit substātie ⁊ laudabilis chimi: erūt eligēda. Cōcludendū em̄ est circa bonitatē ciborū ⁊ potuū: nā si bonitas substantie neglecta fuerit: nō solū inutilis/sed ⁊ p̄niciosa erit. Malicia em̄ ciborū hāc solita est habere naturā: vt q̄uis p̄ aliquod spaciū sua celet occulta

✠ Caput septimum. ✠ fo. xxiij.

nocumēta/possea tñ ea manifestissime osten-
 dat: experiētiā in pauperibus videmus. Hoc
 innuit Avicēna in tertia primi doc. 2. ca. 7. di-
 cēs: ille in quo mala digerūtur nutritimēta ob
 hoc non decipiatur: qm̄ post dies in ipso mali
 gnabuntur humores egritudines faciētes: et p-
 necātes. Propterea Galenus i libro de dissol-
 lutioe cōtinua dicit: Dīa cibaria que nō tēpe-
 rata sūt/nō generāt sanguinē purū/mūdū et
 clarū. Et cibariozū mali chimi tres sunt spēs.
 Earū em̄ sunt que addūt cholera: et earū sunt
 que addūt flegma: et earū que addūt cholera et
 nigrā. Opz ergo oēm hoīem dimittere mul-
 tudinē corū et cōtinuationē assumptiois ipso-
 rū: qz et si nō inferāt nocumētū/cito tñ i lōgo
 tēpore chimi tales generāt egritudīes malas.
 Drusianus. 2. regni cōtrariat huic/dicens. Et
 manifestū per hoc/qd cholera nō est in natu-
 ra cibozū: sicut aliqui voluerūt: sed est in natu-
 ra efficiētis. Si em̄ haberet naturā cibi: tūc in
 oī corpore ex eodē cibo fieret paris naturae hu-
 mor: qd falsum esse videtur: qz ex melle i iuue-
 ne mltū sit de substātia cholerica i sanguine:
 in sene aut vt sanguis equalis. Sed Galenus
 dicit in primo li. de naturalib⁹ virtutib⁹: Hi
 bilomin⁹ tñ oē agēs agit sm̄ exigentiā mate-
 rie: et fiet per hoc ex calidis cibis pl⁹ de chole-
 ra/minus de flegmate: ex frigidis vero cō-
 uerso. Ex tēperatis aut sanguis equalis gene-

Avicenna

Galenus

Cibario-
 ruz
 mali
 chimi.
 3. species.

Drusianus

Galenus

✠ Tractatus Mentagre. ✠

A q̄b
cibis
sit ab-
stinen-
dum.

ratur q̄tū ex aptitudine materie: ppter qđ ex
calidis cibis in corporibus calidis fit multū
de cholera: sed in frigidis fit sanguis equalis.
et similiter ex frigidis i corporib⁹ frigidis fit mul-
tus de flegmate: et in calidis sanguis equalis.
Ab his em̄ cibis et potibus generatibus cho-
leram nigrā preseruare debemus corpora di-
sp̄sita ad incurrēdū morbū mentagrie per-
maxime illo iam infecta: vt sunt caro pecudis
ouis / et caro capre / caro hyrci / et bouis / et car-
nes cuiuscūq; animalis melācholici et hmōi.
Qua etiā dura et frigida: et casus antiqu⁹: et fun-
gi: et oīa legumina: sicut lentes / miliū. Similiter
oēs pisces saliti: et oēs fructus recētes: vt fic⁹ /
cerasa et filia: nā si in multa quātitate frequen-
ter comedant / multitudo chimi mali et super-
fluitatū ex eis generat / et paucitas nutrimēti.
Et a cepis / et allijs / rapis / raphanis / pastina-
cis / caulibus et his similib⁹ / ab eorūq; si equē-
ti vsu abstineat in preseruatiōe et curatiōe hu-
ius morbi mētagre. Preterea abstineat a ci-
bis fortis caliditatis in virtute: qz calorē natu-
ralē incendūt / et corporis humiditatē natura-
lez exiccāt: vt Auicēna sen prima primi doc. 3.
ca. 1. ait: scz qđ caliditas maior q̄ debet reddat
corpus siccus q̄ opz: nā omnes caloris cause
cū superfluūt / in exiccādo inuāt: vt dicit idē
Auicenna in quarta primi ca. 2. Cōcludamus
igitur: qđ in corporibus patiētib⁹ predictū

Hinc.

Caput septimum. fo. xliij.

morbu cibivalde calidi aut nuq̃ / aut raro / im
mo q̃rarissime sumatur: qz corp⁹ exiccāt. Ill
lud em̃ est in cā gñationis materie morbi mē
tagre: que est melācholica siccissima et terrea: et
per auctā caliditatē efficere materia cinerea:
per cōsequēs cōtraria esset ad illi⁹ morbi pre
seruationē et curationē. Siliter cibaria etiam
valde frigida actu vel potentia / nō sunt come
dēda: qm̃ nature humane frigiditas est valde
cōtraria: vt Isaac in dietis vniuersalib⁹ inq̃t. Isaac.
frigida velutnix sunt multū fugiēda: sicut et
Ihippocrates testat. s. apbo. dicēs: frigidū est hippo
inimicū neruis / ossibus / dentibus / cerebro et crates
spinali medulle. Propterea in corporib⁹ pa
tientibus hūc morbu mentagre malicia frigi
ditatis in eis se adynat: licet ipsi nocumentū
nō ilico sentiāt: qz ad intra in porositatib⁹ mē
broz neruosozū recludūtur humores: vt i ar
ticulis et neruis: et frigiditas semper mēbra p
cūrit debilia et sensibilia: et incidūt in maiores
dolores: et talis morbus difficilis curationis
efficit. Idcirco male operātur idiote / qui oz In me
dināt et applicāt infirmis / tali morbo mētagre dicos
afflictis vnguēta frigidissima narcotica / gra imperi
uātia et infrigidātia / et adynāna materiā ad in tos.
tra poros mēbrozū: sicut inferi⁹ in ca. de cura
accidentū dicā. Cōcludere igiſ possumus cū
Auicēna in. s. canōe tractatu. 4. ca. i. inquiēte. Auicē.
Opz vt vehemēter caueat frigus: precipue in

~ Tractatus Mentagre. ~

Ciba-
rior e
lectio
l ghe.

oī dispositiōe huius morbi dolorosi. Sequit
ex his dictis conclusio: qđ oīa cibaria/tā calida
qđ frigida/hūida vel sicca/nō sunt in hoc mor
bo administrāda: nisi cū temperamēto. Ex su
perioribus itē notatis cōcludendū est: qđ oēs
cibi habentes cōplexionem superflue calidā/
frigidā/siccā/vl̄ humidā sunt inutiles in hoc
morbo: per maxime si sint habentes cōplexio
nez frigidā et siccā: et hoc in gñali: siue sint fru
ctus/siue legumina/siue olera. De oīb⁹ alijs
cibis in particulari aut de cōplexiōe et pprie
tate earū nihil hic dixisse volo: qz iā p ea q̄ scri
pta sunt in codicib⁹ simpliciu medicinarū tra
ctata a Doctoribus medicine reperies cōple
xiōē et pprietatē cuiuslibet cibi: exinde iudi
care poteris/si conuenientes et vtilēs sint ad
preseruatiōē et curationem morbi mētagre.

Salez
nus.

CCa. 3. iustā mēsurā mot⁹ et exercitiū declarat
Alen⁹ in libello de exercitio inq̄t:
Exercitioꝝ em̄ quoddā nō solum
corp⁹/sz aīaz letā reddere pōt: tātē
em̄ i ipso exercitio potēs motiōis
fit aīa qđ multi quidē liberati sunt

Idem

ab egritudinibus pñciosis. Postea hoc idē
ip̄e cōfirmat inq̄rēs. Laudo exercitiū: qđ cor
poris sanitatē prebet/et partiū pformationē/
et aīe virtutē. Probat itē hoc. 3. aphorismorū
cōmento. 21. dicens: Exercitium mūdificādo
corpus a futuris liberat infirmitatibus. Pro
pterea

pterea cōueniēs ⁊ necessariū est: qđ medic⁹ ele
ctus hoc faciat in p̄seruatione corporis hu
mani patientis mentagram/eiusq; curatiōe.
Hoc Iḱasis quarto Alimāforis ca. inquit. Sa
nitas cōseruatur bonitate mensuratiōis mo
tus ⁊ quietis. Propterea Hippocrates in li
bel. de aeret aqua dicit: Exeritiū laboris to
leratiā p̄stat: qđs aut ⁊ requies timorē ⁊ igno
miniā: labor vero ⁊ agitatio animositatē mi
nistrat: Ideoq; in secūdo de accidenti ⁊ mor
bo. ca. 3. inquit Galenus: Calor naturalis con
fortat ⁊ augmētat ex motu: qz vera p̄fectio ca
liditatis est motus: ad quā cōfortationē ceter
e in corpus proueniūt vtilitates ⁊ operatio
nū perfectiōes. Cōfirmat hoc idez. 2. aphoriz
morū cōmento. 48. inquit. Vtile est exerci
tiū: nā cōmouet calorem naturalē ⁊ validas fa
cit que sunt in membris virtutes naturales ⁊
aīales ⁊ vitales fortificādo. Et ad digestionē
vero bonā perficiendā necessaria est post cibi
comestione deambulatio tēperata: vt per cen
tū passus ambulare est laudabilior: ⁊ ecōuer
so post cibū fortis vitupabilior est. vt Auicēna
3. primi doc. 2. ca. 7. dicit: Paru⁹ motus post
comestione cibū in stomacho q̄scere facit: ⁊
proprie cū dormiēdi post ipm voluntas affue
rit. Hoc testatur Alimāfor li. 4. ca. 2. inquit.
Post comestionem vero a forti motu ⁊ longi
temporis oīno est cauendū. Sicut em̄ motus

Rasis.

Hippo
crates.

Galē.
auer
rois.

Idem.

Auicē.

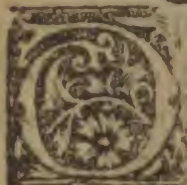
Alimā
for.

D

Tractatus Mentagre

ante comestione factus sanitus est cōserua-
cius: ita post comestionez egritudinis inue-
nitur generatius.

Cap. ix. De somno et vigilia.

Et somno autē naturali quomō fa-
ciat ad digestiōis bonitatem decla-
randū est: cū vna de causis bñ dige-
rere faciētibz cibū somn⁹ existat:

Auer-
rois.

tenis est Auerrois. 2. colliget/inquens: Ope-
ratio digestiōis est fortior cū homo dormit.

Galen.

Propterea dixit Galen⁹. 3. de accidēti et mor-
bo cap. 4. Virtus autem animata si fuerit fas-
tigata/animali dormiente confortatur: maxi-
me si ante somnū cibū moderate accipiat. Ero-
go vna rō vel cā de necessitatibus somni est vt

Avic.

digeratur cibus. Ideoq; Avicenna pma tertij
tractatu. 4. cap. 1. dixit: Somnus quidem na-
turalis absolute est/cuius redit⁹ est cū pfunda-
tione spūs vitalis ad interiora: vt, digeratur

Sōni
necessi-
tas.

cib⁹ et. Necessitas ergo somni est virtutis re-
solute restauratio/et cibi psumpti digestio

Cause
sōni. 4

et fatigati corpis et sensuum eius quies et reso-
cillatio. Ideo per hec que dicta sunt intelli-
gere poteris causam finalē somni/que est di-
gestio: et cām formalem/que est reditus spūs.

Causam vero efficientē esse dicimus/virtutē

aiālē impeditā: materiales aut causam esse va-
porē qui ascendit a membris inferioribus ad

cerebrū. Et sic apparet: qd somnus naturalis

propter necessitatē digestionis causatus fuit
 ideoq; est quies virtutū animalū/motivarū
 ⁊ sensitivarū/cū intēfione virtutū naturalū:
 vt dicit Auicenna in canticis. Ex his dictis se
 quūtur vtilitates ⁊ iuuamēta naturalis ⁊ tē-
 perati somni: que iuuamenta ⁊ vtilitates vide-
 re poteris per Auicēnā tertia primi doc. 3. ca.
 7. dicentē. Somnus tēperatus naturalē vir-
 tutē quiescere facit: ⁊ in eius substātia augmē-
 tū prebet/ad prohibendū spūs qualiscūq; fue-
 rit resolutionē ⁊c. Et infra subiūxit: Somnus
 temperat⁹ humectās ⁊ calefaciēs/est res ma-
 gis pficiens senibus: qm̄ in eis hūiditatez cō-
 seruat. Confirmat hoc Ithaliabbas. s. theorice
 ca. 5. dicens: In somno em̄ digestiōis fit boni-
 tas/ ⁊ humorū decoctio. Calor autē naturalis
 somni tpe ad pfunda cecidit corporis/quo ci-
 bū digerit ⁊ humores bonos disponit ⁊c. Cō-
 cludendū igitur est: qđ somno naturali ⁊ tem-
 perato vtendū est in morbo isto qui mētagra
 appellari pōt: q; perfectior digestio celebrat:
 qua mediāte spūs ⁊ virtutes corporis anima-
 les restaurātur/ ⁊ naturales corroborātur/et
 cibi ⁊ pot⁹ preassumpti in sanguinē bonū cō-
 uertūtur: qđ valde p sanitatis preseruatiōe/
 ⁊ curatiōe corporis patientis morbū menta-
 gre laudo. Preterea necessariū est medico sci-
 re/que nocumēta in corpore patiente morbū
 mentagre somnus superfluus efficiat: videlz

Auicē,

Idem,

Ithalia
abbas

Somni
tempe-
ries cō-
cedit,

Nocu-
menta
somi
sag. flui

Tractatus Mentagre.

virtutū aīaliū obtusionē: et capitis grauedinē:
et egitudines frigidās: et illud est qđ in mēbris
totius corporis neruosis resolutionē phibet:
et claudit poros illoꝝ membꝝ: in quibꝫ ma-
teria mētagre stat occlusa: et illic magis cōdē-
satur: et fit inepta resolutioni. Itā sicut multe
vigilie pplexionē corꝛūpūt cerebꝛi aliquo sic-
citatīs mō: sic cōtrarias operationes inducit
somnus superfluus. vt Auicēna secūda. 3. ca. 5.
ait: Spūs in lōgo somno fit grauior/pigrior.
Hoc etiā innuit Auerrois. 6. colliget dicens:
quo mō superfluus somnus calozē extinguit
naturalē: et corpus inducit ad tumidā disposi-
tionē. Amplius dicimus: qđ hora ieiunū et ina-
nitiōis nō lōgo tēpore dormire debet patiens
hūc morbū. testis est Auicēna in tertia primi
doc. 2. ca. 8. vbi inquit: Amplius supervacuita-
tē dormire est malū et virtutē deiciēs. Et ratio
est: qm calor cū cibū nō inuenit quē digerat:
vertit se supra sanguinē et carnē/ipsam resol-
uendo: vñ macilēti fiūt: et humores magis de-
siccātur: et terrei et melācholici fiūt: precipue ī
corpore cholericissimo infecto tali morbo. De
vigilia itidē temperata et superabūdanti ac su-
perflua scire opz: qđ sicut somnus temperatꝫ
utilis et iuuās est ad digestionē pplendā: et vir-
tutes aīales quiescēdas et naturales fortificā-
das: sic vigilia tēperata/vt Auicēna in cāticis
tertiū cōmēti ca. 31. dixit/excitat valde sensus:

Auic.

Auer-
rois.

Auicēna.

De vis-
gilia
tēpera-
ta et su-
perflua.

Auicēna.

et disponit vires ad exercendum operationes suas.
Ergo temperata vigilia concedat: quia nullum nocu-
mentum in corpore efficit. Sed superflua vigilia
vituperatur. Propter hoc Avicenna secunda pars
mi doc. 2. ca. 13. inquit. Cum vigilie sunt multe/
complexionem corrumpunt cerebri aliquo siccitatis
modo: et debilitant ipsas: et commiscet rationem: et adu-
runt humores: et egritudines faciunt magis acu-
tas. Et Auerrois. 6. colliget inquit: Quando vigi-
lie exuberant: corpus desiccatur: et calorem resoluunt
naturalem. Propterea in patientibus hunc di-
ctum morbum metagregre propter fortes dolores in
membris corporis eorum multe vigilie superflue
sunt: et corpora eorum quam longo tempore durant: de-
siccantur et marasminantur: et ut plurimum ad ethicam
senectutis perueniunt. et hoc maxime in haben-
tibus complexionem calidam et siccam. Item vero autem
ethicam rebrilem incurrunt.

Idem.

Auerrois.

Cap. x. De repletionem et inanitionem.

Illud advertere debet unusquisque prius
dens medicus sepe numero: ne in cor-
pore humano / vel aliquo membro
rum patientis metagregre repletio fiat.
Illi autem dico solum de repletionem cibi
et potus: sed et de humorum naturalium et non natu-
ralium repletionem / et congestionem eorum paulatina
que per sepe contingit ex mala membrorum comple-
xione / quantumcumque reficienda in se laudabilia
existat: ut facile est videre de cholericissimo ho-

Reple-
tio in-
hibet.

✠ Tractatus Mentagre ✠

mine tēperata dieta enutrito / i quo nō parua
 cholere quantitas multiplicat. similiterq; de
 flegmatico suo mō. et sic de sanguineo in quo
 superflua sanguinis quātitas generat. Multo
 roq; magis ad horū humorū augmētū accede
 re videt̃ dieta / q̃ in quātitate vel qualitate tē
 peramētuz se penumero excedit. sic cū plecto
 ria / ṽl caco chimia i toto corpore multiplicat
 ex defectu digestiue aut expulsiue / vel fortitu
 dine attractiue ⁊ retētiue. quare in stomacho /
 epate / splene / vel pectore ac ceteris membris /
 vel toto corpore humores aggregati / ad plu
 res ac varias egritudinū spēs disponūt. Ideo
 q; qui vult corpus humanū a morbo mētagre
 preseruare ⁊ curare: opz ad duas res itētiōnē
 suā dirigat. Quarū vna est ad corpus: vt cibo
 cōueniēti reficiat loco ei⁹ qd dissolutū est de
 ipso. Alia est mundificatio ab ipso eius qd ge
 neratū est de superfluitatib⁹ ciboz. Quo mō
 aut repletio ⁊ harū superfluitatū aggregatio
 cognoscat / siue sit quātitas laudabiliū humo
 rū: que sit qñ ex bonis ⁊ multis cibis ⁊ potib⁹
 plurimū enutriētib⁹ sanguis copiosus / ⁊ alij
 humores adaucti fuerint: cā vtiq; repletionē
 hec signa declarāt (vt Auicenna secūda primi
 doc. 3. ca. 6. dicit) membroz grauitas: in moti
 bus pigritia: faciei rubedo: ⁊ venarū inflatio
 ⁊c. Si eniz repletio fuerit facta sola qualitate
 humorū peccantiū: scilz calida vel frigida ⁊c.

Medi
 co duo
 cōside
 rāda.

Auicē.
 Signa
 reple
 tionis.

Caput decimum. fo. xxviiij.

Sunt signa diuersa: et hoc secundum qualitatem humorum
ris peccatis. Cum vero cognitum fuerit in corpore
vniuersale vel particulare repletionem adesse:
citissime de illius euacuatione prouidendum erit.
Propterea ostensum est primo/quantum periculi
sequatur ex sanguinis repletionem/quantum lauda-
bilissimi. dicendum enim esse videtur: repletum omnino
euacuatione per phlebotomia indigere: nisi in
breui vitam cum morte commutare velit: ut Hippo-
crates primo aphorismorum dixit: In exercitiis
ad summum bonum habitudinis sunt fallaces/ si
in ultimo fuerint etc. Et Galenus in commento
dixit: Multi morte subitanea sunt extincti/ cor-
poribus pertingentibus in vltimitatem plenu-
dinis. Hoc idem innuit in secundo therapeutice
ca. vltimo dicens: Cum equaliter sibi inuicem au-
cti fuerint humores/ multitudo hec pectoria
nominatur. cum autem tanta cholera/ vel nigra/ vel
phlegmate/ vel serosis humiditatibus plenum
factum fuerit corpus: cacochimum/ et non pectori-
cum vocatur taliter dispositum. Idcirco Avicenna ter-
tia primi doc. 2. ca. 7. dixit: Vehemens repletio
in qualibet dispositione est pernecabilis. Pro-
pterea si medicus cognouerit/ ad aliquam pre-
fatarum repletionum corpus deuenisse: diligenter
considerare debet: an illa repletio sic humorum pec-
cantium quantitate/ aut qualitate. Quod si medico
noticia fuerit esse vniuersale cum humorum pec-
cantium augmento et superfluitate/ omnibus rebus

httpa

Gal.

Plecto-
ria.

Caco-
chimie
Avic.

D iij

✠ Tractatus Mentagre. ✠

consentientibus: phlebotomare ipsum debet: ut
Auicē. Auicēna p̄ma tertij ca. 29. dicit. Cū sanguis/
aut humor qui vincit sanguineus dominatur
a phlebotomia incipiam⁹. qm̄ ip̄a est potissi-
mū remediū ad euacuandū sanguinem: ⁊ reli-
phar- quos humores potenter euacuat. **Pharma-**
macia cia vero tres humores h̄z euacuare: puta cho-
q̄d pur- lerā/phlegma/melācholiā. Sed nulla est san-
get. guinis medicina eductiua. ut tertio tegni lar-
Salen. ti⁹. **Auicē.** Galen⁹ dixit. Et Auicēna de phlebotomia
in quarta primi ca. 3. ait: Minutio est euacua-
tio humorū equaliter augmentatorū. Et in ca.
4. eiusdē libri: Cū humores fuerint equals/
pretermittē minutionē: qd̄ si equals nō fue-
rint/superabundantem euacua. Itē in ca. 20.
Idem. eiusdē dicit: Phlebotomia est euacuatio vni-
Cōclo uersalis q̄ multitudinem humorū euacuat. Itē
ph̄cha. cōcludamus: qd̄ in p̄seruatione corporū ple-
ctoricorū habentiū dispositionē ad incurren-
dū morbū mētagre/siue eueniat a cā superio-
ri/scz ab influentia coniūctionū planetarū/
siue eueniat ab alijs causis: cōueniēs ⁊ neces-
sariū erit facere minorationē p̄ phlebotomiā
Sale. Unde Galenus. 6. aphorismorū cōmenti. 22.
Phlebotomia est cōmunis toti⁹ corporis pur-
gatio: qz in corporib⁹ tm̄ humorū auferre est
p̄gruū/quātū supra id qd̄ s̄m naturā adauctū
est: qm̄ quātitas euacuationis dicit̄ ex quāti-
tate que s̄m multitudinē sit. Itē s̄m maiores

Caput decimum. fo. xxix.

vel minorem sanguinis et aliorum humorum multitudinem et repletionem fiat phlebotomia. Nam phlebotomia ventrem desiccatur: memoria prebetur: vesica purgatur: cerebrum temperatur. Propterea dicit Rasis. 4. Almasoris ca. 14. Si neglecta fuerit phlebotomia/aut non permessa fieri putat necesse est: plethorico multa nocumeta proveniunt. Igitur phlebotomia magna existit medicina in sanitate conservanda et preservanda valde proficiens: et ad egritudinum curationem congruens/si ut opus fiat. Et ob rem phlebotomia necessaria est ad preservandum corpus repletum/apertitudinem habens ad incurrendum istum morbum mentagregre: si ut opus fiat: et si ista presenserint: complexio/etas/tempus anni/cosuetudo et huiusmodi. Notandum tamen pro ulteriori declaratione: quod studere debemus in preservative huius gravis morbi mentagregre/si corpora repleta fuerint ex aliquo tempore/vel pluribus humoribus peccatibus in quali. ut puta ex cholera solummodo/vel phlegmate/vel melancholia: vel ex cholera et phlegmate/aut ex cholera et melancholia etc. si cum hi humores non fuerint sanguini admixti/non conveniens est phlebotomare: sed cum solutius et purgatius medicinis talis humorum abundantia minuenda erit: premaxime tempore veris. Unde Galenus in sexto aphorismorum inquit: quod sani si corpora sua non purgauerint/non diu sani erunt Et ibidem dicit: quod multos egrotare solitos cum

Phlebotomia
mievtilitas.
Rasis.

Phlebotomia
sanitati
plurimum
conferre.

Cautela

Salus.

✠ Tractatus Mentagre. ✠

Rasis. stodiūt purgatiōes. ¶ Propterea ī libro. 4. ca:
15. dixit Rasis ad Almāsozē: Solutio ventris
put opz summa est medicina/ad sanitatis cō
seruationē magnū prebens adiutoriū: est em̃
possibile: vt hui⁹ operationis cā corp⁹ ab hu
more/qui ppter ciboz errorē/vel ex diete ne
gligentia/vel qui ex corporis intēperantia so
let generari mundificetur. testis est Almāsoz.
**Almā
soz.** Quapropter medicina vētris solutina quisqz
vti debet: que humorē qui ei nocere solet/vel
qui in eo ex sui corporis dispositiōe generari
solet a cā erroris sui regiminis expellere p̃sue
nit: cū oīa diligēter perscrutata fuerit/et inue
stigata per proportionē signoz dictoz. Con
cludam⁹ itē: qđ qualiscūqz fuerit illa humorū
repletio: si magna necessitas sit/ī quocūqz an
ni tēpore euacuare d3. si aut nullū notabile pe
riculū pretēderit/invere perfici d3: et sic preser
uabitur a morbis ei cūenire potētibus ex tali
humorū repletionē. ¶ Propterea Auicēna ter
tia p̃mi doc. 2. ca. 1. inq̃t: Nobis necesse est pro
culdubio superfluitates euacuare. Idcirco in
preservatione ab isto morbo mentagre est ne
cessariūz corpora plectorica phlebotomare: et
cacochyma euacuare cum medicinis purgati
uis humorū abūdantiū/et superfluoꝝ in corpe
cacochymo. Sed cauere debet medicus omni
no/ne medicinā exhibeat fortē ī hac preserva
tiōe/ininus q̃ in curatione dicti morbi: eo qđ

**Cau
teia.**

Caput decimum. fo. xxx.

laratiuū violētū quīis fuerit rectificatū ⁊ tepe-
ratū quātū pl⁹ possibile fuerit / stomachū debi-
litat. testis est Auensoar trac. nono. ca. 8. Pro-
pterea ipse inuit lib. j. tractatu. 7. ca. 1. q. oīa la-
ratiua que hñt violenter ⁊ impetuose laxare /
trahūt humores a toto corpore ad stomachū:
⁊ purgāt corp⁹ totū stomacho repleto manē-
te. Et cū hoc etiā hec medicina hz totū corpus
desiccare: quare humor malus in substātia sto-
machi imbibitus / hz remanere. Propterea er-
rāt imprudentes medici: cū fortissima medici-
na solutiua volentes semel expellere qđ pluri-
bus vicibus erat euacuādū: vnde aliqui ad fe-
bres / alij ⁊ o ad dysenteria ⁊ ad alios morbos
plurimos inde perueniūt. ⁊ hoc ideo: qz labo-
riosa ⁊ violēta pharmaca corpi humano mul-
tū inimicātur. Nā medicine solutiue euacuāt
ex humiditatibus naturalibus ⁊ spiritibus: qui
est substātia vite: ⁊ cū hoc virtutē membroru
debilitāt. Quare hippocrates dixit: Ad medicā
purgat ⁊ inueterat. Ideo in quarta pmi. ca. 8.
Auenenna inquit: In pluribus violētaru me-
dicinaru existit aliqua venenositas: ⁊ solutio-
nē vētris efficiūt sin motum / quo nature vio-
lētia infertur. Hoc cōfirmat Auerrois quito
colliget inquit: Nulla medicinaru violēta-
rum est sine veneno aliquo in aliqua parte sui
Quare oēs practicātes ī medicā sint cauti in
administrādo has medicinas: ne toti nocumē

Auen-
soar.

Violē-
tas me-
dici-
nas re-
pbat.

Ignos-
tū em-
pici-
medici-
ne ido-
ctis.
hippo-
crates
Auenē.

Auer-
rois.

✠ Tractatus Mentagre. ✠

doctri-
na pre-
serua-
tiua.

medi-
cine bñ
dicte.

In eua-
cuatio-
ne cō-
siderā-
da.

utili-
tas
purga-
tionis.

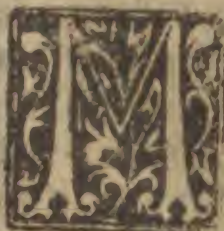
Mūdi-
ficatio
verna-
lis bo-
na.

tū inferatur. In preseruatiōe / et etiā cura hui⁹
morbi occulti cōsulo: quāto plus possibile est
fugere medicinas violētas: ne nocumētū toti
inferatur et membris pīcipalibus. Sed vtaf
medicinis bñdictis. vt aloe / reubarbaro / aga-
rico / māna / cassia. Adirabolani oēs laudant:
nā cōfortāt sua solutiōe stomachuz / viscera /
co: / epar / et corpus totū. Sed in euacuatione
hui⁹ in morbo mētagre peccātis humoris me-
lācholici triplicia sunt cōsiderāda. ¶ Primū: vt
nō subita et fortis fiat euacuatio in morbo me-
lancholico: s; per internalla et tēpora quiescē-
do aliqñ longo tempore. prout docto physico
videbit: p̄sideratis cōsiderādīs: puta virtute /
etate / cōsuetudine / tēpore / regione &c. Secū-
dū cōsiderabile: qđ euacuatio nō fiat cū fortis-
ter et laboriose euacuātib⁹: precipue in pīci-
pio. Tertiū: qđ nō expoliētur solutiua a reb⁹
lenificatiuis et humectatiuis. Quare in cura
huius morbi mentagre decoctiōes egregias
ordinabo / que oēs intentiones habebūt. Con-
cludamus ergo quāta sit purgatiōis utilitas /
et quāta ei⁹ necessitas in preseruatiōe corporū
preparatorū ad morbū mentagre: ne scilz con-
tingat in hūorib⁹ putrefactio / vel corruptio
et incineratio / ex quibus mētagra citius gene-
retur: vel ne diuerse egritudinū spēs generen-
tur. Et ob hāc causā s; necesse est corpora mūdi-
ficare in vere ab extraneis et inutilibus humis

Caput vndecimum. fo. x rrs.

ditatibus / siue cū phlebotomia / siue pharma-
cia: vt hūores naturales puriores reddant: ne
in breui mors vel morbus mētagre / vel alie se-
quatur egritudines: Et hoc Rome / et in vni-
uersa Italia cōsuetū est: se. scilz semel in anno
purgare: puta in vere. et corpora eorū longo tē-
pore sana conseruantur: nec ita doloribus ve-
rantur quemadmodum et nos.

Ca. xj. De accidentibus aīe: videlicet ira / su-
rore / tristitia / gaudio / timore / inuidia &c.

Manifestū est: q̄ medicus de accidē-
tibus aīe curā habere debet: ne to-
tū corpus a sua temperie et natura
li cōplexione labatur et permi-
tescēdo sententias Galeni tertio
regni textu commēti. 35. dicentis: Manifestū
est: qm̄ abstinere opz ab intemperātia passio-
nū aīe: scilz ire / tristitie / gaudiū / furoris / timo-
ris / inuidie et sollicitudinis. extermināt enim
hec et permutāt corpora ab ea que est sū natu-
rā cōsistentia. Propterea oīa accidentia aīe se-
quūtur / aut eis associātur motiones spūs in-
terius / aut exterius: vt dicit Auicēna in secū-
da primi doc. 2. ca. 13. Et ista motio aut erit sus-
bita / aut paulatina: et ad ei⁹ motionē ad exte-
riora sequitur frigiditas corporis eius qd̄ in-
terius existit: et fortasse si superfluit illud qd̄
resoluitur / subito infrigidatur corp⁹ exteri⁹
et interius: et sequit̄ ipsuz syncopis / aut mors.

Salu-

Ant-
cenna.

✠ Tractatus Mentagre ✠

hali.

Propterea dicit Iphali: qđ furor ⁊ ira faciūt accidere caliditatē superfluā: gaudiū vero ⁊ leticia caliditatē equalē: timor autē ⁊ pauor accidere faciūt frigus. Illa vero accidētia hoc faciūt mediāte motu spūs: vnde corpus ericcat. Te-

Sal.

ste Saleno terciu cōmenti. 46. inquiēt: Dēs anime passionēs ericcāt corpus. Ex quo apparet: qđ aīe accidentia omnino vitāda sunt: propter periculū sequēs ad subitū ⁊ fortē motus spūs interius aut exterius. Abstīnēdum ergo est ab ira/tristitia/iuidia/timore/sollicitudine ⁊ alijs anime accidētibus in corporib⁹ habentibus aptitudinē ad incurrēdū morbū mē-

Rasis.

ca. 9.

Nocumēta
menta
tristi-
tie.

tagre. Testis est Rasis in li. 4. ca. 9. Almansor-
ris/qui dixit: qm̄ oib⁹ sanis nocumēta infe-
rūt: exceptis his q̄ carnis indigēt minoratiōe.
Et firmatur hic morbus mentagre in corpori-
bus veratis dictis accidentibus aīe: permari-
me que tristata erūt: qm̄ corpora eorū replētur
humoribus melācholicis terreis. Idcirco oīa
accidētia aīe que nocumēta inutilitates ⁊ in-
dispositionē in corporib⁹ inducūt sunt fugiē-
da cū patientia aī ⁊ bona tolerātia: ⁊ cū citius
possibile fuerit expellēda ac propulsanda: cū
multa nocumēta talia ⁊ cōsimilia accidētia in-
ducāt. Si ergo imoderata fuerit tristitia ī fri-
gidarū pplexionū corporibus corp⁹/refrige-
ratur: calorq; extinguit naturalis sua in cor-
poris interiora puerfioe. Propterea tristitia

omnib⁹ est nocēs corporibus. Hec oīa Iballi
abbas quito theorice ca. vltimo scripsit. Hoc
idē voluit Auicenna tertia primi ca. 4. dicēs.
Tristitia multū exiccat: et pigritia virtutes la-
rat aīales. Propterea quito de accidētī et mor-
bo. ca. 6. inquit. Quib⁹ accidit tristitia frequē-
ter mortui sunt. et hoc pusillanimitib⁹ solet cue-
nire: nā cor⁹ calor debilis atq³ defecta virtute
extinguit et suffocat. Similiterq³ a timore ca-
ueamus: q³ timor infrigidat corpora. manife-
stāt hoc terrefacti et tremuli. Hoc innuit Sa-
lenus quinto de accidētī et morbo capitulo. 6.
dicēs. Timor sanguinē / calorem atq³ spiritū re-
portat ad interiora: scz ad suā originē ad cor:
atq³ exteriora corporis refrigerat. Et subiun-
xit postea: In timore virtus aīe nō cōsorsatur:
neq³ ad exteriora reuertit: intm / q³ calor extin-
guitur. Ea rōne Galen⁹ in libello de typo ca. 3. dixit: Timor et terror turbāt virtutē / et debi-
litāt ipam nō min⁹ alijs causis. 3o Hippocra-
tes in. 6. aphorismoz apho. 23. dicebat: Si ti-
mor et pusillanimitas multū habeāt tēp⁹ / me-
lancholicū perficiūt. Et Gale. primo de regimi-
ne sanitatis inquit: Opz medicū qui sanitatē
vult pseruare / custodire ne mores aī corrūpā-
tur: ne humor melancholicus in corpore dñe-
tur: q³ radix et origo hui⁹ egritudinis dī. Qua-
re accidentia aīe superflua fugere debem⁹. 3o
dico superflua: nā aliqua accidētia aīe in egrī-

Iballi

Auic.

Galeni

Idem.

Hipp.

Gale.

✧ Tractatus Mentagre. ✧

tudinibus certis cōcedūtur. vt in egritudine pendēte a materia frigida lz irasci moderato vsu &c. Singula autē de accidētibus reliquis aīe enucleare/ & que inuamēta ac nocumenta in corpib⁹ ex eis sequātur/longum & inutile esset hic ponere:cū ea copiosi⁹ alibi per philosophie & medicine Doctores tractata inuenies: q̄ iudicio tuo estimati uo poteris ad preservationē & curā morbi mētagre applicare.

Cōclo. Ex his ergo pcludere possumus: qđ oēs passionēs aīe fortes valde nocuē sunt & inutiles/ nocumēta fortia inducētia in corpibus dispositionē prōptā hñtibus ad incuriēdū morbū mētagre: & pmaxime morbū istū patiētibus.

¶ Ca.xij. Curaz docet morbi Mentagre per varia medicine ingenia: puta per euacuationes/ flebotomiā/pharmaca/syrupos/ lotiōes/balnea/ & cetera plura.

Sale.

**Cura
ha qđ
Sale.
Auicē.**

Si prudens medicus fuerit/cām hui⁹ egritudinis remouere & abscindere debet/ s̄m sniam Sale- ni dicētis: Unū cōmune opz pceptū hñe: efficientē vnāquāqz causarū abscindere. Post deinde venire ad eaz q̄ facta est discrasia. Hoc affirmat Auicēna. **¶** Ha cura est incisio cause. vt idē. 4. primi ca. vlti. Impossibile est vt sebris remoueatur cā ei⁹ remanēte: Propterea cū inuenies virtutē fortē/resistentem/tolerantem: abscinde cām & remoue

✠ Caput duodecium. ✠ fo. xxxiij.

moue humorē. Hoc Galenus p̄ma terapen- Galen.
tice cap. ii. singularissime dixit: Ad cām semp
ibim⁹ cognoscētes qđ nō nō est possibile fina-
liter aliquā dispositionē sanare adhuc manē-
te cā faciēte eā: cessare & o eam impossibile est
manēte cā. Eā ob cām oēs sapiētes & antiqui
medici p̄cordāt: qđ cā egritudinis sit p̄mo re-
mouēda: & postea i p̄a discrasia abijcienda. cō-
tra irracionales & empiricos / ilico ad localiū
applicationē p̄cedētes. De materia vero mē-
tagre quomō natura eā expellat / cū sit mater-
ria grossa / terrestris imbibita in porositatib⁹
membroꝝ neruosoꝝ / nō est alia assignāda cā:
nisi qđ nature forti nihil est impossibile. Kur-
sus in libello de egritudinibus iūcturarū ca.
18. sic scribit. Unguēta & emplastra qñ corpus Idem.
fuerit plenū multis humoribus attrahūt hu-
mores ad loca magis qđ dissoluāt. Et sic breui-
ter dicimus: qđ si in egritudine mētagre reple-
tio materie antecēdetis & cōiūcte p̄tigerit: cū
euacuatione curanda erit: & p̄ phlebotomiaz
scz / & per pharmacū: s̄m qđ signa demonstra-
būt. Quāto magis si vltra p̄dictā repletionē
materie morbi dicti corp⁹ fuerit plectoriciū /
vel cacochimū. vt manifeste pater ex illo Hipp. Hipp.
pocrati. 2. aphorismoꝝ sic dicētis: Ex plenitu-
dine q̄cūq; egritudines fiūt euacuatio sanat: Galen.
& quēcūq; ab euacuatione / plenitudo. Uñ Ga-
lenus dicit: Neq; diuti⁹ immorādū est: cū oē

✠

Tractatus Mentagre.

Aulc.

**Medi-
ci in cu-
rādo, i
tentio**

**Phle-
botom-
ia bo-
na.**

Auicē.

cōtrariū suo cōtrario sit medicādū. Et hoc cō-
firmat Auicēna quarta pmi. Cū egritudine
qualitas scita fuerit: erit medicina eligēda q̄
ei in sua qualitate sit cōtraria. Quā egritudo
suo medica cōtrario: sicut sanitas suo sibi cō-
seruatur. Principaliter & o medici intentio in
cura morbi mētagre est digerere: euacuare: di-
uertere/aut ad extra ducere. In principio autē
hui⁹ morbi si materia mētagre fuerit sanguis
nea/ id est sanguis grossus: vel si materie men-
tagre fuerint alij humores: vt puta phlegma
vltū vel cholera vltā/ vlt melācholia: & fuerint
pimixte: scz cū sanguine: pmo incipiendū est a
phlebotomia. nisi spōte ex naribus emorroidi-
bus siue mēstruis sanguis effluerit. talis vti
q̄ phlebotomia d̄z fieri in principio anteq̄ in-
cipiāt apparere pustule in superficie cutis exte-
rioris partiū corporis. nam cū materia mēta-
gre exierit ad extra in multa quāritate/ nullo
mō fiat phlebotomia. Testis est Auicēna. for-
tasse phlebotomia est mala/ propterea q̄ cō-
uertit & repellit scz ad interiora illud qd̄ proce-
dit ad exteriora: & sic operat̄ ad oppositū mo-
tus nature. Et hec phlebotomia dicta directe
cōuenit/ propter cām antecedentē: qm̄ ip̄a est
vehemētis vtilitatis & necessitatis in pncipio
mētagre: precipue in pectoricis. Et debet fie-
ri phlebotomia de basilica dextra/ aut saltem
mediana: q̄ quis diuertat ip̄az materiā ab ex-

Caput duodecimum. fo. xxxiiij.

terioribus ad interiora: talis tñ materia nō est
 sic venenosa sicut materia variolai ū r morbil
 lorū. Deniq; necessariū est medico obseruare
 virtutē. Testis est Galenus primo regiminis
 acutoꝝ dicēs: Sublimior intētiō nū oīm est in
 tentio sumpta a virtute. qm̄ cui ās est virtus/
 r nō medicus: qz cū fortis nō fuerit/nō pdest
 curatio quōcunq; fiat: vt Aui. in prima quarti
 dicit. ¶ Propterea sollicitudo medici esse debz
 circa corporis virtutē integratā. puta vitalē/
 aīalē r naturalē. Cōcludamus ergo cū Gale
 no in primo de febrib⁹ ad Glauconē dicente:
 Necesse est vt respicias ad egri virtutez r ad
 impetū cause r ad quātitatē viriū ei⁹ q̄ egro
 tat. ¶ Preterea patiens hūc morbū clōgetur ab
 oī laxatiuo penit⁹: donec egritudo declinaue
 rit. tūc materia est euacuāda cū medicinis be
 nignis/lenientibus. vt manna/cassia fistula/
 mirabolanis. ¶ Eubarbarz in p̄seruatiōe sub
 limis est. Agaric⁹ r aloes in cura valēt multū
 cū decoctione florū cordialiū/prunoz dama
 scenoz r passulaz r sene/epitimi/thymi/po
 lipody/liq̄ricie. Cū istis simplicibus pōt fieri
 euacuatio. Vel cū medicinis p̄positis: scilz ele
 ctuario lenitiuo diasene ¶ Kasis/diacatholico
 ne/electuario indo/aut p̄fectione ¶ hamech/
 vel electuario de ductyl. ¶ Preterea dixit ¶ hip
 pocras. i. aphorismoz. Que opz ducere: vnde
 cūq; repit natura/inde ducere opz per conue

Gale.

Auicē.

Gale.

doctri
 na pul
 chra.

Eua
 cuatio
 nes do
 cet.

hipp.

Tractatus AlDentagre.

Extra-
benda
mate-
ria pec-
cans.

nientes regiones. Cū ergo inceperint pustule
debet medicus iuuare naturā summo studio
ad expellēdū materiā ad superficiē cutis cum
his que aperiūt porositates mēbroz oīm: per
maxime mēbrozū neruosoz / vbi recōdita ⁊ re-
clusa est materia morbi mētagre. Dētur ergo
sm intētiōes Doctorz succus apij ⁊ succus fe-
niculi cū melle rosato: si sit hyems. ⁊ in estate
cū aqua hordei. Potest ⁊ addi succus pulegij.
Aut exhibeatur aqua feniculi cum orizacara
composita.

Recepta quinque electissima / iuuantia na-
turam in expellendo pustulas ad extra.

Recepta medicinalia iuuantia naturā veloci-
ter in expellēdo materiā AlDentagre sunt hec.

Primū

Recipe ficuū albarū numero. x. passularū
sine granis. 3. 5. croci. 3. ij. dragaganti. 3. ij. fiat
decoctio i lib. j. 5. aque apij ⁊ tā tūdē feniculi.
fiat syrupus cū zucaro albo. Aliud iuuās na-

Secūm.

turā in expellēdo. Rē. lacce ablute. 3. v. lētiū ex-
corticataz. 3. vj. dragagāti. 3. ij. decoquātur in
lib. j. 5. aque feniculi vsq; ad cōsumptionē me-
dictatis: ⁊ coletur. ex qua actu calida / cū pau-

aliter.

co vino albo ieiuno stomacho exhibeat quātū
pro dosi sufficit. Vel sic ⁊ melius. Rē. ficuuz ci-
trinarū siccaz numero. xij. lētiuz excorticata
rū ⁊ lacce ana. 3. ij. dragagāti / maratri añ. 3. ij.
aquaz feniculi ⁊ buglosse quātū sufficit. mi-
sceātur. fiat decoctio ad cōsumptionez medie

Caput duodecimum. fo. xxxv.

tatis. coletur. exhibeat ut decet. Aliud fortius.
℞. ficus albas magnas numero. v. lētiuz exco-
rticataruz. 3. vj. aque feniculi lib. ij. apij lib. j. co-
quatur oia ad cōsumptionē tertiē partis. cole-
tur: in qua colatura dissoluat. 3. j. croci. ista. de
coctio actu calida/ieiuno stomacho tribus die-
bus cōtinuetur. Aliud habēs supradictas intē-
tiōes. ℞. aque feniculi/et spargi/et brusci ana.
3. ij. aque apij. 3. j. anisi/carui/seminis melo-
nis ana. 3. ij. zucarī. 3. ij. detur de eo morbū pa-
tientī mane et sero. Aliud. ℞. fichū siccat/pas-
sularū/lentiū excoctatay/seminis feniculi/
lace/sandaloy rubeorū ana. 3. s. pistētur et co-
quantur in lib. ij. aque feniculi/et lib. j. s. aque
apij ad cōsumptionē medietatis: et colect: et i co-
latura dissoluatur. 3. j. croci: et vsui reseruetur
Ista em aqua puocat materias ex qua multe
pustule generant/et exiccantur: et tandē cadūt/
et preseruantur a doloribus.

Tertium.

Quartum.

Quintum.

¶ Cura Mentagre per potiones.

¶ In declinatiōe morbi sit cura talis: in qua
multa ingenia apparebūt. Primo ordinetur
decoctio hec egregia.

¶ Recipe floz violay/borraginis/buglosse
herbay fumiterre/mellisse/cicorec/scabiose
scolopendrie/cuscute/eupatorij/serpilli añ.
m. s. corticū mirabolanoz chebuloy/citrinoz
ana. 3. s. seminis anisi/feniculi ana. 3. ij. liquiri-
cie rase/yuay passulay ana. 3. j. polipody. 3. s.

Deco-
ctio
pul-
chra.

E ij

Tractatus Mentagre.

thymi/epitimi ana. 3. ij. ficuū pinguiū numero. viij. folliculorū sene sine stipulis. 3. ij. agarici incisi. 3. s. auari pōderis. cinnamomi/zinziberis ana. 3. ij. spice. 3. s. fiat oīm decoctio in aq̄s borraginis/buglosse ana. lib. ij. fm artē ad cōsumptionē medietatis. deīde coles & clarificetur. et addat orimellis simplicis. 3. j. aq̄ lupulic. 3. iiij. zuccari albi. 3. j. s. fiat potus pro quatuor vicibus.

Die sequenti vtatur ista medicina.

medici
na post
deco-
ctionē.

℞ Recipe casie pignis nouit tracte. 3. v. dia sene Ras. 3. ij. s. pfectionis Thamech. 3. j. reubarbari electi. 3. ij. b. p. spice. g. ij. syrupi supi scripti. 3. j. aquarū lupuli/sumiterre ana. 3. j. sumat mane in auroza actuali caliditate. ieiunet horas quinq̄s.

mēbro
rū pfor
ratio.

Membroz confortatio die sequenti.

℞ Recipe letificāis Sale. 3. iiij. diamusci dulcis. 3. vi. aromatici gariofilati. 3. j. electuariū regū. 3. iiij. electuariū de gēmis. 3. ij. pserne/borraginis/buglosse/citoniorū/ana. 3. j. syrupi de pomis quātū sufficit. fiat electuariū: de quo accipiātur de mane. 3. ij. vel coclear vnum. Et in proposito laudātur pillule de aloē loto: cōtinuādo lōgo tēpore/vnā accipiēdo mō & ordie prout decet. Quātū aut̄ virtutis habeat aloes in pposito/lege Auicēnā septima quarti ca. de cura scabiei. cuius vba sunt ista: Et fortasē liberata scabiei mala & ātiq̄a si assiduetur

Pillule
de aloē.

Caput duodecimum... fo. xxxvj.

potus aloes. Itē pceditur aliquñ in morbo mē
tagre/ex istēte morbo in declinatiōe manife
ste cū accidētibus cōibus ⁊ proprijs/per mari
me dolorib⁹ mēbroꝝ corpis valde remissis et
quietis ipsiq; existētib⁹ cōsumptis desicca
tis ⁊ marasmatibus/ ⁊ sine febri putrida: vt pa
tiens balneū aque dulcis tēperate calide īgre
diatur/post prādiū qñ cib⁹ in stomacho ⁊ epa
te digestus fuerit hora distributiōis nutritiōē
ri per joia mēbra corporis. Hoc probatur. nā
tūc cōpetit eis tale balneū: cū tēperet eoz sicc
tatē/ ⁊ humectet: pparās cibū ad distributio
nē per corpus. Hoc aut balneū oēs medici il
lustres approbāt: ⁊ Galen⁹ de marasmo. 10.
ca. 7. terapētica/ ⁊ Huicēna. 4. canonis/ Ithali
abbas/ Serapio/ Rasis hāc sententiā pnun
ciauerūt: q; dictū balneū malā cōplexionē re
mouet/ ⁊ humectat: ⁊ humidi radicalis psum
ptionē phibet. Iuamētū aut nō parū pfert
nedū etiā in febre ethica/ sed ⁊ extenuatis oī
bus/ ⁊ ethica senectutis. vt Galen⁹. 7. terapē
tica ait. Balneū em hoc nō resolutiuū esse de
bet/ s; repletiuū ⁊ humectatiuum. Quale est
istud aque dulcis eucrate ⁊ mēsurate calore ⁊
frigidityte quod sequitur.

Balneū quod Stussa appellatur.

Recipe malue/ bisimalue/ melilote/ camo
mille/ rosaz/ lapaci/ sumiterre añ. m. ij. bulliā
tur in aqua. recipiat infirm⁹ sumum ad quar

E iij

Practi
cantes
hoc in
usu nō
habēt.

Galen.
Aric.
Hali.
Sera
pio.
Rasis.

Balene

Balne
um.

✠ Tractatus Mentagre. ✠

tale vnus hore: nō se lauet / sed pannis sudorē
abstergat. Et dū in stufia incipit sudare / acci-
piat infra scripte aq̄ prout docebo. ⁊ apud me
magnū secretū. Et dū balneo abstersus exit su-
dare debet iterū in lecto pānis bñ coopertus.

**Aqua
tyriac-
calis.**

Aqua distillatiōis tyriacalis / mltū secreta.

pillule

Recipe radices altee / lapaci / feniculi / enu-
leana lib. 5. incidātur minutiz: ponātur i qua-
tuor lib. vini maluatici ad remoliēdū per vnā
diē ⁊ vnā noctez. Postea addat tyriace etatis
decē annor. 3. j. 5. ponat in alēbico: distilletur
aqua. De qua accipiātur. 3. ij. cū. 3. ij. aque bu-
glosse qñ incipit sudare i balneo: vl qñ intrat.
Et ista stufia reiteref oibus quinqz vel sex die-
bus / vel put discreto videbitur medico. Po-
tes ⁊ aliqñ vti pillulis de fumo terre fetidarū
q̄tū ad pustulas. Si ho dolores infestāt: vte-
re agarico. Laudat ⁊ pillule de hermodacty-
lis. Potes addere reubarbari parū / si diues
sit ⁊ expēsas nō timeat vt isto modo ordinādo
℞. pillularū de hermodactylis. 3. ij. reubarba-
ri optimi ⁊ electi. 3. j. formētur pillule nouez
inuolute cinnamomo.

**lenitio
vētris.**

Ingenū aliud curādi pustulas mentagre.
Recipe diacassie / electuarij lenitiui ana. 3.
v. electuarij indi. 3. j. 5. fiat bol⁹ cū zucaro: aut
distēpera cū aqua fumi terre. Si diues vel no-
bilis sit / potes dare mānā pro lenitiōe vētris.
vt puta ordinādo isto mō. ℞. manne granate

Caput duodecimum. fo. xxxvii.

electe/cassie pignus nouiter tracte ana. 3. v. cō
sectiōis thamech. 3. iiij. fiat bolus cū zucaro:
deinde digraſ materia sequēti syrupo. R. sy
rupi de fumoterre/syrupi de buglossa añ. 3. vj. Syr
digesti
uus.
aquar cicoree/lupulorum/endiuie ana. 3. j.

Euacuatio eradicatiua.

Postq̃ i vrina materiā videris digestā da Eradic
catuū.
medicinā eradicatiuā. R. diasene rasis/cassie
nouiter tracte ana. 3. 5. electuarij indi/sectio
nis thamech. ana. 3. j. decoctiōis cōmunis. 3.
iiij. in qua bulliātur fumiterre: floz stihados
arabice ana. m. 5. Poteris 7 paulatine trāsire
ad alia: puta fortiora. vt gratia exempli. R. sy
rupi de stihados. 3. j. syrupi de fumoterre. 3. 5 Syrup
us.
aquar borragis/buglosse/lupulorū ana. 3. j.
misce. Poteris deinde dare medicinā sequen
tes. R. prunorū damascenorū. v. liquiritie rase/
vuarū passularū ana. 3. iiij. fumiterre/capillorū
veneris ana. m. 5. floz violarū/borraginis/bu
glosse ana. m. 5. sebestē. vj. tamaridōz. 3. 5. bul
liātur in aqua cōi. deinde colentur. Thuius co
lature. R. 3. iiij. 5. in qua dissolue diacatholico
nis/electuarij de dactylis ana. 3. 5. syrupi de sti
hados. 3. vj. misce. fiat haust⁹. Postea accipiāſ Syrup
i dige
stui.
syrupi fortiores. vt de epitimo/cū aquis feni
culi/petrofilini. Et si infirm⁹ fastidiū haberet
ex digestiuis iā ordinatis syrupis dētur aque.
R. aquar scolopēdrie/feniculi/buglosse/bor
raginis/fumiterre ana. 3. j. dulcoretur cū mo Aque

Tractatus Mentagre

pro no
bilis

dico zucari. Pro nobilibus vel diuitibus pot
ordinari talis medicina. R. folliculor sene. 3.
5. thymi/epitimi ana. 3. j. polipodij. 3. iij. floru
borraginis/bulosse/violaz ana. m. 5. vuaruz
passularu/liquiricie rase ana. 3. 5. prunor dar
mascenox numero sex tamaridox. 3. 5. sebestē.
v. ficuū pinguiū septē. bulliātur oīa in aquis
fumiterre/feniculi ana quātū sufficit. deinde
colet. Tandē. R. māne granate electe. 3. x. reu
barbari electi. 3. j. 5. agarici optimi albi et inci
si. 3. iij. salis gemme/zinziberis/spice ana. g.
iij. Infundat agaric⁹ horas. viij. ad oximel sim
plex cū suis correctiuis. Reubarbaru vero in
fundat ad. 3. iij. huius decoctiois horas. v. cū
suo correctiuo. Deinde agarici et reubarbari
fiat fortis expressio. dissolue oīa simul in illis.
3. iij. decoctionis in qua reubarbar⁹ fuit infu
sum. fiat haust⁹. Poteris et addere cōfectiois
Thamech. 3. iij. Hec grā exempli sint dicta.

¶ Pillule.

Pillu
le.

¶ Pillule cōueniētes sunt pillule de hermo
dactylis: de fumo terre. Inde aggregatiue de
lapide lazuli fetide: vt dādo aliquā nā cōtinuā
do. Tel videntur aliqui. 3. ij. vel. 3. iij. prout tem
pus/virtus/etas/regio et cetera. expostulāt: q̄
relinquantur iudicio phisici eruditi.

¶ Decoctio ad propositū pulchra.

Deco
ctio.

¶ Decoctio alia pulchra. R. capilloꝝ veneris
radicū buglosse domesticæ et siluestris et floru

Caput duodecimum. *fo. xxxviij.*

earū ana. m. s. polipodū/epitimi ana. 3. vi. mi-
rabolanorū nigrorū/chebulorū ana. 3. viij. reu-
barbari electi/si diues vel nobilis sit. 3. iij. folli-
culorū sene. 3. iij. amotis stipulis. agarici opti-
mi īcisi/stilzados/camedreos/camepitheos
ana. 3. s. 3. inziberis. 3. j. s. 3. uuarū passulaz/liqui-
ficie rase ana. 3. j. elebori nigri. 3. j. s. squinati. 3.
s. sumiterre. m. j. eupatorij. 3. s. bulliantur oīa
(preter epitimū ⁊ reubarbarū) in v. lib. aque
casci/vel seri caprini ad p̄sumptionē medieta-
tis. Ultimo ponātur oīa: bulliātur vna ebulli-
tione. deinde coles/clarificet: ⁊ proūciaf in ea
oximellis simplicis/zucari. 3. j. s. syrupi de su-
moterre simplicis ⁊ cōposite ana. 3. ij. s. dētur
mane. 3. v. modo ⁊ ordine vt decet.

Syrrupus contra Mētagram.

Aliud īgeniū quo digerat materiā cū isto *syrup⁹*
syrupo. R̄. succi sumiterre/succi apij/endiue
borraginis/lupulorū/feniculi depuratorū ana
3. ij. succi buglosse depurati lib. j. ī quib⁹ infun-
dātur folliculorū sene amotis stipulis. 3. iij. po-
lipodū. 3. s. seminis anisi. 3. j. turbit. 3. iij. s. cina-
momi electi. 3. j. stēt per diē ⁊ noctē in infusio-
ne. Deinde bulliātur ad cōsumptionē mediet-
atis dictorū succorū: ⁊ si nimis inspissati fuerit
cū aqua buglosse ⁊ lib. s. zucari. fiat syrpus: ⁊
intitulef: Syrrupus cōtra mētagrā. Et in actu
practico ordinetur isto modo. R̄. syrupi p̄tra
mētagrā. 3. j. s. aquarū lupulorū/sumiterre/en-

✠ Tractatus Mentagre. ✠

diuic ana. 3. j. misce. exhibe in auroza actu cali
dū. ieiunet horas quinq. cōtinuet iste syzup.
vij. diebus. Quibus cōpletis / luna existēte in
bono signo ⁊ loco extra malos aspectus exhi
beatur solutiū. vt grā exēpli. R. diasene lra
sis / diacatoliconis ana. 3. 5. diafiniconis 3. j.
syzupi superius ordinati. 3. j. aquarum lupuli
fumiterre ana. 3. j. 5.

Deco-
ctio.
Mesue

Decoctio epitimi.

Itē valet decoctio epitimi seu melagogie /
quā Mesue de decoctiōib⁹ describit: ⁊ dicat
eā nō esse in vsu. tñ Doctores Argētime practi
cātes eā i vsu hñt. ⁊ ego practicādo eā expert⁹
laudo. Poteris ⁊ addere huic decoctiōi reu
barbari. 3. j. 5. vñ agarici i maiori quātitate: pu
ta. 3. iij. aut. 3. 5. ⁊ follicula sene apponant i ma
iori quātitate: sñm qđ discreto videbif medico.
⁊ ordinet isto mō i actu pratico. R. decoctio
nis melagogie. 3. iij. syzupi de sumoterre. 3. j. 5.
aq̃ lupuli. 3. j. misce p vna vice. Potes ⁊ acue
re cū. 3. j. vel. 3. iij. electuariū indi / vel pfectio
nis hamecl / diasene / diafinicone: prout exp
to videbif physico. p̃sideratis semper p̃siderā
dis. puta virtute / etate tēpore ⁊c. Cū agarico
⁊ electuario indo fiat euacuatio q̃tū ad dolo
res: ⁊ diasene lemtiuo / ⁊ electuario hamecl
q̃tū ad pustulas: ⁊ cū modico reubarbari / si
expeñ. nō times. Et si a dolorib⁹ iūcturaz mul
tū molestaberis / vtaris sepe pillulis quas de

Cōtra
dolo
res / et
pustu
las.
Pillu
le.

✠ Caput duodecesimum. ✠ fo. xxxix.

scribit Mesue inde simplicib⁹ ca. de eleboro
 in quib⁹ multiplicabis agaric⁹ pro vna vice mesue.
 accipiātur. 3. 4. aut. 3. j. sunt experte. Post eua
 cuationes potes vti stussa ex decoctiōe infra
 scriptarū herbarū: quas bñ decoquas i aqua
 currēte. ⁊ illa aqua posita in vase / desuper sta
 bis recipiēs fumū bene reclusus pannis. ⁊ si nō
 effumat / infunde in illā sara ignita / q̄ fum⁹
 a dicta aqua eleuēt. facto sudore copioso itra
 bis lectū / bene a sudore abstersus: ⁊ ibi aliquā
 tulū stabis dormiēdo si placet. Et si iterū suda
 bis: absterso sudore ad prandiū accedas: a quo
 cū reliquīs famis surgas / faciēdo meliorē ce
 nā. Sic pcedēdo nūc cū digestiuis ab extra et
 intra / nunc cū medicinis / bona dieta / ⁊ pillu
 lis iteratis: interponēdo tñ aliquñ tēpus nota
 bile: ex lōgo tēpore dei grā liberaberis: vtens
 balneo ⁊ de aqua superi⁹ ordinata / puta ex vi
 no maluatico / radicib⁹ et tyriaca / ordie quo
 supra. R. seminis lini / apij / calamenti / betho
 nice / hedere terrestris / ebuloꝝ / maiorane / fo
 liorū lauri / paritarie / piretri / seminis vrtice
 ana. m. j. vel quātū vis. Auicēna. 2. canone ca. Auicē.
 pprio inquit: Tñ ips⁹ resoluit subtile ex hu
 morib⁹ / relinquēdo grossum: ⁊ inflāmat atq;
 exiccat. Et ego credo p̄cipē itellerisse d̄ his
 qui nō moderato vsu nec debito tpe vtunt ip̄o
 vt puta corpore nō purgato: nā p̄nceps cor
 pore purgato assuetis pcedit balneū istis ver
 Quō
 balneū
 dum.

Tractatus Mentagre.

bis. Utere ergo balneo ad educēdū que sunt
in corporis superficie: nec sis in hoc tard⁹. Sꝫ
tñ in principio istius morbi/augmēto ⁊ statu
si sint corpora plectorica/vl cacochima/ talia
nō sunt balneo intromittēda. testis est Galen⁹
3. regni inquiēs: Nullus plectoricus/neqꝫ ca-
cochimus balneo vti presumat: ne cōmon hu-
mores aliquā faciāt egritudinē. vt sc̃si Iballi
abbas. v. theorice. ca. xij. cū inquit: Aliquonies
malis aliquo ī mēbro positis humorib⁹/ illis
quidē corruptis malorū quātitas augef. Ideo
corpora habētib⁹ repleta balneo nō expedit
vti anteqꝫ corꝫ euacuētur corpora. Sꝫ qꝫ Prin-
ceps prohibet ne materia cruda euacuet: da-
bo syrupū magistralē longū/ qꝫ simul digerit:
⁊ tñ quātū digerit euacuat. R̃. sumiterre/ ca-
pillorū veneris/ cuscute/ lupulorū/ cicoree me-
lisse ana. m. j. vuarū passularū/ liqꝫicie rase añ.
3. j. scabiose/ borraginis/ buglosse ana. m. j. po-
lipodij. 3. ij. florū borraginis/ buglosse/ violarū
ana. m. v. prunorū damascenorū. vij. iuiubarū. v.
ficū pinguiū. ix. thymi/ epitimi ana. 3. ij. corti-
cū mirabolanoꝝ idorū/ citrimoꝝ ana. 3. ij. sol-
liculorū scne sine stipulis. 3. v. 3. inziberis. 3. ij.
bulliātur oīa simul in. v. lib. aque lactis capri-
ni (preter epitimū) ad p̃sumptionē medica-
tis. stēt. vij. horis in infusioe. Deinde iterū ca-
lesiāt: modice exprimātur: ⁊ fricētur fortiter:
fiat colatura: clarificet. Et addat syrupi de stu-

Sale.

hali.

Syrup⁹
p̃ma
g̃ralis
lōgus.

hali
hali

Caput duodecimum. fo. xl.

hados/de fumoterre/de epitimo añ. 3. ij. zuca
ri. 3. viij. assumatur. 3. v. vl. viij. pro hausto. Ulti ^{Pillu}
mo si materiā eradicatiue euacuare volueris ^{le.}
poteris ordinare isto mō. Rē. masse p. indarū/
p. de fumoterre aggregatiuarū añ. 3. j. formē
tur pillule. ix. Vel potes ordinare haustū/vel
bolū. prudēs eīn medicus in predictis pōt ad
dere vel minuere iuxta regionem/etatē/com
plexionem/consuetudinem ⁊ virtutem.

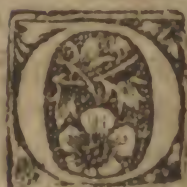
Decoctio pulchra.

℞ Recipe floꝝ violarū/borraginis/buglosse ^{Deco}
ana. m. 5. vuarū passularū/liquiricie rase/ta ^{cio.}
marindorum. ana. 3. j. 5. prunoz damascenozū
numero. viij. radice scniculi/petrofilini/cico
ree añ. 3. 5. seminis anisi/scniculi/endiue añ.
3. j. scabiose/borraginis/buglosse/lupulorū/
fumiterre/scolopendrie/capilloꝝ veneris
ana. m. j. seminis cartami/agarici incisi añ. 3.
5. zinziberis. 3. iiij. cinamomi electi. 3. j. thymi/
epitimi/ana. 3. j. 5. folliculoꝝ sene. 3. ij. Cōtun
dantur contundenda grosso mō: ⁊ fm. artem
bulliantur in. viij. lib. aque vltra cōsumptionē
tertie partis. Deinde stent horis. xij. in infusio
ne. Deinde iterum parum calefiant: fricētur
⁊ exprimātur fortiter. fiat colatura: in qua dis
solue syrapi de buglosa/de borragine/de fu
moterre ana. 3. j. 5. zucari quantum sufficit ad
dulcorandum. fiat potus dulcoratus ⁊ clarifi
catus dosis. 3. viij.

✠ Tractatus Alentagre. ✠

Ca. xiiij. in quo ostēditur quid sit dolor: et de mitigatione doloris qui ut plurimū cūenit in morbo Alentagre.

Dolor
Sale.
Plato
Dolor
in ghe

Dolor est passio subitanea/extra natura cristēs/cū magna angustia. ut tenet Galenus lib. quarto ca. 6. Auctoritate Platonis in timco/dolor est sensus nocitiui Galeno testāte pmo de interiorib⁹ ca. j. Vel dolor est sensibilitas rei contrarie subito et materialiter impmētis. Et hec generalis definitio cōuenit oib⁹ speciebus doloris. Ex qua definitione seq videtur: qd dolor sit passio virtutis aīalis sensibilis. nā destructa virtute sensibili aīali nunq fiet dolor. ideo mēbra stupida/paralitica nō sentiūt dolores ergo dolor est qualitas sensibilis. Ex illo non credas/qd dolor sentiatur: s; bene cā doloris sentis. Itā dolor nil aliud q tristis sensatio. et ipe dolor informat sensum/nō efficit sensum. Et hāc ob causam dolor nō est sensus/sed obiectū sensus. Deniq; accidit quasi oib⁹ patientibus hūc morbū hoc accidēs: videlz dolores acutissimi in diuersis mēbroz partibus toti⁹ ambitus corporis: permaxime in tibys et brachijs. Dolores aut acutissimi et acerrimi causantur a materia imbibita in mēbris neruosis/et in pelliculis ossiū et neruis/et in pāniculis musculorū/et in oib⁹ mēbris pāniculosis. Et in nocte plus q in die dolet: ut experiētia docet.

Dolores
res vñ
causentur.

docet. rō: qz tēpore somni mēbra exteriora ma-
nent depauperata spū: preterea z pori aliqua-
liter sunt obstructi tpe noctis: quare ceca trā-
spiratiōe fit pauca expulsio materierū peccā-
tiū. Etiā possez dicere: qz hūores ī nocte a na-
tura mouētur / per ipam esse retractā z fortio-
rē. Etiā qz rōne hūiditatis noctis materia au-
getur: aut rōne frigiditatis pori obstruūtur.
de die aut natura diuertit a sensibilib⁹ / z non
ita hūores mouet: tū qz debilitata: tū qz circa
alias operationes occupata. Ad vltiorē & o-
declarationē dictorū dolorū est itelligēdū fm
doctrinā Auicene secūda pmi de causis dolo-
ris / z quarto de accidēti et morbo: dolorē esse
tristē sensationē maxime in sensu tactus p-
tingentē. Ex hoc infertur: qd mala cōplexio cū sit
obiectū cōtristās z improporcionās debitum
organū virtutis sensitiue: ideo hz causare do-
lorē: cū virtus sensitiua ex tali improporcionē
habeat cōtristari: maxie si obiectū subito im-
primat. nā ex paulatina impressione quasi cō-
suetudinaria facta nō fit dolor. Caliditas aut
z frigiditas vehemētiōres sunt ī efficiēdo do-
lorē / z citi⁹ impressiue. Propterea Auicenna
quarta pmi ca. xxx. innuit dicens doloris cās
in duabus cōprehēdi diuisiōibus: scilz muta-
tione cōplexiōis subita / z solute cōtinuitatis.
Et postea dicit: qd mutatio in cōplexione vel
est ad calidū / vel frigidū / humidū / vel siccū:

cur pl⁹
nocte
q̄ die
coleāt

Auicē.

Idem.

muta-
tio cō-
plexio-
nis.

f

✠ Tractatus Mentagre. ✠

Frigitas
ditatis
operas
tio.

an do
lor me
tagre.

Anicē.
Galen.

Anic.

vel est absq materia: vñ cū humerosā materia
aut est mutatio ad ventositatē/vel ad aposte
ma. Et aduertēdū ē: q̄ quīs frigiditas sub ali
quo gradu sit doloris effectiua: sub gradu tñ
valde itēto/hebetādo sensuz mēbri ē dolor: re
motiua. Siccitas aut ē cā doloris/soluēdo cō
tinuū. aut hūiditas. cū materia mēbri i extēdē
do sensibile valet p̄tristare virtutē vel rōne hu
morose materie/vñ ex v̄tositate eleuata ab il
la materia/vñ matia apostemat. In hoc mor
bo dolor causat a vaporib⁹ eleuat⁹ ab illa ma
teria/cōgesta i porositatib⁹ p̄aniculor⁹ ⁊ ner
uor⁹ mēbroꝝ i v̄tositatē cōuersor⁹. Et q̄ do
lor magis rectā opationē i pedit. cū dolor: s̄m
Anicē. Hui. sit sensibilitas rei p̄trarie: ita s̄m Galenū
Salen. sedatio dolor⁹ ē delitie p̄ appositionē rei que
niēt⁹/atq̄ nō sentire rē discōuētiē ⁊ p̄trariā
nature breuiter dicēdū: q̄ mod⁹ doloris cura
tiu⁹ est sedatio doloris applicādo p̄traria cau
sarū doloris. Ideo Anicē. quarta primi ca. 30.
dicit. Ad summū qđ dolores sedat ē aut id qđ
p̄plexionē mutat: aut qđ resoluit materiā: aut
qđ stupefacit. Igit̄ sedatio dolor⁹ est/remoue
re cām doloris que est dolori cōtraria. Et seda
tio doloris pōt fieri resoluēdo materiā/vel
v̄tositatē a quibus pēdet dolor. Similiterq̄ fit
sedatio doloris stupefaciēdo: nā stupefaciens
remouet dolorē destruēdo sensuz vñ p̄pter in
frigidationē multā: vel propter v̄tositatē cō

Caput decimum tertium. fo. xlj.

trariā virtuti sensibili illi⁹ mēbri. ¶ Propterea
 Auerrois. v. colligit de medicinis mitigātib⁹
 dolores inquit: ¶ Prima via mitigādi dolorem
 est/ vt remoueat cā doloris. Secūda est/ vt stu
 pefaciat mēbrū itavt nō sentiat dolorē. sicut
 fit cu opio. ⁊ i hoc est tumor. Tertia est medici
 na: que facit in mēbro id qđ repugnat rei q̄ in
 ducit dolorē. ⁊ istud est vix mitigatiuū. Ergo
 necesse est qđ medicīe que hoc faciūt sint tēpa
 te/ siles calori naturali: aut paruz calidiores.
 Iaco pñt iste medicīe mitigare dolorē qđ est
 ex causis calidis/ ⁊ frigidis p cūdē moduz: eo
 qđ augmētāt calorē naturalē/ qđ est perfectis
 simū instrumētū nature. ⁊ tūc dominabit na
 turā super malā pplexionē que facit dolorē/
 remouēdo. ¶ Propterea circa mitigatiōez ⁊ cor
 rectionē doloris maximā diligētiā medic⁹ ha
 bere d3/ ppter id qđ Auiēna ait pma quarti
 ca. 30. de sedatiōe doloris: Vis quidē dolor qđ
 fit fortior interficit: qm̄ in primis accidit fri
 giditas corporis ⁊ tumor: postea fit puls⁹ par
 uus: deinde destruitur: ⁊ postea sequit mors.
 Hoc Gordoni⁹ cōfirmat inquit. Egritudi
 nes dolorose sunt multū perniciose siue peri
 culose. Et ita opz medicū multū esse sollicitū/
 ⁊ festinare in remotiōe cause doloris quanto
 citius possibile fuerit: ne si fiat diuturnus/ ex
 vehemētia doloris ⁊ pstrata virtute deficiat.
 Idcirco regulariter prius est remouēda cā: cō

Auerrois.

Calor
naturalis.

Cautela.

Auiēna:

Gordoni⁹.

✿ Tractatus Mentagre ✿

Cura
mēdo-
sa.
Sale.

Quō
dolor
remo-
ueatur

Scōa
via.

sequēter remouet accidēs doloris. qm̄ cū vche
mēs fuerit dolor/ et tātē intēsiōis vt nō det in-
ducias ad abscisiōez cause: primo oportebit in-
tēdere ad remotionē doloris. qz cura mēdosa
magis necessaria est/ et melior q̄ vā. vt Gal. 12.
terapē. iquit. Prima ergo via est sedare dolo-
rē/remouēdo rē p̄trariā euacuādo/aut alte-
rādo/aut dissoluēdo. Et ista via est certa: vt in-
quit Galen. et Aui. supra. Idcirco medic⁹ arte
doctus semp̄ dōz materiā mentagre digerere/
subtiliare/mollificare: vt facili⁹ natura ad ex-
teriora per pustulas/vl̄ alio mō crisis expelle-
re possit sensibiliter/vel per cecaz trāspiratio-
nē. Uerūtū cū ista materia mētagre melācho-
lica et terrea sit et sicca/existēs in porositatib⁹
mēbroz neruosoz: precipue ī pāniculis ossiū
et ab ista materia eleuetur vapor/q̄ cōuersus
in ventositatē causat dolores: Ad remouēdūz
istā causaz doloris/que difficilime eradicari
pōr: p̄cipaliter necessariū est/vt ista materia
cōiuncta et p̄gesta nō foueāt a materia antecē-
dēte/que ex malis cibis/vl̄ ex inordinato regi-
mine circa sex res nō naturales in epate et ve-
nis generātur. S3 vtilissimū est illā materiāz
digerere: et postea per interpolatas vices ipsaz
materiā antecēdētē euacuare: ne p̄uertatur in
materiā cōgestā/et cōiunctā cū medicinis nō
fortiter educētibus materiā melancholicā.
Secūda via est: remouere dolorē stupefaciēs

do: scilz eius sensum particularē tollendo/ ita
vt nō sentiat dolorē. Opz ergo medicinā appli
care que stupefacere possit. melius est cū idn
cere aliquale nocumētū ad corrigendū mem
broz dolorē/ q̄ pmittere dolorib⁹ hoīem mor
ri. vt. xij. terapēticē euidēter deducit. Necessa
riū igit medico trāsire ad dolorē sedātia stupe
factiua/ que nō vere/ s; apparēter sedāt dolo
rē/ et talia sunt cōtrariūssima his que vere dolo
rē sedāt/ remouendo cām doloris. Verūtū qz
iste medicine stupefactiue sunt valde suspecte
sū magis et minus: idcirco cū maxima caute
la tutiora sunt administrāda. hac de re quanti
tas et tēpus et hora debēt esse opportuna in ad
ministratiōe ipsaz. precipue ad intra per os
bibita sunt multū timorosa/ magis q̄ ad ex
tra in membro doloroso applicata. Ihac rōne
in dolorib⁹ euenientibus i mēbris hoīz patiē
tiū hūc morbū mētagre/ sit res mala et timoro
sa/ administrare narcoticas inūctiones supra
mēbra dolorosa. hac rōne: qz talia mēbra sunt
neruosa/ dense substātie/ et strictorū poroz/ et
materia sicca/ grossa/ terrestris: et ppter appo
sitiōē narcoticaz medicinaz pori magis ob
struūtur et claudūtur/ et sunt in cā maioris p
hibite isensibilis vel sensibilis resolutiōis ma
terierū cōtentarū in porositatib⁹ mēbroz ner
uosoz. Et q̄uis ppter medicamina narcotica
stupefaciēdo sensus mēbrozū dolorē patiētiū

Salē.

medici
narum
stupe
facti
uarum
admi
nistrati
o. q̄
lis.

Tractatus De contagre.

Nar-
cotica
cur ali
qn cu-
rent.

Auicē,

mēbra priuētur dolore: et hoīes uerati tali mor-
bo cū doloribus et cruciati ab ipsis putent et
imaginent se esse liberos et curatos ab hoc cru-
deli et fēdo morbo: post temp⁹ tñ redit fortior
dolor et difficilioris curatiōis: ppter ineptiaz
materie dicte cōiūcte et ventositatis grosse re-
solutionē. Sz in veritate multi cū vncionib⁹
narcoticis curati fuerūt et post nūq̃ in eis re-
cidiuū factū fuit. Cuius assigno tales rōnem:
qm̃ in talibus qui ppter vnciōes narcoticas
curati fuerūt fuit pauca quāritas materie as-
cedētis et cōiūcte: quare cū vnciōibus narco-
ticis mēdose et accidētaliter sedat⁹ fuit dolor
hincq̃ calor innatus fortior fact⁹ est: q̃ potēs
fuit resolvere illā materiā cōiūctā existētes
in porositatib⁹ mēbroꝝ neruosoꝝ: et sic remo-
tus est dolor. etiāq̃ calor naturalis fortificat⁹
remouebat malā qualitātē existētes in epate
et venis. Rōnalis tñ practicus et sciētific⁹ me-
dicus in curādo istū morbū mētagre observa-
bit ordīez supius a me enucleatū: nisi aliquoꝝ
accidentiū fortissimoz malicia curā peruertere
coact⁹ fuerit. tunc cū nullū ordinē habebit
in curatiōe. qz eius cāz negligeret: et tñmō ad
accidentiū remotiōnē in particulari inten-
deret: et q̃ primū ad narcotica est licitum de-
ueniat: et somnū patiētib⁹ adducat et eos quie-
tos faciat q̃uis multa pericula somnifera in-
ducāt. vt Auicēna in quarta pmi ca. xxx. dicit.

In dolore cholico in exhibitione narcoticorum magnificat malus finis. quoniam materia augmentatur: et frigus et congelatione et clausulam confirmat. Et ob rem Avicenna. xvj. tertij ca. iij. inquit. In narcoticis est timor: id quod accidat ut sint necessaria. Sed ipsa quod confirmat/inquit in grossant materia: et inquit faciunt dormire: et per longam necessitatem surgendi ad eundem exercementa. Et quomodo cum sit: non oportet ut narcotica administrantur: quod diu ab eis excusatio esse potest. Quod si necessaria fuerit: eorum administratio non exhibeatur ei cuius facile in frigidatur corpus et debilitatur virtus. Et apparet illud in pulsu. Etiam Avicenna fen. xvj. tertij tractatu quarto ca. 2. de cholice cura inquit. Incipientes sedare dolorem cum narcoticis componunt res maximi erroris. Administratio enim narcoticorum non est curatio vera in aliquo. et illud ideo: quoniam curatio vera est incisio cause: sed suspensio est confortatio cause: et destruitur sensus per eam. Et illud ideo: quoniam causa est humor grossus: quare fit fortior et deterior: aut ipsa complexio frigida fit frigidior: aut vetusitas grossa fit grossior. Quare decreui in hoc ca. declarare/quod prudentissimus medicus possit secundum regulas medicine narcoticis uti: et hoc cum maximo timore et cautela. Et premissa pronosticatione proponat: quod dolor/aut aliquo aliud fortissimum accidens sopiat: ne virtus totaliter re-

f. iij

Avicē.
Narco
tica pe
riculo
sa.

Avicē.

Narco
tica
cur et
quod ad
ministrā
da.

Avicē.

✠ Tractatus Menta gre. ✠

- Idem.** soluatur. cū dolor permaxime virtutē pster-
nat. Principe inquiēte fen. secūda primi doc.
secūda ca. xxiij. Dolor virtutē dissoluit / et mem-
bra a suis proprijs opationibus phibet: itavt
mēbra ab aeris phibeat attractiōe: aut ei⁹ de-
struat operationē. Et in quarta primi ca. xxx.
- Avicē.** Avicenna ait. Dis quidē dolor qui fit fortior /
interficat. Ideo prudens medicus oī suo inge-
nio cū rebus appropriatis et vere dolorem se-
dātibus curare dolorem studeat. Et si medic⁹
cū his nō pōt dolorem sedare: tūc cū cautela ad
narcotica transire dī: eligēdo ex eis q̄ magis
correcta sunt et ab auctorib⁹ cōmēdata. Et pri-
mo exteri⁹ apponat: tandē si necessitas extre-
ma urgeat / per os exhibeat in modica quanti-
tate / et maxima cū cautela / ac magno timore.
- Auer-
rois.** Propterea Averrois septimo colliget ca. de
syncopi accidēte doloris dicit: qd nō sit narco-
ticis vtēdū / nisi cū infirm⁹ in articulo mortis
esse reperit cā doloris. tūc cū sedātib⁹ dolorem
intendere opz / cum q̄busdā remedijs mitigā-
tibus dolorem: a lenioribus tñ incipiendo. qui-
bus nō cōferētib⁹ / ad magis narcotica et som-
nifera tandē deveniendū est. et non ad oīa: sed
solum ad correctā et cōsolatā cum suis besoar-
ticis lz puenire. Tñ Princeps quarta pmi ca.
xxx. dicit. Stupescientis cōplexionem consi-
derare debes / et ipsius qualitātē: et que ex eis
faciliora sunt dones.

Cap. xiiij. de causis doloris Mentagre: et cur excitentur post p̄mū somnū omni nocte.

Autem doloris in Mentagra p̄nt di
ci duplices: aliquē manifeste: alie
occulte. Manifestarū aliquē sunt
intrinsece/vel cōiuncte: aliquē añ
cedētes. Alique extrinsece: sicut ca

Dolo
rū men
tagre
cāevas
rie.

sus/percussio/obuiatio ad aliud/corp⁹ inci
dēs/cassans/cōterens vel cōtundēs/ extēdēs
vel cōprimēs/aer calidus vel frigidus/seu fic
cus. vel aliud sile: vt ignis/aqua frigida/nix.
aut malicia regiminis egri: necnō influx⁹ su
p̄celestes. vt volūt astrologi: ⁊ Cōciliator ma
gnus differētia. lxxxviij. glacies/ ⁊ venti/ ⁊ acci
dētia aīe supfluentia/motus corporei fortes:
coitus superfluous ⁊ laboriosus/somnus pro
fundus ⁊ inordinatus/vigilie supfluc/ ⁊ ma
xime ciborū vel potuū/vel medicinarū rare fa
cientiū vel infrigidatiū: aut desiccatiū: ⁊ filia.
Et mala cōplexio causat dolorē/inq̄tū ipsuz
efficit: ⁊ inq̄tū debilitat membrū: vnde parat
ad recipiendū materias ⁊ aliqua de malis cō
plexionibus. vt calida pōt esse cā attractionis
ad membrū/ ⁊ ad dispositionē materie ad flu
rum/meat⁹ dilatādo/poros aperiendo ⁊ orifi
cia. Et mala cōplexio/etiā frigida pōt esse cā
p̄gregatiōis materie in loco: p̄hibēdo ne fiat
bona digestio/bona maturatio/ac bōa expul
sio. Et finaliter/oīs mala cōplexio pōt cē cau

Conci
liator.

Cōple
xio ma
la cau
sa dolo
ris.

Tractatus Mentagre.

sa debilitatis mēbri: et sic aggregatiōis materierū superfluarū in ipso intrinsecarū. Cause aut sunt mala cōplexio/aut vētositas/aut humor. Materie vero que fluūt ad loca dolorem inducētia sunt sanguinee/cholerice/aut phlegmatice/aut ex his mixte. Et maxime accidit a phlegmate cholere admixte. que oīa superi⁹ pulchre sunt enucleata. Cholera autē se sola nō posset hūc dolorē causare: eo qd ex sui natura expanditur et euaporat: h̄ sit mobilis. itē qz pauca. Qd sec⁹ est de phlegmate. nā de eo maior quātitas in corpore reperit. A materia melācholica rarissime fit: qz difficulter mouetur. S; dicere posses: qd ipa cōgeritur ibi et causat dolorem: eo qd ossa/cartilagine et ligamenta sanguine melācholico nutriūtur: et alique materie pueniunt ad locū doloris p viā defluxus seu trāsmiſsionis: alie per viā cōgestiōis. Alie vero que deriuātur seu fluūt per meatus manifestos. s. venas/arterias. aut per meatus occultos: vt accidit i catarris. Cōiūcte qdē cause pnt esse due. s. soluta p̄tinuitas: aut subita alteratione. Antecedētes pnt eē cāe materiales hūorose/vl vaporose. Iūorose qdē vt sanguis aut phlegma/āt cholera/aut melācholia naturalis vl inaturalis: simplices vl p̄posite/apostemātes vel nō apostemātes. Et vaporose quidē pnt esse cause antecedētes aliqñ cōpositionales. vt mēbri raritas: et siliter mala p̄plexio mē

Cāe cōiūcte due. Antecedētes.

Caput decimum quartū. fo. rlv.

brivicināris vel cōicantis mēbro dolēti. Et dī-
ctarū causarū tā extrinsecarū q̄ intrinsecarū q̄
dā p̄nt facere dolorē: qz malā cōplexionem fa-
ciūt. Alie vero soluēdo cōtinuū: relique indu-
cēdo malā cōplexionē ⁊ soluēdo continuū. Et **Avicē.**
de istis lege Avicennā secūda primi de motu.
qz motus dolorē efficit per id qd cū eo accidit
extensioe/aut cōtusione/aut ruptura/aut ca-
lesfactioe. qm̄ motus calefacit. Cause intrinse-
ce hūorales cāre possunt hūc dolorē. nam ma-
li hūores causant dolorē: aut cū ipsorū quātita-
te/siue cū sua multitudine extendūt: aut quia
peccāt in quāto ⁊ quali. s. in multitudine mor-
dacitatis. Et hoc faciunt p se/aut p accidēs.
per se/id est p suā corpulētiā/vel virtutē: scilz
cū sua actioe. sicut etiā producūt malā cōple-
xionē diuersarū: vel soluūt p̄tinuū. Et intelligē-
do per accidēs/quādo non p corpulētiā: neqz
per virtutē sue actionis/sed cōsecutiue pdu-
cūt ad malā cōplexionē/vel solutā cōtinuita-
tē. Adhuc tñ scire vellē: quare excitentur ⁊ do-
lores augeant post primū somnū oī nocte. hic
enī modus afflictiois nō reperitur in aliquo
humore. Nā vt tenō lateat: sanguis continuo
affligit: cholera de tertio i tertiu: melācholia
de quarto in quartū: pblegma oī die. S3 Sē-
tilis de fuliginio per suader hūores aliqui mo-
ueri a ppriate occulta/seu a forma speciuo-
sa. Nā oīs effectus eueniēs circa determinatā

Cāe in-
trinsec-
ce.

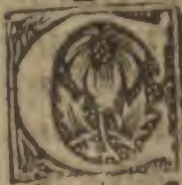
menta-
gro si
post pē-
mū sō-
nū cur-
excitē-
tur.
Sente-
lis.

Tractatus Montagre.

Somni
partes
tres.

spem / oī tpe: videlz estate / hyeme / x̄ve / aut au-
tumno: etiā etati oī / cōplexiōi ⁊ serui semper
aut vt plurimū: qui nō pōt reduci in cās mani-
festas / d̄z reduci in cās speciuocas / siue pprie-
tates occultas. S̄z in mētagra hūiores inueni-
tur oī nocte / ⁊ post primū somnū: ⁊ cā istius
mot⁹ nō pōt reduci i cās manifestas: ergo op⁹
est vt reducat i cās speciuocas. Præterea som-
nus a medicis i tres ptes diuidit. dicētes pri-
mū somnū a vaporibus eleuatis a prima dige-
stiōe: secūdū a secūda digestiōe tertiū a tertia
digestiōe. qui suauis i auroa fit: ppter vapo-
res eleuatos a vēis suauis. Prim⁹ em̄ fortis ⁊
profund⁹ vt plurimū est: idcirco isti dormiūt.
In secūdo nō pnt dormire: qz vapores nō sunt
ita grossi: quare ipsis excitatis spūs aīalis p
oīa mēbra copiosius diffundit: quibus vapo-
res maligni admiscēt: ⁊ ad loca debilia dele-
gātur seu expellūtur: ⁊ sic causant dolores illa
hora. Et ego opinor: mēbrū mandās fore cere-
brum: vt in dolore fatigatiuo apparet.

Curā-
tia du-
plicia.

Cap. xv. De accidentium correctione.
Curātia certe sunt duplicia. Quedam
em̄ curāt cām remouendo cū cōtra-
rio. sicut que discrasia frigidā calefa-
ciūt: ⁊ calidā infrigidāt: ⁊ solutā con-
tinuitatē vniūt: ⁊ euacuāt materiā discrasiam
inducentē / aut solutā cōtinuitatez: aut diuer-
tūt. Et ista nō proprie sedāt dolorē: qz nō oēm

Caput decimum quintū. fo. xlvij.

dolorē sedāt: et nō cōtrariant dolori inq̄tū do
lor est / sed cōtrariātur sue cause. Et quedā mi
tigāt dolorē cū proprietate vel temperātia cō
plexionis deliciā inducendo. Et hec profecto
cura remotiua doloris propria et certa dici po
test. Et iste calorē naturalem multiplicāt et cō
fortāt: qui cōfortatus et multiplicat⁹ facile do
lorē superare pōt. Et in primis in oī dolore di
ligentius inquirere debes de oībus causis: de
inde cōtra eos procede cura meliori et utiliori.
Et nō agas quēadmodū stulti faciūt: qui solū
ad locū morbi intendūt. vnde incidūt in erro
res grādes. huius rei Testis est I. Kas. 25. con
tinentis dicens: q̄ quidā existimabat qd̄ dole
bat ex cholica: et curabat se cū medicinis cali
dis: et nō p̄sequebat iuuamētū ex epitimatib⁹
emplastris suis / s; poti⁹ dolor augebat in eo
et intēdebat. et facto ei clysteri ex oleo rutacio
vehemētior et peior facta fuit dispositio ei⁹ et
facto alio clysteri in quo positū fuit castoreū
cōuersa est dispositio ad peiores et crudeliore
dispositionē. et sumpta portione piperis cum
succo fenigreci / in deteriore icidit dispositio
nē. Quapropter exinde cōlecturatus est: q̄ in
intestinis ei⁹ erāt hūiores pūgētes / inclusi in
corpore ipsius. Et dato ei cibo difficilis diges
tionis / statim diminut⁹ fuit dolor. tādē pur
gatus cū ierapigra / et secuta purgatiōe sana
tus est grā dei. Qñ vero est mala cōplexio nō

cāe do
loris ē
quirē
de.

Rass.

q̄dā
dolor
augm
tū
dolor
augm
tū

Tractatus Mentagre.

pura/sed materialis simplex vel cōposita:tūc
sola alteratio nō sufficit/seu alie requiruntur
intentiones. Cū ergo materia faciens dolorē
talis fuerit vt euacuari cōmode possit: non ex
pecta digestionē. qualis materia symptomatica
cruberās est: aut mixta sanguini/sanguine
domināte in cōmixture. tūc ilico est euacuā
dū flebotomiā faciēdo. auctoritate Galēi. xij.
terapentice dicētis: Si multitudo fuerit san
guinis: sicut in his qui flegmonem patiūtur:
ilico flebotomādū est. ⁊ similiter si cuz sanguine
aly hūores fuerint mixti. Et nō solū in hoc do
lore particulari flebotomia cōuenit/sed etiā
in quocūq; trāsītū faciēte de mēbro nobiliozī
ad minus nobile: siue etiā ad membrū nobile
qđ principali membro minus propinquū ex
istat. In dolore vero Mentagie talis flebotomia
cōpeteret: sed pustulis iā apparentib⁹ ab
ipsa fugiendū est tāq; ab inimico. naz si aliter
faceres/nō esses medicus. nā medicus! vt oīs
medicina clamat: est adiutor nature/nō impe
diēs eā. Natura em̄ vt vides/conatur expelle
re a cētro ad circūferentiā: flebotomia vero fa
cit oppositū. quare in tali casu non cōperit re
gulariter operādo. Hoc idē sit diciū de medi
cina solutiua. Verū si eā facere velles: observa
ad min⁹ canones gñales prima quarti ca. de
pblebotomia dictos. ⁊ in primis recorderis
dicti Galēi primo ad Glauconē. qđ ponit ⁊

Salē.

Flebo
tomia
menta
grofo
quādo
bona.

Quic.
Salē.

Caput decimūquintū. fo. xlvij.

Rabbi p[er]icula. 8. suor[um] apho. vbi tenet: q[uo]d do[ctor] Rabbi
 lor fortis p[ro]hibet phlebotomiā. Nihilomin[us]
 ipe Salenus in diuersis locis oppositū dicit
 q[uo]d i[n] dolore forti nulla medicina melior existit
 flebotomia: etiā vsq[ue] ad syncopim. Et hāc fle-
 botomiā vsq[ue] ad syncopim nūq[uam] nisi in meipso
 vidi: q[ui]re eaz abhorreo: nec suadeo vt talis fiat
 cū sedes a[n]i[m]e sit sanguis. etiā sanguis spirituo-
 sus/benignus et bon[us] exit: grossius vero rema-
 net p[ro]pter stricturā apertio[n]is venar[um]. Hec aut[em]
 cōtradictio in dictis Saleni tollit[ur] per ea que
 ipe Salenus dixit. xij. terapēticis: q[uo]d in flegmo-
 ne ilico flebotomādū est/virtute exāte forti. si
 nō imbecillis fuerit: nequaquā. Si nō v[er]o fue-
 rit fortis stāte dñio sanguinis multo: fleboto-
 mādū est vsq[ue] ad syncopim. Alior[um] vero humo-
 rū a sanguine dolorē inducentiū cura/vt di-
 cit Salenus. xij. terapēticis/est euacuatio illo-
 rū humor[um] qui contristāt. Et si quidē mordax
 hūior cholericus acutus dolorem efficit: p[er]tra-
 rissima huic hūiori sunt ea que attenuāt et ca-
 lesaciūt. quare talis humor euacuand[us] crit cū
 his que cōueniūt. Et deniq[ue] ingrossantia et infri-
 gidantia: q[u]m p[er] h[uius]m[od]i fit ci[us] digestio. et similiter si
 humor frigidus fuerit et grossus/ingrissan-
 tia et ingrossantia cōtrarijssima sunt. Sed op[er]e
 ip[s]m incidere et attenuare et calefacere. hoc ei[us]m[od]i
 pacto ipe digerit. quo digesto/evacuatur cū
 appropriatis et vnicuiq[ue] prudenti notis. Et si

Rabbi

Salen[us]

Phle-
boto-
miā vsq[ue]
ad
syncop-
im si
bona.

Salen[us]

Idem;

✠ Tractatus Mentagre. ✠

Idem.

Diuer-
sio du-
plex.

quōdā
fi-
ri debe-
at di-
uersio.

euacuatio nō sufficit/aut fieri nō pōt/ ppter
imbecillitatē virtutis/vel aliā cām: quicunq;
humor fuerit/psilio Galeni diuertam⁹ mate-
riā a loco doloris/deducendo ad mēbra igno-
bilia. obseruatis canonibus de diuersiōe. Et
nota qđ diuersio aliqñ fit ad partē ppinquā
aliqñ ad lōginquā. aliqñ pcedit eā euacuatio.
aliqñ nō. Itē diuersio aliqua pōt esse euacua-
tiua. vt illa que fit p phlebotomiā/aut fluxū
ventris/et filia. Aliqua nō euacuatiua. vt illa
que fit per ligaturā/ventosas/aut medicinas
rubificātes: et vniuersaliter per ea que dolorē
inducūt. Preterea nota: qđ materie existētes
in venis/vl' vasis et in mēbris cōibus faciliter
diuertūtur. Quare caue ne diuersio fiat secū-
dū duas diametros cōpletas: et maxime mate-
ria iā fluxa. sed in materia fluente posset fieri
pm duas diametros. Si vero nec euacuatio/
nec diuersio fieri possit/dolore pmanente ac
infestāte: in tali casu vtere epitimatiōib⁹/inun-
ctiōibus/emplastris/et alijs similib⁹ euapo-
rationē facientibus. in quorū approximatōe
hos canones obseruabis. Quorū vn⁹ est: qđ stā-
te repletiōe in corpore/vel qñ timef flux⁹ ma-
terie ad locū: hec secure minime approximāf
saltē pura: cū ampli⁹ agitent materiā et dispo-
nāt ad fluxū. q̄propter ī tali casu cū eis erunt
admiscēda stiptica pfortātia. Secundus casus
nō est: vt hmōi oīa calida actu approximent⁹
et non

Caput decimum quintū. Jo. xlii.

et non frigida. Et hoc precepit Hippocrates. v. hippo.
aphorismorum: Calidū vero sanies facies et c. ubi
loquitur de calido actu: quod est sedatiuum doloris.
Hoc idē tenet Rasis. xxv. continentis cu. iij. di. Rasis
cens: Epitimatū calefactio mitigat dolorē: quia
rarefaciēdo mēbra dissoluit illud quod in eis su
persuū est. Infrigidatiā vero membrorum dolē
tiū mala sunt. ut quotidiana experiētia in mē
tagra ostēdit. eo quod densant ea et prohibēt dis
solutionē: et erine augef extēsiō et dolor. Im
mo infrigidatiō nō cōuenit doloribus: nisi in
illo qui fit a mala plexione ab sē materia. ut
luc euenit i dolore capitis a calore solis: aut in
frigidatiō q̄ fieri dicitur i herisipylla. Quare Hip
pocrates. v. sepatōrum sermonū sermōc illo: Ul
ceribus quod dicitur et c. dicit: quod frigidū dolorē sine sa
nie facit. et hoc intelligit de frigido actuali p
se. Nā frigidū per accidens dolorē sedare po
test stupefaciēdo/aut calorē naturalē vnien
do et fortificādo. Calor cū naturalis vnit⁹/for
tificat⁹ causaz doloris aliqui curat/et abscidit.
Alius canon est: quod materia existēte frigida/
nō debēt applicari calida eleuata i gradu. Et
hoc tenet Galen⁹. 12. terapentice. Nā dolores
proueniētes a grossis et viscosis hūoribus nō
debēt curari cū epitimatib⁹/aut cataplasma
tib⁹: aut alijs calefaciētib⁹ vehemēter. nā si nō
euaporātur predicti hūores frigidi/grossi/vi
skosi/extēdūtur et ventosant/et dolorē augent.

Infrigidati
ma
la.

hipp.

Frigidū per
accidēs
dolorē
sedat.

Nota.

Galen.

B

Tractatus Ventagre.

Sz eos digerere / et euacuare opz. Quapropter
in talibus casibus eligenda sunt calida / et temperata. De quorum calefactione intellexit Galenus.
Galenus. 2. regiminis acutorum: et Rasis 25. continens / di-
Rasis. cens: Calefactio mitigat dolorem: quia attenuat et
subtiliat humores: et dispergit partem ventositatis:
mitigando extensionem. hec enim calefactio potest
fieri multis modis. Si vero materia faciens do-
lorem fuerit ventosa / aut pauca absque humore a
quo eleuetur / aut cum paucis humores: appositio
Idem. ventose / aut vaporatio confert. Galenus vero
in therapentice dicit se curasse dolorem ventosum
cum potibus et cibis attenuantibus / et infusioni-
bus / cataplasmatibus / et fomentationibus. et sub-
dit dicens / dolorem ventosum curasse cum apposi-
tione magne ventose. Et ego in actu practico
utor ista ventosa in cholica. Et cum istis concor-
Rasis. dat Rasis. xxv. continens dicens. Ventose cum
igne dissoluit dolorem ex ventositatibus grossis
vbi cumque apposite fuerint. Hoc idem dicit
Avicenna. Avicenna quarta primi. Si vero fuerit multus
humor operans ventositatem: siue fuerit aposte-
mas / siue non apostemas: quous sedet ex euapo-
rationibus / et appositione ventosarum / dolor pro-
fecto reuertitur: in tali casu euacua humorem ipsum.
Galenus. vi. de simplici medicina dicit: Medi-
cine calide et humide in primo gradu carere
omni stipticitate: ipse enim digerunt et adequant com-
plexionem / et dissoluendo euacuant. Iste enim medi-

Caput decimum quintū. fo. l.

eine eo q̄ augmentāt calorē naturalē/q̄ est in
strumētū nature/sedāt dolorē:nā aucto calore
naturali/ab ipso separāt mala p̄plexio/q̄cun
q̄ sit illa faciēs dolorē:z ip̄s curat z remouet.
Ut sunt medicie sequētes. Semē lini/anetū/
maluauiſco/camōilla/adeps galliarū/vitell⁹
oui/fumulterre/corona regia/crocus/ciamo
mū/laudanū/rapa cocta z emplastrata/aqua
calida z tepida/oleū camomille/z aneti:z totū
id qd fuerit i gradu istoz i caliditate/z hūidi
tate. De maluauiſco autē dicit Ras̄is: qd miti
gat dolorē/cū forti violētia phibēdo q̄ nō fiat
apostema:z dirigit neruos extortos:z dissol
uit. Hoc idē oleū de camomilla:z oleū aneti/z
succ⁹ vuar. Et oīa vnguēta maturatiua miti
gāt dolorē. Et cū his cōputare poteris semen
apy. Hollificātia vero z ipate resoluentia mi
tigāt dolorē:qz molliēdo resoluūt. vt anetū/se
mē lini/mellilotū/camomilla/semē apy/amī
gdale amare:z oēs res in primo gradu calide.
Administratio autē talium certis conditio
nibus fiat. vt puta post euacuationem: si eua
cuatio fuerit necessaria.

Unciōes z ēplastrā dolorū mētagre sedatiua.

Si cā frigida valet emplastrū con
fectū ex farina seminis lini/melli
loti/aneti/z florib⁹ camomille/fer
nigreci. incorporetur cū oleo de ca
momilla. applicet actu calidū. Si

Medi
cine se
dantes
dolorē

Ras̄is

Empla
strū in
cā frī
gida.

Tractatus Mentagre. 4

Quic. materia fluens fuerit frigida: euacuetur vt de-
 cet: nō vna vice tm̄/imo iteratis vicib⁹: nā me-
 lior est multiplicatio numeri q̄ quātitatis. tes-
 tis est Auicenna prima quartica. de phlebof.
 Utatur vomitu: postea tyriaca. nā cōsumit re-
 siduū materie/calefaciendo ⁊ exciccādo panni-
 culos/musculos/chordas ⁊ ligamēta. ¶ Preter-
 ea in doloribus a causa frigida vtere vnguen-
 tis calefaciet. tib⁹ ⁊ subtiliātib⁹ materiā gros-
 saz. Et in statu ⁊ declinatiōe misce aliqua mol-
 lificātia cū dissolutiuis: ne subtile resoluatur/
 ⁊ grossus remaneat/ ⁊ induretur: ⁊ in nodos fi-
 tates p̄uertatur. vt sepe numero accidit: ⁊ pre-
 sertim in tib⁹s. Quare aliquā resoluentia sunt
 applicāda: aliquā mollificatiua. Et si p̄tingeret
 in auratio vel nodi: Recipe radices altee/ ⁊ in
 vino albo coque: ⁊ cum aliungia galline tere.
 suppone actu calida.
Unguentum. Unguentū autē sedās dolorē/ mollificatiuū
 ⁊ resolutiuū ē hoc R̄. mucilaginis seminis li-
 ni/ mucilaginis altee ana. 3. ii. olei d̄ spica/ amī-
 gdalarū dulciū/ camomille ana. 3. s. butyri re-
 centis sine sale 3. j. gūmi arabici/ dragāti ana.
 3. j. cū cera fiat vnguentū. Aliud Auicenne do-
 loris ilico sedatiuum. R̄. fenigreci lib. iij. aceti
 quātū sufficit. misce: decoquātur quātū tibi vi-
 detur. Deinde de melle adde sufficientiā/ ⁊ bul-
 lias iterum. fiat emplastrū: calidus apponaf.
 Aliud qd̄ valet in cā frigida/ ⁊ remouet tumo-

Caput decimum quintū. fo. li.

rem. Recipe succi herbe gratia dei lib. j. succi
 radicis ebuli / succi radicis vrtice ana. lib. s.
 assungie vulpi / seu catti ana. 3. vij. et si talis as-
 fungia nō reperit / pone de assungia porci. cc.
 re rubec. 3. iij. misce: fiat vnguentū. Emplastrū
 qđ resoluit / mollificat / et tollit dolorē / et pfert
 in declinatione. R. radicū maluaufci fortiter
 pistatarū lib. iij. fursuris p. iij. florū camomil-
 le. 3. ij. s. coquat fursur i debita quātitate vini:
 et coletur: et cū dicta colatura coquātur radices
 et camomilla. fiat emplastrū vt deest. Si vero
 materia eiſet valde frigida / vt ere hoc vngue-
 to. R. piretri. 3. ii. castorei / piperris ana. 3. i. olei
 costini quātū sufficit. misce fiat vnguentū. Et
 qđ valde forte est: et ideo alternatis dieb⁹ inun-
 gātur membra dolentia cū dialtea / vel cū mar-
 ciaton. Et in hoc casu Auicēna laudat empla-
 struz de stercore vaccino remota plectoria: di-
 stemperet cū lixiuio. Et hoc pro rusticis. Ad
 dolores aliud expertuz. R. radicū cucumeris
 asinini / iusquiami per mediū diuise per lōgū
 ana lib. ij. olei cōis lib. vij. vermiū terrestriuz in
 vino suffocatorū seragita numero / vini rubei
 quātū sufficit: puta quartā partes lib. hec oīa
 coquātur ad cōsumptionē vini et quarte par-
 tis olei. colēt: et vsui reseruent. Ex quo actu ca-
 lido in exitu stusse inūgātur loca dolētia. hoc
 qđ fiat ante prādiū / et añ cenā. Et si dolor i nos-
 tre infestat / fiat iterū: corpore prius purgato.

Aliud
 i cā fri-
 gida.

Empla-
 strum.

vngue-
 tū i cā
 valde
 frigida.

Ad do-
 lores
 aliud.

Tractatus Mentagre.

In cau-
sa cali-
da vn-
guētū.

Gale.
Rabb.

Seda-
tiuum
Dolo-
ris se-
datiuū

Seda-
tiuum,
aliud.

In causa calida dolorē inducere valet istud vn-
guentū. R. pinguedinis pulli ⁊ anatis recē-
tiū/butyri recētis/ ⁊ adipis porci recētis/ ce-
re albe ana. ʒ. i. olei camomillini/ anetini/ ami-
gdalaz dulciū/ mellis ana. ʒ. ʒ. mucilaginis/ al-
tee/ seminis lini/ ⁊ fenigreci ana. ʒ. ii. misce: fiat
vnguentū vt decet. Galen⁹ secūdo de interiori-
bus/ ⁊ Rabbi. xij. particula suorū aphorismo-
rū: cuz dolor est in pelliculis ossa circūdātib⁹:
sentit dolor in interiorib⁹ corporis/ ⁊ in pro-
fundo mēbri in quo est. ⁊ imaginātur: qđ do-
lor sit in interiorib⁹ ossiū suorū. hac de cau-
sa iste dolor ab aliquibus vocatur perforatio.
Aliud pulchru doloris sedatiuū i materia fri-
gida. fiat coctio vni⁹ vulpis in sufficienti quā-
titate aque: in q̄ folia rosis marini/ ⁊ aliquid
de camomilla/ paritaria/ ⁊ matricaria positū
fuerit. bulliāt ad cōsumptionē medietatis ⁊
separationē ossiū a carne. demū colētur: ⁊ di-
cte colature adde olei cōis ad pportiones me-
dictatis aque. ⁊ iterū simul bulliāt ad cōsum-
ptionē tertie partis. Et cuz hac decoctiōe fo-
mentētur mēbra dolentia: aut infundātur di-
cta mēbra: presertim tibi in dicta decoctione.
⁊ hoc cōtinuetur aliquibus diebus. Aliud. R.
succī aneti/ succī caulii ana lib. ii. mucilagis
fenigreci ⁊ semis lini añ lib. ʒ. olci violaz. ʒ. iiij
olei de ruta lib. i. olei de camomilla lib. ʒ. farine
seminis lini/ ⁊ fenigreci ana. ʒ. v. farine fabaz

Caput decimum quintū. fo. lq.

quātū sufficit. misce: fiat einplastrū. ⁊ actu cali-
 dum applicet mēbro dolenti. Aromata p cō-
 fortatiōe mēbroꝝ in pauco vsu ⁊ ꝑcipue cin-
 namomū cōcedi pñt. vel in cibo pōt poni pul-
 uis iste. Recipe carui/anisi/amcos/petrosili-
 ni/apij/maratri/bethōice/cimini/calamēti/
 pulegi/isopi/spiccnardi/piperis/maiora-
 ni:folij balsamite/ozimi/cardamomi/galan-
 ge/liquirice añ. 3. ij. zucari taberset. 3. v. misce.
 hic puluis maxime pueniēs est hñtib⁹ stoma-
 chū debilē/cerebꝝ frigidū. letificat cor: ⁊ acuit
 sensus: memoriā cōfortat. ꝑterea sunt nō
 nulli qui sentiūt in brachijs ⁊ tibijs ⁊ ꝑsertim
 in superficie similitudinē vlcerū: ita vt nō ꝑ-
 mittāt se tāgi: ac si talia mēbra cēnt excoziata.
 Dico qꝫ hic dolor accidit a multitudine super-
 fluitatū subtiliū ⁊ acutay: ⁊ aliqua factiōe car-
 nis ⁊ adipis/aut hñoris mali: qui si cū sangui-
 ne bono misceret/peffimas causaret egritu-
 dines: ipm mificiēdo ⁊ in eādē materiā puer-
 tēdo. ⁊ hac de cā natura corpis regitiua irrita-
 ta sequestrat ⁊ expellit eū ad superficiē ⁊ ad ex-
 teriora. Ihui⁹ ꝑa cura est digestio ⁊ euacuatio
 dicte materie/alteratio mēbri lesi ⁊ demū cō-
 fortatio. Aliud sedatiuū dolorꝝ. R. butyri recē-
 tis/olei violati ana. 3. j. assungit galline/anne-
 tine/anserine/medulle bouis oīm recētiū añ.
 3. vj. fiat vnguentum cū cera: ⁊ valet in dolori-
 bus membrorum neruosorum. ꝑterea oleū

Cōfor-
 tatio
 mēbro-
 rū aro-
 matica

Dolor
 ꝑfugiti-
 uus.

Sedati-
 uū do-
 lorꝝ.

§ iij

Tractatus Mentagre.

de vitellis ouorū est singularissimū in dolorib⁹
dici. vt Guido dicit. Gale. in. ij. pharmacorū.
Dia hec medicinalia ⁊ filia sedāt dolorē facta
euacuatiōe proprie per flebotomiā: si dolor sit
fortis ⁊ de materia sāguīa. nā phlebotomia
sedat dolorē vera sedatiōe: cū cām cito remo-
ueat. ⁊ de hoc iter Doctores nō est p̄trarietas.
Est etiā necessariū: q̄ post vnciones factā cū
vnguēto vel oleo in mēbro dolēti / post duas
vel tres horas mēbrū dolorosū vinctū iterum
suauiter exiceat: vt res vinctuose proueniētes
ab vnguēto vel oleo remoueātur: vt illud mē-
brum dolens nō maneat opilatum. ⁊ materia
talis coniuncta nō euaporet ⁊ dissoluit sensi-
biliter vel insensibiliter possit.

post vn-
ctionē
q̄d faci-
endū.

Cap. xvj. vnguēta / gargarismata ⁊ certas
lotiōes ordiat: ⁊ q̄ sit natura argētiuiui docet.

Abuisti superius multa emplastra /
⁊ vnciones cū quibus hos dolores
fortissimos curare poteris prece-
dente purgatione et digestionē: sed
quia materia aliquando est adeo rebellis / vt
narcoticis vti opz: ⁊ lz multe ⁊ diuerse cōpo-
sitiones vnguētorū inuēte sint scripte a Rasī /
Ab Auicenna ⁊ ab alijs doctoribus anriq̄s: ⁊
modernis / precipue a Gordonio ⁊ Guidone
que curāt oēm spēm scabiei / ⁊ valent ad scabiē
sedā ⁊ pruritū: in quibus vnguentis quasi oī-
bus ingredis argentūuiū / exinctū cū salina

hols ieiuni: et mirabilē faciāt operationez in
 hoc morbo mentagre et eius accidentibus do
 lorosis: ego tñ nō cōsulo vsuz vnguētorū in q̄
 b⁹ ingredit ar. vj. nisi magna cū cautela fiāt/
 et in debita quātitate cū suis besoarticis: nā no
 cumentū aliqñ iuuamento est mai⁹. Testis est
 Auicēna li. iij. sen. sexta tractu primo summa
 secunda ca. ij. vbi inq̄r: Et qñq̄ pducit ad epilē
 tiā et apoplexiā: ppter lesionē cerebri cuz fri
 gore eius: et cōmotionē et pmutationez ipsius
 cerebri. Preterea idē septima quarti tractatu
 ij. ca. vj. Elonga illud in quo ingredit argētū
 viuū a partibus stomachi et mēbroz nobiliū.
 Administret ergo cū timore. Discordia āt ma
 gna est de argento viuo inter Doctores. Nam
 Paulus/Almāsor/et Serapio ipsuz ponūt ca
 lidū et humidū in quarto gradu. Et Auicenna
 oppositū ponit: scilz qđ est frigidū et humidū
 in secūdo gradu. Et Quis Platearius in libro
 simpliciū medicinaz in ca. pprio argentiviui
 dicat qđ est calidū et siccū in q̄rto gradu. et post
 ea dicat: In quibusdā libris inuenitur qđ est fri
 gidū in quarto: in effectu tñ ei⁹ caliditas esse
 pbaf. qz dissoluit/incidit/penetrat. Sed quia
 valde frigidū/actualiter frigidus dicit: p ista
 maxima discordia iter Doctores solēnes et ve
 teres difficile verū inuenit. Sed pro vera no
 ticia et declaratiōe huius qōnis: si argentū vi
 uū sit calidū et humidū in quarto/vel frigidū

Auicē.

Idem.

Docto
 rum de
 argen
 to vi
 uo dis
 cordia

platea
 rius.

Tractatus Alpentagre.

Argen
tū viūū
duplex
Artifi
ciale
ar. vi.

Quic.

Argē.
vi. mi
nerale

Quicē.

Epilo
gus di
ctorū

et humidū in secūdo: dignū est notare/ qđ argen
tū viūū duplex est. quoddā artificiale: quoddā
minerale. Artificiale qđ fit euz igne: et pficit ex
dictis Doctorū. Minerale aut inuenitur i mi
nis metallozū. Artificiale qđ fit cum igne est ex
lapidibus minere. sicut fit aurū et argentū. vt
dicit Auicēna. ideo ipsuz est calidū et siccū. qñ
vero sublimat est calidius. Eā ob rē dicit Auicēna
secūdo canone: Argentuz viūū/ supple
artificiale/ sublimatū ipsum est interficiēz/ p
pter vehementē incisionē. Et de isto argēto vi
uo dixerūt Doctores superi⁹ nominati: qđ est
calidū et siccū in quarto gradu: per rōnes assi
gnatas. Ueruntū argentū viūū minerale sim
plex est frigidū et humidum. Et sic bene dixit
Auicēna in secūdo canone/ qđ est frigidū et hu
midū. vt superi⁹ fuit probatū. et Princeps al
legatus septima quarti: Et perducit ad epilē
tiā. Probat et iā rōne eius frigiditas: qđ valde
pōderosus est: et pōderositas frigiditatē ostē
dit/ et nō caliditatē. Propter discordiā ergo et
cōtrouersiaz inter Doctores de argēto viuo/
hēo vti cū cautela et custodia. Preterea scire
debes: si ea qđ superi⁹ sunt a me dicta fuerint
diligēter obseruata: puta qđ in primis sit facta
digestio: post euacuatio/ diuersio/ et membro
rū cōfortatio: preterea regimē circa sex res nō
naturales fuerit diligēter obseruatū: et adhuc
nō fuerit eger a dolorib⁹ et pustulis liberat⁹:

Caput decimum sextum. fo. liij.

tūc cū cautela h̄ facere inunctionē cū vnguen-
tis inferius descriptis / in partibus mēbroz
vbi dolor fortissim⁹ sit. Aut vngant partes do-
mestice brachioꝝ / crurū. Et per istas vncio-
nes fortassis remouebit dolor / ⁊ tollent pustu-
le. Et hoc experientia visum est: qz multi passi
mētagrā cū doloribus / vncide vnguētoꝝ in-
ferius descriptoꝝ sanati sunt pfecte: ⁊ postea
nūq̄ passi sunt mētagrā / nec dolores. Et ego
credo hui⁹ causas fuisse paucitatē materie an-
tecedētis ⁊ cōiuncte: quare calor naturalis re-
uocatus ad interiora mēbroꝝ propter vnguē-
ti narcotici vncionē fortis factus fuit / ad re-
soluendū v̄tositatē / ⁊ materiā imbibitā / con-
iunctā in porositatibus mēbroꝝ nervosoꝝ: si
pauca fuerit ⁊ apta resolutiōi sensibilis vel in-
sensibilis. Si vero multa materia steterit: nō
sequetur iuuamentū / imo nocumētū in dolo-
ribus: ppter clausiōē venarū ⁊ poroꝝ nervo-
soꝝ: nec tota materia cōiuncta resoluta fuit sen-
sibilit̄ / vel insensibilit̄. Hac de cā redeūt post
tēpus dolores in mēbris fortiores q̄ in princi-
pio morbi fuerāt. Posset nūc prudēs dicere:
ergo malū erit inungere mēbra cū vnguentis
narcoticis / vel in quibus ingrediē argentum
viuū: quare ergo das cōsiliū inungi mēbra cū
istis vnguentis: R̄nditur ponēdo cōclusiōē
talē / dicēdo: qđ talia vnguēta cū argēto viuo
sunt administrāda ppter hoc: qz tutius est in

vncio-
nes q̄
re libe-
rent,

Que-
stio.

R̄spon-

Tractatus Mentagre

Auicē. doloribus fortissimis/ducētib⁹ infirmū ad destructionē virtutū/et p̄cipue vitalis vsq; ad syncopim/et dimittere egrū mori. Nā ex dolore forti moritur eger. testis est Auicēna p̄ia quarti sen. iij. ca. xxx. Dis q̄ ē dolor q̄ fit fortior interficit qm̄ ex eo in primis accidit frigiditas corporis/et tremor etc.

Sequitur de Unguentis.

Qm̄ autē eorū qui curā huius morbi p̄fiteretur numerus est satis illaudabilis ac subrusticus: ut qui nedū in vera medicie sciētia/ sed et in vñctionibus quoq; suis plurimū aberrēt: placuit in his p̄o. lerib⁹ iustis ac fideliori traditione et curāte et patiēte informare: ne qd̄ imperfectiōis arti n̄e impingat. Nā qz materia mētagre aliquā est ita rebellis qz nō potest p̄intus suscepta digeri: opz qz ad extra applicent q̄ hāc materiā in digerendo iuuāt: adeo/ ut quātūcūq; materia sit digestiōi inobediens hoc mō digeratur: scilicet ab extra et itra. Nec de hoc mireris/ scilz de applicatiōe medicine ab extra et intra ad digerendū: qm̄ **Sispertus** in cura tertiane p̄posite ait: Opz digerere materiā cū emplastris/ somentatiōib⁹/ vñctionib⁹ et hmōi. Talis ergo seruetur ordo. Primo patiēns accipiat medicinā minoratiuā vel lenitiuā. ut puta. R. electuarij lenitiui/ diacassie an. 3. vñ. cōfectionis Ithamech. 3. j. s. fiat bolus cū zucaro. Die sequēti patiēns accipiat syrup⁹:

q̄s or
do ser
uādu
Medi
cine le
nitue.
syrup⁹

Caput decimum sextum. f. o. lv.

ut puta de fumo terre / de stilzados: cū aq̄s en
diue / fumo terre / lupuloꝝ ana quātū pro dosi
sufficit. Tertia vero die facias inūgi cū vnguē
to inferius scripto / oēs partes domesticas ti
biarū / ⁊ brachioꝝ / ⁊ plātas pedum / ⁊ palmas
manuū: parū apponēdo de vnguento. et hoc
qñ patiēs vadit dormitū. Et de mane etiā acci
piat suū syrūpū: ita ut sexta die sint accepti sex
syrūpi / ⁊ sint facte tres vnciuōes. Et tūc dabis
medicinā solutiua: ut humores qui per os ex
pelli deberēt ad inferiora diuertātur. ⁊ sic no
cumētū in ore cuitabitur. In dieb⁹ aut sequē
tibus fili mō vtaris / fortificādo aliquāter di
gestiuū. ut dādo syrūpū de epitimo. ℞. buirū
recētis. 3. j. 5. assungie porci medie inter recē
tē ⁊ antiquā lib. 5. tyriace etatis decē annoꝝ. 3.
vj. metridati. 3. 5. argēti viui. 3. vj. litargirū. 3. 5. salis. 3. 5. fiat vnguētū in bona forma. Aliud
tū aliud. ℞. assungie porci recētis. 3. 5. ter bene
tine de pino / litargirū auri / ceruse ana. 3. j. ar
gēti viui extrinēti cū salina hoīs ieiuni. 3. ij. olei
rosati perfecti. 3. j. olei laurini. 3. vj. succi aceto
suaris citri quātū sufficit. fiat vnguētū. Aliud.
℞. litargirū. 3. ij. tartari. 3. ij. argēti viui extrinē
ti. 3. ij. 5. succi celidonie / fumo terre / scabiolē /
lapacū acuti ana. 3. j. ceruse lote. 3. ij. ⁊ cū assun
gia porci antiqua ⁊ pauca fece aceti fortis. fiat
vnguentū. Aliud. ℞. ter bētime / mastice / olei
petrolei añ. 3. 5. olei vulpini. 3. ij. vnguētū agrip

vnguē
tum.

Aliud

Aliud

vnguē
tum.

Tractatus Ad entagre.

pe/dialice ana. 3. 5. pinguedinis vrsi. 3. v. pino-
 guedinis gallic. 3. 4. refinē pini. 3. vj. ceruse/ar-
 genti viui ana. 3. 5. pinguedinis porci. 3. j. 5. aq̃
 vite. 3. vj. fiat vnguentū in bona forma. Ad pu-
 stulas. R̃. terbenine/pinguedinis hyrci ana.
 3. j. ceruse/litar giri auri/aluminis vsti ana. 3. 5.
 olei laurini. 3. 4. cere quātū sufficit. fiat vnguē-
 tū: vngat vbi opz. Aliud. R̃. vini albi lib. 5. olei
 rosati. 3. iij. terbenine. 3. 5. litar giri auri. 3. 4. 5.
 ceruse. 3. j. 5. cere albe quātū sufficit. fiat vnguē-
 tū molle hoc mō. Bulliant singula i vino cū
 oleo ⁊ cera ad cōsumptionē vini: ⁊ vngat vbi
 opz. Unguentū pro scabie. R̃. terbenine bene-
 lote. 3. iij. butyri loti. 3. 4. salis. 3. j. succi citrāgu-
 loꝝ/vitellos ouoꝝ ana numero. iij. olei rosati.
 3. j. misceantur oia simul. fiat vnguentū. Aqua
 mirabilis in hoc morbo. R̃. aque plantaginis
 lib. 5. argēti sublimati. 3. iij. aluminis crudi. 3.
 5. puluerizanda puluerizent ⁊ misceātur. ⁊ in
 ista aqua intingat penna: tangañt pustule/in
 paucis dieb⁹ cadēt. Alia aqua. R̃. tartari albi
 vel rubei/cāfore/aluminis rocc/ana. 3. 5. argē-
 ti sublimati. 3. j. puluerizēt subtiliter ⁊ bulliā-
 tur in aqua rosata/bozraginis/sumiterre ana
 3. 5. bulliātur ad cōsumptionē tertie partis. la-
 uentur vbi opz bona cū cautela ⁊ discretionē.
 Tercū si curare poteris cū alyis ingenys preter
 q̃ cū vnctionib⁹ ⁊ lotionibus/laudo ⁊ cōmē-
 do: nā inuāmēta eoꝝ aliquid nocitū in se cō-

Aliud
pro pu-
stulis.

Aliud.

pro scabie.

Aqua
mirabi-
lis.

Alia.

Caput decimumseptimū. fo. lvi.

tinēt. Et qz vt in plurimū cōtingūt nocumēta
oris in dicto morbo/ qre gargarismata sequū
tur. R. rosarū albarū ⁊ rubearū ana. m. s. camo
mille/ saluie ana. m. j. bulliātur in vino/ ⁊ colē
tur: cui colature addant aluminis vsti. 3. ij. dia
morōis. 3. j. mellis rosati colati. 3. s. vini grana
torū. 3. ij. vel locovini granatorū ponat aqua
plātaginis/ solatri/ scabiose/ vel semperuiue:
lauctur os in die sepe. Ad idem. Recipe aque
prunelle lib. j. s. diamorōis/ rob nucum ana.
3. j. mellis rosati. 3. ij. s. misce.

Garga
risma
p oris
nocu-
mento

Alin4.

Ca. xvij. in quo ostendit/ ppter quā causas
dolores in hoibus patientes mētagrā lōgo
tempore durāt/ ⁊ difficulter absoluūtur.

In morbo prefato mētagre qñqz p
longū tēporis spaciū dolores mē
broz nō absoluunt: imo magis ac
magis cruciāt/ ⁊ infestāt ipsos pa
tientes: ⁊ multotiens in eis sequū
tur humores in mēbris dolorosis ad extra ap
parētes/ cuz aliquali duricie ⁊ paucio sensu do
loris ad tactuz. Qui tumores sunt de materia
cōiuncta melācholica/ existēte ī porositatib⁹
membroz neruosoꝝ. Et ad hāc materiā extra
hēdā ad extra/ vel ipsaz resoluēdā sensibilib⁹
vel insensibilib⁹ multa diuersaz medicinarū
remedia superius scripta fuerunt/ q qñqz nō
sufficiūt ad perfectā curā dictoz accidētū: p
pter id/ qz talis materia est facta magis terrea

Tractatus Mentagre.

et magis ac magis adherens in dictis porosis
 tibus membrorum nervosorum: ideoque difficulter cu-
 ratio sequitur. Vides ergo mihi aliud ingenium
 curationis non inutile/quod valde ipsam materiam
 coniunctam extrahit sensibilibus ab ipsis porosis
 tibus membrorum. Sed quia multotiens in vlceri-
 bus et apostematibus malis et pustulis non suffi-
 ciunt predicta curatiua/nec regimen et potio per
 medicinam: necessarium est medico vti cauteriza-
 tione. Quia cauterizatio est medicamentum valde
 utile/inuans ad prohibendum/ne corruptio spar-
 gatur: et ad confortandum membrum cuius completio-
 nem volumus rectificare: et ad resoluendum mate-
 rias corruptas in membro retentas: et ad restrin-
 gendum sanguinis fluxum. Vt Auenenna quarta pri-
 mi cap. lxx. dixit. per intelligentiam tamen dicendum
 est notandum: quod cauterium resoluit materias cor-
 ruptas. Et medicine quoque caustice resoluunt:
 sed differenter: quia cauterium resoluit eas subito:
 medicine vero caustice paulatim faciunt illud.
 Ideo quandoque est necessaria subita resolutio et con-
 sumptio alicuius humiditatis male retente in
 membro: ex cuius retentione hesitamus de membri
 corruptione. Vbi cauterio vti debemus resolu-
 tiuo. Cauterium autem resoluit tales humidi-
 tes retentas in membro dupliciter. vno modo occulte
 alio modo manifeste. Occulte quidem/convertendo
 humiditatem in formam vaporosam/quam ex mem-
 bro virtute caliditatis ignee eleuat et exhalat
 et manifeste

Cauterium vtilitas.

Auenenna

Cauterium dicitur a medicina caustica.

Cauterium resolutio humiditates dupliciter

✠ Caput decimumseptimū. ✠ fo. lviij.

et manifeste resoluit: sicut si sanies fluat/ et euacuetur per aliquod orificiū: cuius euacuatio-
nis manifesta cā fuit cauteriū. Posset autē cū
dubitare: ex quo ista cauterizatio fieri dicitur
igne/ vel cū medicina caustica: que fit melior et
securior: an illa q̄ fit cū igne: an illa que fit cum
medicina. Ad hāc dubitationē dicendū est: qd̄
regulariter melior est vt in plurib⁹ cauteriza-
tio facta cū igne/ q̄ cū medicinis. Et rō est: nā
cauteriū cū igne facit iuuamētuz in mēbro in-
firmo/ absq; hoc qd̄ noceat ei et mēbris alijs q̄
sunt sana. Cauteriū autē cū medicina multotiēs
efficit magnū nocumentū ipsi mēbro infirmo
alijs mēbris sanis. nā aliquñ in eis facit accide-
re egritudinē difficilis curatiōis. Et cā huius
tota dependet ex subtilitate et simplicitate et
acuitate substātie ignis. Cui⁹ cōtrariuz efficit
medicina caustica ex grossicie et terrestreitate
et cōmixtione substātie medicie caustice. nā ta-
lis medicina ad actū sue operatiōis paulatim
deducit: et dolorē prestat tēpore longo: qz figit
ppter grossiciē ei⁹: et in mēbro ebullitionem
inducit in humorib⁹: et ppter dolorē perseue-
rātem facit hūores currere et sus loca propin-
qua: et ebulliūt et putridi sunt. et si trāsmutant
ad cor/ causant febrē. Ad ampliōrē declaratio-
nē supradictorū nota: qd̄ cauteria actualia sunt
securiora q̄ potēntialia. vt Albucasis inquit. ex
eo: qz actualis ignis est simplicior/ et minus le-

Cante-
rinus
gn̄ me-
li⁹ me-
dicali

Cante-
riū ac-
tuale
securi⁹
poten-
tiali al-
bucasis

¶

Tractatus Mentagre.

dit partes vicinas et membra principalia / Quia actio
ruptorum / que membris est multum suspecta. Nisi
esset in casu in quo patiens propter eius pusilla
nimitatem non esset ausus suscipere ignem. aut in
casu in quo vellemus facere cauteria ad euacuanda
et diuertenda: tunc enim ruptorum propter dolo-
rem et scaras grossas quam dimittit debilitando locum
maiores prouocat fluxus. Et secundum Albucasin / cau-
teria actualia competunt in omnibus dispositionibus:
principue humoribus: quod licet non contrariantur per se con-
trariatur tamen accidentaliter per remotionem cause.
Nisi cauterium est necessarium auxilium in confortando
sanitatem / et extirpando egritudinem. tenet enim
locum vniuersaliu euacuationum. ut flebotomie
et purgationum in hominibus: et cum hoc reliquis pre-
dictarum euacuationum corrigat et emendet prima-
rime in egritudinibus fortibus et malignis. ut
Rabbi moyses. vi. epid. dixit. Et latere te non
debet: quod viles euacuationes cauterium actuale vel
potentiale precedere debent. ut flebotomia / vel
pharmacia: put prudenter videbitur medico. Pre-
terea attentio dignum est per curationem et vera re-
mouitionem doloris accidentis in hoc morbo membra
gre aliquas utilitates cauteriorum notare. Prima
ponit Auicenna ad confortationem membrorum. ca-
lescit enim cauterium actuale: et desiccatur membra /
quod ut plurimum a frigido et humido humectantur.
Propter hoc dicebat Hippocrates auctoritate
Galenus quarto therapeutice: Siccu sano est per

Idem.

Cauterium
necessitas

Rabbi

Cauterium
utilitates.
Auicenna.

Hipp.

Caput decimum septimum. fo. lviij.

pinqui⁹. Alia utilitas est fm Doctores/ad re-
soluendū materias coartatas ī mēbris. Et istā
pcepit Albucasis: qđ fiat in guttis/et in cefa
leis/et in fortibus dolorib⁹. Alia utilitas/quā
appropziat Arnoldus ad euacuandū et diuer-
tendū fluxus inueteratos oculorū/et totius cor-
poris. Et isto mō fiūt setones et cauteria retro
collū/et in fontinellis lacertorū/vbi lacert⁹ a la-
certo distiguit: aut sub eis ad duos vel tres di-
gitos iuncturaz. vt scripsit Guido. Cōcludo
ergo: qđ iste utilitates sunt necessarie ad cura-
tionē morbi mētagre/et in accidentib⁹ dolo-
rosis. Itā ppter cauteriū/pcipue actuale cō-
fortat membrū/et resoluunt hūiditates coar-
tate in mēbris scnsibilitervel īscnsibilitervet di-
uertunt et euacuātur fluxus inueterati in mē-
bris. Verū si cū cauteriis dictis in extremitati-
bus mēbroz dolorosoz administratis vt decet/
sit mitigatio doloris eiusq; curatio. Et hoc se-
pe experientia demonstratus fuit. nā in qđ⁹ pu-
stule magne expulse fuerūt a natura in extre-
mitatib⁹ mēbroz dolorosoz cristētes aperte/
dātes virulentia multā: fuerūt in cā curatiōis
istorū dolorū. Si vero claudat effusio illius vi-
rulentie/redit dolor. Quare opz ipsas pustu-
las si in extremitatib⁹ mēbroz fuerit/ diu ap-
tas tenere: vt fluāt p multū tēpus/ vsq; quo to-
ta materia piūcta euanescat. Sicut a me visus
fuit in pluribus hoībus Rome/et Bononie/

Albu-
casia.

arnol-
dus.

Guido
Cōcko.

Cante-
la bōa.

✠ Tractatus Mentagre. ✠

Appli
catio
caute-
rioruz.

Guido
Sale.

et etiā in Germania/patiētibus hūc morbum
cū dolorib⁹. Propterea si natura hoc nō fece-
rit/medic⁹ iuuare naturā dō. Itā si dolor est i
summitate capitis/et in ptribus anteriorib⁹: vt
frōte et oculis: i posteriorib⁹ partibus capitis
administrent cauteria actualia/vl potētia
retro collū in fossa: ad diuertēdum illas mate-
rias coartatas superiorum partiū capitis. In-
nuunt tñ glossatores qui viderūt quēdā medi-
cū maxime approbat⁹: qđ cauteria ibi facta/
et lōgo tpe dimissa/aperta curare maniacos et
vertiginosos. vt dicit Guido. Et pfirmat hoc
per Salenū. xij. terapēticē dicentē: qđ vento-
sa sup occipitiū facta nobile est auxiliū reuma-
tis oculoꝝ. quāto magis cauteriū. Cōcluditur
igif: qđ i dolorib⁹ mētagre et partiū capitis cō-
ueniēs auxiliū cauteriū dicif. Qđ si dolor fue-
rit i mēbris faciei et partiū colli: et i mēbris tho-
racis sub furcula/vel sub asellis fiat cauteriū
velli brachijs p tres digitos de iunctura vbi la-
cert⁹ a lacerto distiguit. Si at dolor fuerit p se-
uerās i iuguinib⁹ et coris et genub⁹ et tibijs: fiāt
cauteria i fonticellis sub genu ad tres digitos
vbi lacert⁹ a lacerto distiguit. S3 meli⁹ ē face-
re i fonticellis inferiorib⁹ partiū tibiaꝝ vbi la-
cert⁹ a lacerto distiguit. Si nō dolores i oib⁹
partib⁹ superiorū mēbroꝝ et inferiorū corpis p
diuturnū ipis spaciū morbi apparuerit: tunc
cauteria fieri poterūt i fossa colli/et fonticellis

Tractat⁹ curādorū vlcerū. Caput. j. fo. lix.

brachior/etiāq; in genu/vel fontinellis tibia
rū. Verūtñ q̄/r cuz q̄b⁹ securius fiāt cauteria
r de mō applicādi/atq; alia necessaria relinq;
mus iudicio estimatiuo medici prudentis.

Tratatus de curandis vlceribus/
Quendelini hock de Brackhenau/artium et
medicine Doctoris studij, Bononiensis ap
probatissimū.

Cap. j. Quid vlcus: r de duplici causa solu
tiōis cōtinuitatis: intrinseca scilz r extrinseca.

Vlcus dicitur ab oleo: qz
olet. Et est solutio cōtinuita
tis/accidēs carni cū putredie
Vel vlcus est plaga putrida.
Cause solutiōis cōtinuitatis
aut sunt extrinsece: aut intrin
sece. Cause extrinsece sunt/ si
cut corp⁹ extēdēs mēbrū donec separet ei⁹ cō
nuitas: vt funis/ vl sile. aut res pōderosa cū ele
uat/ aut mouet/ vl deferit. aut res iciaēs: sicut
gladi⁹ aut pūdēs: sicut lapis. aut q̄ pungit: si
cut ac⁹/ vl spīa. aut q̄ mordicat: vt canis. aut q̄
pforat: vt sagitta. aut q̄ vrit: sicut ignis/ vl me
dicia caustica. Et ad has cās pōt reduci v̄mis
sub cute gñat⁹: vel i vlcerib⁹: aut lūbric⁹ in stō
vel intestinis existēs. Cāe v̄ueniētes ab intrin
seco sunt/ sicut humor comedēs r adurēs: aut
humor pungēs. qz soluit cōtinuitatez membri

Vlcus
vnde: r
quid.

Cāe so
lutiōis
cōtinui
tatis
dupli
ces.
Extrin
sece.

Intrin
sece.

✠ Tractatus curādorū vlcerū. ✠

sua acuitate ⁊ penetratiōe. Aut est humor hu-
mectans ⁊ laxans partes membri: quare est cā
per accidēs. quia vna pars laxa separatur ab
alia: vel quia sua hūiditate est causa putrefa-
ctiōis mēbri. Aut est hūor siccus/scindēs sua
siccitate crepaturas ⁊ fissuras ingrediēdo mē-
brū. Aut hūor frigid⁹/cōstringēs ⁊ trabēs sua
frigiditate ptes: i qua ptractiōe separant alie
ab alijs. Aut hūor calid⁹/calcfaciēs ⁊ dilatādo
soluēs. Aut cā ei⁹ est hūor mult⁹/sua multitu-
dine extēdēs/ ⁊ extēdēdo separās ⁊ soluēs: aut
est hūor q̄ nō extēdēdo/sz pstringēdo mouet:
⁊ pstrict⁹ grauat ptes mēbri petētes locū infi-
mū: ⁊ ita separāt ⁊ soluunt. Aut est humor per-
netrās i ptes mēbri forti motu: et fortitudine
mot⁹ fit penetratio partiū: q̄rundā sese abiui-
cē separātū. Aut est v̄tositas extendens. Aut
est aliqđ corrosiuū. vt sanies in exitura. ⁊ sicut
vrina acuta: aut lachryma mordicatiua: aut ca-
tari⁹ corrosiu⁹. Cāc v̄o adiuuātes ad faciēdā
solutā cōtinuitatē sunt/mot⁹ fortes virtutis
expulsiue i expellēdo nocitiuū violēto ipetu.
¶ Cap. ij. Que cōsideranda sint p̄ncipaliter
medico circa morbos.

medic
co cōsi
deran-
da.

Edic⁹ volēs curare vnūquēq; mor-
bum d̄z cōsiderare. Primo res pre-
ternaturales. Secūdo res natura-
les. Tertio res nō naturales. Et sz
res p̄ter naturā sit triplex: morbo⁹/

Caput secundum et tertium... fo. lx.

causa/et accidens: que indicat auferri: in prin-
cipalis intentio morbi sumit a morbo: scilicet ab
eius essentia. testat hoc Galen⁹ tertio tegni.
Quare in vlceribus intentio curatiua erit su-
menda a supradictis tribus reb⁹ g⁹alib⁹ pn-
cipaliter: et g⁹aliter a re preter naturam: primo
a morbo/ secundo a causa/ tertio ab accidente. Se-
cundario vero a reb⁹ naturalib⁹: et principaliter
a natura et virtute corporis/ seu membri. Tertio a
rebus non naturalib⁹: et principaliter ab aere.

Salei

Cap. iij. Quattuordecim conditiones ponit in
curandis vlceribus attendendas.

Et utrum vlc⁹ sit facilis vel difficilis
curatiōis/ nota quattuordecim cō-
ditiones. Prima est figura vlc⁹is.
nā vlc⁹us rotundū difficulter curat:
lōgū vero facilius. Secūda est sim-
plicitas vel cōpositio. nā simplex vlc⁹ facilius
curat: cōpositū vero difficulter. Tertia est vlc⁹
cū deperdiōe partis membri organici: et tale
difficulter curat. Quarta est vlc⁹ cū duricie: et
tale difficult⁹ curat cū non totali mollicie/ facili-
ter. Quinta est deperditio substantie/ vlc⁹ ei⁹ non p⁹di-
tio. nā vlc⁹ cū deperdiōe substantie cū difficul-
tate curat. Sexta quā vlc⁹us est in mēbro exāgui/
seu carente sanguine. tale em difficulter curat
cōtrariū accidit si mēbrū non sit exāgue. Septi-
ma est nobilitas mēbri/ aut ei⁹ ignobilitas. nā
si vlc⁹ est in aliquo mēbro nobili/ ei⁹ curatio est

lib iiij

Tractatus curā dorum vlcērum.

viij difficilis/aut impossibilis. sec^o aut accidit in
 mēbro ignobili. Octaua est: si vlc^o fuerit i mē-
 bro subtili. vt in pāniculis/vesica. tale difficul-
 ter curat. Si vero fuerit i mēbro grosso/facili-
 ter: si in mediocri/mediocriter. Nonā est mo-
 tus mēbri et ipsi^o quies. nā motus mēbri vlcē-
 rat i impossibilitatē et difficultatē facit. vt pa-
 tet i pulmōe/et arterijs/et diafragmate. quies
 vero facilitatē facit cure. Decima est incessus
 supfluitatū sup mēbrū vlcēratū. nā eaz incess^o
 difficultatē operat. vt ptz in meri/stomacho/
 intestinis/vesica/matrice et virga. Undecima
 qñ corp^o est repletū multis superfluitatibus.
 vt sunt corpora cacochima. in talib^o em vlcera
 sunt difficilis curatiōis. Cōtrariū accidit cor-
 porib^o mūdis. Duo decima est/qñ nō pñt debi-
 te vlcērib^o medicine approximari. Decimater-
 tia est situs mēbri i alta vlinfima parte corpo-
 ris. nā vlcera in mēbris superioribus facili-
 ter curātur: qñ sō sunt in inferiorib^o/difficiliter.
 xiiij. Decima quarta ē pfunditas. nā vlc^o pfundū
 cū difficultate curat: nō pfundū sō facili-
 ter. **C**ap. iij. De triplici regimine curandorum
 vlcērum.

Regi-
mē vni-
uersale.

Si cura vlcēri vtimur triplici regi-
 mine: scilz vniuersali/particulari/
 et qd est cōc vtriq³. Regimē vniuer-
 sale cōplect cū quatuor intentioni-
 bus. Prima est euacuatio. Secun-

da diuersio. Tertia regimen mēbri mittentis.
Quarta fluxus interceptio. Prima intentio cō
plecti cuꝫ euacuatiōe sūm qꝫ opꝫ. Nā si est reple
tio in toto/ fiat euacuatio a toto aut p phlebo
tomiā/ si opꝫ fuerit aut cū solutiūo appropria
to. ⁊ si opꝫ fuerit iterē minorādo/ digerēdo:
eradicatiue euacuādo. Et qñ diuertimus ma
xima est habenda sollicitudo loci/ ⁊ satietatis.
Preterea si materia est in fluxu: diuertimꝫ ad
partē pꝫrariā primo. secūdo ad ptē colligatā.
tertio cū rectitudine aspectus. quarto cū debi
ta elōgatiōe. Materia vero nō fluxa/ nec exi
stente repletiōe/ pōt fieri diuersio per mēbrū
ppinquū ⁊ associatū. In diuertēdo quoqꝫ nō
trahat materia/ presertim mala ad mēbrū prin
cipale/ ita vt in eo figat vel remaneat. Tertia
intentio est rectificatio mēbri mādātis. Et qꝫ
plura sunt mēbra que possint materias māda
re ad membra vlcera: idcirco cū maxima sol
ertia inquirere debes mēbrū mādās. ⁊ quia
vt plurimū est epar: ⁊ maxime qñ est distēper
ratū: quare eiꝫ discrasia corrigēda erit. Simi
liter pōt esse stomachꝫ per viā indigestionis ⁊
cōgregatiōis matericꝫ flegmaticarū: ⁊ si cōti
gerit in eo reperire discrasia calidā per se/ vel
per colligatiā: ita vt multiplicē materie cho
lerice nō naturales. sicut ptingit cū in eo gñat
tur cholera passiuā. tūc nō est dubitādū quin
talis materia possit trāsmitti ad mēbra vlcera

Euacuatio

Diuersio.

Mem
bri re
ctificas
tio.

Tractatus curadorum vlcerum.

Cura
pticu-
laris.

ta. Nō min⁹ ⁊ cerebrū has materias pōt māo
dare per venas/chordas ⁊ arterias. quare re-
ctificent ⁊ cōfortent supradicta mēbra cū suis
medicinis appropriatis. In cura pticulari vl-
cerum quatuor intentiōes esse debēt in mēte
chirurgici. Prima est vlcerū digestio. Scda
est vlcerum mundificatio. Tertia est replere
carne vlcera. Quarta est consolidare.

Cap. v. De cura vlceris virulenti: ⁊ quadru-
plici circa eam intentione.

Inten-
tio q̄r-
ta.

In cura istoꝝ vlcerū debes habere
quatuor intētiōes. Prima est cor-
pus purgare. Scda est vitam ordi-
nare. Tertia est virulētiā ericcare.
Quarta est carnē generare. tā dē lꝫ
cōsolidare. Intentio quarta cōplect cū generā-
tibus carnē. ⁊ in tali casu valet litargiriū/gu-
mi arabicū/dragagātū amiduz: ista tria valēt
in vnguētis acutis refrāgendo qualitates gu-
mōꝝ calidoꝝ: ⁊ mirigāt dolorē vlcēꝝ ⁊ ericcāt.
Valet ⁊ myrrha/aloe/tutia/mastix/thus. Et
in oīb⁹ specieb⁹ vlcēꝝ in hoc morbo euenien-
tibus est cōplicata mala qualitas/que est cau-
sa vt talia vlcera sint difficilis incarnatiōis ⁊
psolidatiōis. Nā lꝫ medicine iste vim optimā
⁊ expertā habeāt incarnādi: nisi illa mala cō-
plexio remoueat/cū difficultate optatū sinez
adipisci poteris q̄re ipam remoue: ⁊ si op⁹ est
remoueatur caro intra vlcus existēs/que hac

mala qlitate est infecta. Puluis icarnatiuus.
 R. thuris. 3. ij. sanguinis dracois 3. 5. calcis vi
 ue. 3. ij. 5. misce. fiat puluis. Alius puluis qua
 do pauca caro est generanda. R. sanguinis dra
 conis/ aloes/ olibani/ sarcocolle ana 3. 5. misce
 fiat puluis. Vel aliter. R. balauftiaz/ sanguis
 dracois ana 3. ij. sarcocolle. 3. iij. olibani. 3. j. mi
 sce. fiat puluis subtilis. Si aut velles incarna
 re et mūdificare. R. resine/ cere ana. 3. ij. terebē
 tine. 3. ij. thuris/ mastice ana. 3. j. mirrhe/ sar
 cocolle/ mumie añ. 3. ij. 5. olei mastice/ mel
 lis rosati colati ana. 3. 5. farie hordei. 3. ij. misce
 fiat vnguentū vt decet. Si vero vlc⁹ esset mul
 tarū humiditatū. R. mellis lib. j. coque ipsuz
 donec inspisset. Deinde proijce sup ipsuz myr
 rham/ sarcocollā et aloes/ oibus subtiliter pul
 uerizatis. misce fiat vnguentū exiccat mirabili
 ter: et incarnabit. Si vero vlcus fuerit difficilis
 cōsolidatiōis/ et vis i eo carnē generare. R. li
 targirū/ scorie ferri/ cētauree minoris/ aloes/
 thuris/ mastice ana. 3. ij. misce. fiat puluis. Un
 guentuz aliud preciosuz mūdificāsvlcera a vi
 rulentia et sanie/ carnē generās et cōsolidans.
 R. olibani/ mastice ana. 3. j. myrrhe/ resine añ.
 3. vj. terebētine. 3. ij. cere. 3. vj. olei rosati/ camo
 millini ana 3. x. vini rubei optimi/ aceti ana. 3.
 vj. infundant gumi supradicta in vino et aceto
 calido p diē et noctē. Postea dissoluant in ca
 ciola: et addat cera et oleū: et coquant vsq ad cō

puluis
in car
natiu⁹
Alius.

aliter:

vnguē
tū i car
natiuū
et mūdi
ficati
uum.
Ad vlc
c⁹ mul
tarum
hūidi
tatum.

ad vlc⁹
difficil
cōsoli
datiō
nis.
vnguē
tū prez
ciosuz.

✠ Tractatus curādorū vlcerū. ✠

ad vlcera cā
crenosa.

Cōtra
pustulas
vlcero-
sas fi-
stulas/
et can-
crum.

ad cō-
solidā-
dum.

sumptione in duarū parū vini. Deinde extra-
bant: et cū oleo et mastice malaxētur/ et fiāt ma-
gdaliōes. et intituletur: Unguentū precio suū.
Si vero vlcera talia prouenirent ab hūorib⁹
acutis/ corrosiuis et corruptiuis: et q̄ essent cā-
crenosa/ seu herisipyllata: ī tali casu vtere hoc
vnguento mirabili intitulato. ℞. litargirij de
spumati. ʒ. iij. thuris/ myrrhe/ ana. ʒ. iij. plūbi
vsti. ʒ. j. vnguenti de cerusa lib. ij. in mortario
plūbeo per hoc ā agitentur: et viui reseruetur.
Aliud vnguentū p pustulis vlcerosīs/ fistu-
lis/ et cācro. ℞. nitri/ fuliginis/ litargirij/ tar-
tari/ auripigmēti/ piperis/ olibani/ vi tello-
rū ouorū ana ʒ. ij. radices enule/ lapacy acuti ī
forti lixiuiō cocti añ. ʒ. j. succi sumiterre/ suc-
ci lapacy acuti tabsinthy/ celidonie/ enule/ sa-
be grece/ abrotani: de oib⁹ his succis ana. ʒ. j.
ʒ. elleboris albi/ sapōis saraceni/ sulphur⁹ añ.
ʒ. j. oēs succi bulliātur: depurētur et colent.
Et postea radices lapacy/ enule trite ponant.
Deinde sapo. postea puluis specierū. et tandem
adde olei cōis/ assungie porci et cere/ argēti vi-
ui cū assungia extincti ana. ʒ. j. fiat vnguentū.
Si vero vlc⁹ esset cum mala cōplexiōe calida/
et carne addita: vtere tripharmaco. cui addes
cerusā et cāforā. Si vero intētio tua fuerit cō-
solidādi ac sigillandi/ vtere hoc vnguento. ℞.
sarcocolle/ aloes/ sāguinis draconis/ thuris
ana. ʒ. j. scorie ferri preparate. ʒ. j. viridis eris

grana sex. dissoluant in aceto nō multū acuto.

Cap. vi. docet curam vlcera sordidorum.

Vlcus sordidum est plaga cū sordicie/ seu putredie. Cause istoz vlcerū sunt hūores/ siue humiditates sanguinis pui grossi/ ebullientis. ex qua ebullitiōe adepti sunt vene

Vlcus
sordi-
dum.

nositatē: et deinde generantur vlcera mala/ difficilis curatiōis. Cura ppletur obseruatis conditionib⁹ his. Prima est corpus purgare. Secunda est vitā ordinare. Tertia est sordiciez remouere. Quarta est incarnare. Quinta est locū consolidare. Abster suū bonū pficitur ex melle: et fortius operat si addatur parū fellis/ aut vrine pueri. Succus hedere/ vel aristologie remouet carnē corruptā et generat nouā. Abster suū facile/ absq; mordicatione mundificās et sedat dolorē. R. farine hordei/ vel ipelte/ et misce cū vitellis ouoz et pauco melle rosato colato. et aliq nō ponunt mel: et sedat magis dolorē/ sed minus abstergit. Aliud. R. farine hordei. 3. iij. decoquatur cū duab⁹ partib⁹ aque/ et vna olei rosati donec fiat ad modū emplastri. Et si vlcus est in mēbro carnosio/ addat parū terbentine nō lote. Et si fuerit i neruo/ tūc addatur terbētina lota. deponat statim ab igne. et bene incorporetur. Aliud. R. mellis cocti lib. j. thuris. 3. s. myrrhe. 3. ij. bene misceant. Aliud q digerit et mūndificat vlcera maligna. R. succi

Condi-
tiones
cure.

Abster-
sinum
bonū.
carnis
repara-
tio.
Abster-
sinum
facile.

Aliud.

Aliud.

Aliud.

Tractatus curādorū vlcērum.

Aliud
dige-
stuum
et mun-
di ficas-
tuum.

unguē
tū mū-
dificās
saniet
gros-
sam.

unguē
tū recti-
ficās
vlcera.

unguē
tum.
Ad vl-
cera
mūda.

apij lib. j. mellis. 3. ix. farine hordei. 3. iiij. coquā-
tur ad spissitudinē. Et si vlcus calcheret/ ad-
datur de succo plantaginis. Et succ⁹ ab sinib⁹
pimixtus in dicto emplastro nō finit vlc⁹ in fi-
stulari. Et qñq; addit farina lupinorū/ vel oro-
bi: ad maiorē mūdificationē. Et qñq; additur
myrrha/ ad tollendū fetorē in vlcere. Ungue-
tū de gumis/ mūdificās saniet grossas. Rē. gal-
bani armoniaci/ resine/ terbetine/ picis naua-
lis/ sepi vaccini/ olei antiqui: et cere anaptes
equales. et dissoluātur gumi i aceto. deide oia
liquefiāt ad ignē. cōficiatur vnguentū. Valet
et vnguentū apostolorū. Valet et vnguentū egypti-
acum: et est fortius supradicto. corrodit em-
carnē superfluā malā. Aliud vnguentū tecti-
ficās maligna vlcera difficilis cōsolidatiōis.
Rē. olei lib. ij. aceti lib. j. s. litargiriū lib. j. viridis
eris. 3. j. coquāf litargiriū cū oleo et aceto do-
nec ingrosset: et tūc ponat viride eris/ et decoq-
tur quousq; aliquale rubedinē acquirat. Va-
let etiā in vlcērib⁹ difficilis cōsolidatiōis cru-
rum puluis sciminis mirtilli: vel semen ipse de-
coctū cū vino pistatū/ desuper positū. Valet
et hoc vnguentū. Rē. vnguenti populeonis. 3. j.
s. mumie. 3. s. misce. Si vlcera sint mūda/ et pre-
sertim in tibijs applicetur hoc vnguentū. Rē.
ipoquistidos/ sandarace/ sarcocolle lote ana.
3. j. tucic pparate cū aqua rosata/ terre sigilla-
te ana. 3. j. olei onfācini. 3. ij. olei de myrto/ olei

Caput sextum. fo. lxiij.

de mastice ana. 3. j. cere albe. 3. vij. misce. fiat vn-
guentū. Sz ante applicationez hui⁹ vnguen-
ti ponat⁹ pax de infra scripto puluere i dictis
vicerib⁹. cuius. R. tale est. R. sanguinis draco-
nis/ boliarmenti ana. 3. j. seminis plātaginis/
granoruz myrti/pulueris ipoqstidos ana. 3. j.
5. pulueris ossiū crurū bouz cōbustoz. 3. j. spo-
dij. 3. j. 5. puluerizētur oīa per se/ r diligēter cō-
miscant. Si vero tibi videt⁹ tēpus cōsolidādi
seu sigillādi/ vtere hoc infra scripto vnguēto.
R. gumi arabici/ dragagati dissolutoruz cum
aceto ana. 3. j. sandarace/ ipoquistidos/ thuris
mastice ana. 3. j. tutie pparate. 3. j. 5. olei de ma-
stice. 3. ij. cere quātū sufficit. misce r fiat vnguē-
tuz. Si vero dicta vlcera iā fuerint incarnata
r nulla fuerit cōcauitas: in tali casu vtere pul-
uere infra scripto. R. tutie pparate cū aqua
rosata 3. ij. plūbi vsti. 3. j. puluerizentur p se: et
miscant. ex hoc puluere videbis effectū exp-
tum. In pustulis crustosis r excoziatiōib⁹ vie-
re hoc vnguento: cū quo mēbra infecta inūgā-
tur. R. olei de vitellis ouorū. 3. 5. ceruse lote. 3. j.
j. plūbi vsti. 3. j. amili de hordeo. 3. ij. misce. cō-
fricent oīa per duas horas cōtinuas in morta-
rio plūbeo cū pistello. Si vero in dictis vlceri-
bus superficialibus/ r presertim peduz essent
alique materie indurate: in tali casu vtere hoc
vnguēto. R. calcis viue. 3. ij. 5. viridis eris. 3. j.
5. pinguedinis porci quātū sufficit. fiat vnguē-

puluis
ad idē.

vnguē-
tuz cō-
solida-
tuum.

puluis

vnguē-
tum ad
pustu-
las
crusto-
sas.

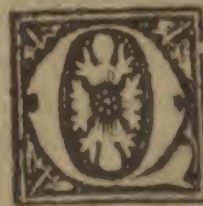
vnguē-
tū ad
dura-
tas res
liquas
pustu-
larum.

✿ Authoris conclusio. ✿

adylce
ra fran
dulēta
aliud.

tum. Aliud vnguentum satis preciosum / et sepe
peritum i vlcerib⁹ fraudulētis / corrosiuis /
ambulātibus et antiquis / cācrenōsis: nō soluz
crurū / verum et aliorū mēbroꝝ: et remouet in
flāmatiōes mēbroꝝ. R. ceruse lote / aceti aff. .j.
.s. plūbi vsti. .j. litargiry. .j. myrbe. .j. mel
lis rosati colati. .j. olei rosati. .j. vitelloꝝ
ouoꝝ numero. .ij. cere quātum sufficit. mi
sce fiat vnguentum.

Ad illustrissimū Ducatus Thürtēbergen.
Principē Adalricum Conclusio authoris.

Quis est q̄ ignoret illustrissime Pri
ceps / presumptionem maximā ha
buisse me qui hūc libellum p̄stru
ri cōtra opinionē sapiētissimoz
nec non scientificoz Doctor⁹? Sed
qđ p̄res et maiores ac sapiētiores me viri hūc
libellū nō ausi sunt aggredi / posset varias rō
nes in mediū adducere: qđ p̄barem qđ facere
debuerāt. Verum qđ id null⁹ hacten⁹ fecit / in
cā fuit: aut qđ maioribus dediti curis / aut am
plioribus impediti negotijs opus hoc aggre
di minime potuerūt. Addo etiā: qđ a diuersita
tibus cōiunctionū planetaz et eclipsiū solis et
lune / ab eozūq̄ influentia iste morb⁹ produci
tur. vt in ca. de causis demōstrau. qua de re a
predecessoribus nr̄is modernioribus quiddi
tas hui⁹ eḡitudinis occulte scripta nō fuit.
cuius in quālitatē per Pliniū / Martialē /
et alios

✠ Conclusio Authoris .✠ fo. lxx.

et alios medicine/phie et astronomic auctores
ostendi. Dicta autē mea nō mihi/s; auctorib;
ipsis ascribātur: ex q̄b; labore et sudore longis
flosculos varios sciaz collegi. Tlerū testis suz
antiquoz medicine Doctorū: qm̄ quccūq; ab
illis scripta et inuēta ex admiratiōe phie/sunt
optima et approbata. Qd si ipsi hoc opus ag-
gressi fuissent/sateor qdē lōge ornatius et pse-
cti/atq; cōpendiosi explicuissent. Quocirca
illustissime Princeps/desideravi morē gere-
re ac p̄placere vniuerse cōitati xp̄iane ab opti-
ma sanitate lapse/sanitatis ingeniū et corporis
valitudinē bonā reducere studēs: put sup̄ius
abūde demōstratū fuit. Tlerū fateor itē: qd que-
cūq; scripta sunt in hoc libello/a sapiētiorib;
medicinaz et antiquorib; sunt p̄tractata: vt que
in codicib; eoz repi nō mō in snia/verū etiaz
in pp̄ria nōnūq; x̄boz forma. Cū itaq; laudez
ex ope meo expectē/et magis vtilitatē ac mise-
roz sanitatē desiderē: vcreor ne impitoy iudi-
cio obtreccationis subitur; sim crimē. Qui tñ
nil aliud itēdi: q̄ p̄uertere me ex toto corde ad
altissimū/oīpotētē/ac sempiternū motozē p̄-
mū: quē deū maximū dicimus/bonūq; noia-
mus. vt galen; auctoritate platōis explicuit.
et Princeps i septia tertij ca. j. scripsit. Creator et
sublimis et excell; i cui; manib; oīa existunt. et
in p̄mio p̄mi canōis his x̄bis inqt. In p̄mis
Deo gr̄as agam;: sicut sui ordinis celsitudo et

✠ Conclusio Authoris. ✠

beneficij ipsius multitudo merces: cuius michi super
omnes prophetas existunt. et solus ipse sua misericordia largitur
sanitatem corporum et vitam animarum. ut Hieronimus in
prologo cantico dixit. Et ipse pro sua clementia con-
cedat et confirmet nobis sanitatis et vite gratiam: et
continue seruos suos protegat admirabilis dominus
deus noster. Denique toto corde et flagranti animo oro/et
exoratum habere velis preme illud motum: ut pro sua infi-
nita pietate/ tibi illustrissimo Adalrico Uir-
tenbergen. Duci corporis et anime salutes largiri dis-
gnes. et ut iste morbus periculosus nullum nocumē-
tum illustrissime dominationi tue imprimere aut face-
re possit. Supreme maiestati sue flagitando sup-
plicans ut vniuerso populo christiano confirmatione fi-
dei catholice corroborata sit salus. Principibus
christianis pax salubris. Imperatori nostro Maximi-
liano salus et gloria/ ac inimicorum suorum victoria: lar-
gitore Deo summo trino et vno. Quicumque autem
tractatum hunc legerit/ ad calcem hoc vno sint ad-
moniti: ut sicubi contrarietatem dictorum offenderit:
sciatur quoniam cum Doctores antiqui et moderni in re ali-
qua non concordant/ graue esse rationes eorum con-
cordare/ ac difficile vix inuenire. Vnde ut omnia sunt compre-
hensum/ veniam a legentibus humillime peto: habereque me
pro sua benignitate in cunctis excusatum. Sic ergo
ad finem peruenientes/ Tractatum hunc claudimus
cum auxilio Dei/ ac beatissime virginis marie
adiutorio: quibus sit honor laus et gloria pro infi-
nita beneficiorum suorum multitudine.

Index contentorum.

I ndex cōtētorū	duplici causa.	folio.iiij.
in binis tractatibus: Adē	Corrupttones naturales	folio.xxiij.
tagre/et curādorū vlcerū	duc.	
iuxta seriem alphabeti.	Cibi mali natura.	fol.xxiij.
A nime sedes essentialis	Cibariozū, chimī mali spe-	fol.xxiij.
et virtualis.	cies tres.	
Admiratio occasio philo-	Cibi q̄les vitādi.	fol.xxiij.
sophie.	Cibariozum electio in ge-	fol.xxiij.
Aer duplex.	nerc.	
Aer īfectus vitād⁹.	Cura vera, īcisio cause est.	folio.
Aer quomodo ingrossan-		xxxij.
du.	Calor p̄fectissimū īstrumē-	folio.xliij.
Alimēti necessitas.	tum nature.	
Accidentium anime effe-	Cura mendosa ī dolore, ve-	folio.xliij.
ctus.	hemētiori bona.	
Aqua tyriacalis multum	Complexio mala causa do-	folio.xlv.
secreta.	loris.	
Ad apostemata dura.	Cholera per se solā dolorē	folio.xlv.
Argētū viūū duplex.	mētagre nō causat.	
Aqua mirabilis ad casū/et	Cause coniuncte duplices	folio.xlv.
curā pustularum.	dolorum.	
Abster sua digerentia/et	Cause intrinsece humora-	folio.xlvij.
mūdicātia vlcera.	les dolorum.	
B alneum aque dulcis	Curātia duplicia.	folio.xlvij.
bonum.	Cause dolorum primo in-	folio.xlvij.
Balneū aliud qđ Stūffa	quirende.	
appellatur.	Cauterizationis vtilitates	folio.
C orp⁹ hūanū alteratur		lvj.
	Cauteriū differt a medici	

Index contentorum.

na caustica.	fo. lvi.	Dolorum mentagre cause	fo. xlv.
Cauterium resoluit humiditas dupliciter.	fo. lvi.	Diuersio duplex.	f. xlviii.
Cauterium cum igne melius medicinali.	fo. lvij.	Diuersio quomodo fieri debeat.	fo. xlvij.
Cauterium actuale melius potenti.	fo. lvij.	Dolor sedatio.	fo. l. r. l.
Cauterij necessitas in mentagra curanda.	fo. lvij.	Dolor pugnatio vñ.	f. lxiij.
Cauterij vtilitates.	f. lvij.	Epatis plexio mala causa mentagre.	fo. viij.
Cauterij applicatio.	f. 38.	Ebullitio duplex.	fo. xx.
Conditiones.	xiiij. in curandis vlcibus attendere.	Exercitij laudabilitas et comendationes.	fo. xxiiij. et xxv.
Dieta quid sit.	fo. xxi.	Euacuatio quando fieri debeat.	fo. xxx.
Decoctio pulchra pro mentagram.	fo. xxxv.	Euacuatio tria considerare mus.	fo. xxx. (xxxvij).
Decoctio alia ad iudicium.	f. 37.	Euacuatio ei adicatio.	f. 38.
Decoctio Aldeue.	fo. 38.	Emplastrum sedatiuum in causa frigida.	fo. l.
Decoctio alia pulchra.	f. 40.	Frigidum per accedens dolorem sedat.	fo. xlix.
Dolor quid sit.	fo. xl.	Gargarismata pro oris nocumeto.	fo. lvj.
Dolores vñ causent.	fo. xl.	Intelligere et scire differunt.	fo. v.
Dolor cur per noctem quam die cruciet.	fo. xli.	Infectiones cutis varie.	f. 17.
Dolor mentagrevnde causetur.	fo. xli.	Infrigidatio mala.	fo. xlix.
Dolor mentagre quomodo remoueatur.	fo. xliij.	Medicine laus et excellencia.	fo. ij.
Dolor maxime virtutem persteruit.	fo. xliij.		

❖ Index contentorum. ❖

Medicine primus auctor gram processus. fo. xxxij.
Apollo. fo. ij. **M**etagre cura p potiones
Mors a natura non inten t varia ingenia. fo. xxxv.
 ditur. fo. iij. **M**etbroz pfortatio. f. xxxv
Metagre cā zorigo. f. 4. z. 6 **M**edicina nobiliū. f. xxxvj.
Metagre varia noīa. f. ix. medicinaz stupefactiuaz
Metagre causa stellaris administratio q̄lis. f. xliij.
 fo. x. xj. z. xij. **M**etagro si cur post p̄mū
Metagre durabilitas vn= somnū excitentur. fo. xlvj.
 de. fo. xj. **M**edic⁹ nature adiutor/
Metagra cur nō oēs / aut nō impediēs. fo. xlvij.
 oīa loca inficiant. fo. xij. **M**edicine doloz sedant
Metagra oēs infici pos= tes. fo. l.
 se. fo. xij. **M**embroz confortatio
Metagre differētia a va aromatica. fo. lū.
 riolis et morbilis. fo. xliij. **M**edicie lenitiue. fo. liij.
Metagram differre a sa **M**edico cōsiderāda circa
 phari. fo. xvj. morbos. fo. lix.
Metagre p̄seruatiū. f. e. **M**ature humane debili
Metagram oriri ab aere tas vnde. fo. liij.
 corrupto. fo. xx. **M**arconica piculosa: z quo
Metagre hūozes occulti modo z cui administrāda
 folio. xx. corūdēq opatio. fo. xliij.
Medicinarū violētarum **M**plectoria et Cacoche
 nocumenta. fo. xxx. mia. fo. xxvij.
Medicine bñdicte. fo. xxx. **M**pharmacia quid purget.
Mūdicatio vernalis bo folio. xxvij.
 na. fo. xxx. **M**phlebotomie vtilitas. f. 29.
Medici in curādo menta **M**urgatiōis vtilitas. f. 30

Index contentorum.

Pustulas ad extra pducē Sōni ptes tres. fo. xlvj.
 tia qñq; recepta. fo. xxxiiij. Solutiōis continuitatis
Pillule ad pustulas. f. 36. causa duplex. fo. lix.
Pillule eradicatione eua- **T**ristitie nocumēta. f. 31
 cuantes. fo. xl. **T**lite pflur⁹ a corde. f. 3.
Phlebotomia mentagro **V**ivere quid sit. fo. iij.
 fo qñ bona. fo. xlvij. **V**igilia tēperata ⁊ supflua
Phlebotomia vsq; ad syn quid operentur. fol. xxvj.
 copim si bona. fo. xlvij. **V**entris lenitio. fo. xxxvj.
Pulueres icarnatiui. f. 62 **U**nguenta narcotica ⁊ for
Puluis ad vlcera iaz icar tia cur aliquñ curēt. fo. xliij.
 nata. fo. lxiiij. **U**nguētū sedatiuuz dolo-
Res nō naturales sex: ⁊ rum. fo. l. ⁊. li.
 qre sic dicte. f. xvij. ⁊. xvij. **U**nguēta de argento viuo
Rectificatiōis utilitas. f. 22 cur admittātur. fo. liij.
Repletio oīs mala. f. xxvj. **U**ngēdo qua via procedē
Repletionis humorum si dum. fo. lv.
 gna. fo. xxvj. **U**nguēta ad pustulas. f. lv.
Supiora i hec iseriora **U**lcus quid sit: ⁊ vnde di-
 agūt tripliciter. fo. xij. catur. fo. lix.
Sōni necessitas: ⁊ cause ei⁹ **U**lcerū curandorum regi-
 quatuor. fo. xxv. men triplex. folio. lx.
Sōni tēperies ⁊ superflui **U**lceris virulēti cura: ⁊ de
 tas qd operentur. fo. xxvj. quadruplici circa eā intē-
Syrupe digestiui. fol. 37. tione habenda. folio. lxj.
Stuffa: ⁊ quomō balnean **U**nguētū incarnatiuum ⁊
 dum sit. fol. xxxix. mundificatiuum. fol. lxij.
Syrupe magistralis lon **U**lceris multarū humidi
 gus. fo. xxxix. tatum cura. folio. lxij.

Index contentoru

<p> Unguentum ⁊ puluis con solidatiuus. folio.lxx. Unguentum ad vlcera cā renosa. folio.lxxj. Unguentum cōtra pustu las vlcerosas / fistulas ⁊ cā crum. folio.lxxj. Unguē. p̄solidatiuū. f.lxxj. Ulcus sordidum quid: et eius cause. folio.lxxj. Ulceris sordidi curādi cō ditiones. xiiij. folio.lxxj. Unguentum mudificans saniem grossam. fo.lxxj. Unguentum rectificans vl cera difficilis consolida tionis. folio.lxxj. Unguentū et puluis ad vlcera munda. folio.lxxj. Unguentū sigillatiuū vl ceris mundi. folio.lxxij. Unguētū ad pustulas cru stosas ⁊ excoziātes. f.lxxij. Unguētū ad reliquias pu sularū induratas. fo.lxxij. Unguentū ad vlcera frau dulenta / corrosiua ⁊ mem bra inflāmātia. fol.lxxij. ¶ finis Indicis. </p>	<p> Au e hoc tra ctatu allegati. Apollo. Auicenna. Albu masar. Arnoldus. Alman sor. Auerrois. Auēnsoar. Albucāf. Cōciliator. Dru sianus. Salenus. Senti lis. Sordonijs. Sisper tus. Suido. Thesistratus. Hippocrates. Hali abbas Joānes alexādrin⁹. Isaac. Ahesue. Plateari⁹. Rasis Rabbi moyses. Serapio. ¶ De externis. Aristoteles. Almarcialis. Quidi⁹. Paulus. Plini⁹. Plato. ¶ Tractatus Almentagre curādorūq; vlcerū: editi p Uuēdelinū hoch de Br. chenau / artiu ⁊ medicine Doctorē finiut: Lugduni sumptu honesti viri Bar tholomei Trot in edibus Antonij Blāchardi excu si Anno a Rgis partu. Ad. D.xxxj. die.iiij. mensis Se ptembris. </p>
---	---

Index
ad extra p. du.

240

240

